HOKUGA 北海学園学術情報リポジトリ
学校法人北海学園
北海学園大学
北海商科大学

タイトル	M.M.ドブロトゥヴォールスキーのアイヌ語・ロシア語辞典(19)
著者	寺田，吉孝；安田，節彦；ＴＥＲＡＤＡ，Йоситака；ЯＣＵＤＡ，Ｃэцухико
引用	北海学園大学学園論集(169)：40-181
発行日	2016-09-25

Hokkai-Gakuen Organization of Knowledge Ubiquitous through Gaining Archives.

M. M. ドブロトゥヴォールスキーの アイヌ語・ロシア語辞典 (19)

（カザン，1875 年）

M. M. ドブロトゥヴォールスキー著
寺　田　吉　孝訳
安　田　節　彦訳

訳者まえがき

今回の訳出部分は，P，R，S で始まる約 1600 語である。

ドブロトゥヴォールスキーが辞書を編纂する際に参考にした文献の内，たびたび本辞書中に転載されていた文献がある。前回の前書きに，その多くはいまだ探し出しておらず，確認できていないということ書いた。しかし，幸いなことに，在外研修期間中（2016 年 4 月 16 日～ 7 月 15 日）にそれらの文献の内の幾つかを入手することができた。入手できたものは下記のものである。

1．『1803～1806 年に行われたクルゼンシュテルンのナヂェージダ号およびネヴァ号での世界旅行』 Путешествие вокруг света в 1803, 4, 5 и 1806 годах на кораблях Надежде и Неве Крузенштерна（サンクト・ペテルブルグ，1812 年）所収の「海軍大尉故ガヴリーラ・ダヴィドフが現地で集めたサハリン半島（原文のまま）南端に住む民族の言語の語彙集」Словарь наречий народов, обитающих на южной оконечности полу острова Сахалина, собранный на месте покойным Лейтенантом Гаврилою Давым

2．『東アジアとアメリカ北西海岸のいくつかの民族の言語の単語集』 Wötersammlung aus der Sprachen einiger Völker der östlichen Asiens und der Nord-West-Küste von Amerika（ロシア帝国海軍船長 A. S.クルゼンステルンにより公表，サンクト・ペテルブルグ，1813 年）所収の「アイヌ，すなわち，サハリン半島（原文のまま…訳者），蝦夷，南千島の住民の言語の単語集」 Wötersammlung aus der Sprachen der Aino's, der Bewohner der Halbinsel Sachalin, der Insel Jesso und der südlichen Kurilen

3．『ダヴィドフ作成のアイヌ語単語集の批判的考察』 Kritische Durchsicht der von Dawidow verfaßten Wötersammlung aus der Sprachen der Aino's（帝国科学アカデミー正会員アウグスト・プフィツマイエール博士（Dr. Aug. Pfizmaier）著，ウイーン，1852 年，哲学歴史部門学会報告 1851 年 12 月号より特別抜粋）

これらの文献の入手により，本辞典において説明もなく使われている省略語の内，v Nem.（в Нем.），Nem.（Нем.）という省略語が文献２のことであり，v krit.（в крит.）という省略語が文献３のことであるということが確認できた。

ところで，キリル文字をラテン文字に転写する場合，読みづらく紛らわしい場合がある。特に，ラテン文字 y と i の取り扱いである。拙訳でのラテン文字 y と i の取り扱いは下記のとおりである。

キリル文字	発音	ラテン文字による転写	備考
ы	ɨ	y	この場合のみ，y は母音字
я	ja	ya	y は子音字
ю	ju	yu	y は子音字
е	je	ye	y は子音字（e と転写された文献もある）
ё	jo	yo	y は子音字
и	i	i	и は母音字
й	j	j	й は子音字（i と転写された文献もある）

今回の訳出部分において，上記の転写に不都合な点があることが明らかになった。その原因は，ラテン文字 y を転写の際に母音字としても子音字としても用いていることにある。

下表の２の Sy·i と３の Sy·eguru は，y と母音の間に分離記号をおく必要がある。また，１の Syattye も S と ya の間に分離記号を置いた方が紛らわしくないだろう。拙訳では，ラテン文字による転写の場合の分離記号は「·」を用いることにする。なお，４と５は，原文のキリル文字による表記自体が不可解である。

	キリル文字	発音	ラテン文字による転写	備考
1	Съятте	s·jattje	S·yattye	ъ は現代ロシア語と同様，分離記号として用いられている。
2	Сыи	sɨi	Sy·i	母音 y の後に母音が続く場合，y が子音 j として発音されるので，y と i を分離する必要がある。
3	Сыэгуру	sɨeguru	Sy·eguru	母音 y の後に母音が続く場合，y が子音 j として発音されるので，y と e を分離する必要がある。
4	Съйнифъ	sjnif	Sjnif	j の前後に母音がない特殊な発音
5	Съйю	sjju	Sjyu	j の前後に母音がない特殊な発音

（寺田吉孝　記）

П.

П. ШЕСТНАДЦАТАЯ БУКВА АИНСКОЙ АЗБУКИ.

П, *пп*. Мос. (въ концѣ словъ), вещь, видимый предметъ; частичка употребляемая для образованія существительныхъ; присоединяется иногда къ частицѣ *ка* или *га*, соединяется со многими числительными, съ мѣстоименіемъ *нэ* „что“ и частичкою *та*.

Па. Мос. (или *ба*), частичка, о значеніи которой см. *ба*.—Добр. *па* есть частичка, служащая къ образованію глаголовъ изъ именъ или изъ другихъ глаголовъ.

Па, годъ. Дав. 1. дымъ *(тамбаку —)*. 2. паръ *(той —, су —)*. 3. Гл. находить находку (сокр. *пáстэ*):—голова. Пал. дымъ. Ланг. Матс. Кл. Сах. годъ. Кл. Кам. Сах. находка. Мос. кубокъ, бокалъ (отъ Яп. *пай*—イ ハイ), годъ; находить.

Паакарúху, вострохвостый (птица). Кр.

Паакару. Дав. коптить.

Пáахци. С. черная лакированная деревянная Японская чашка.

Паацыва увень. Дав. чадно.

Пава. Дав. находить невзначай.

Пагари. Дав. мѣра, см. *пакаре*.

— *ва*. Дав. мѣрить, см. *ва*.

Пагд. С. собственное мужское имя.

5450. *Пагунъ*. С. собственное мужское имя.

Падиги. Кл. Сах. только. Мос. см. *батэки*. *Падыги*. Дав. только. Н: см. *патеки*.

Паи. Дав. бамбу. Мос. названіе растенія.

Пай. Дав. камышъ толстой.

Пайгара. Дав. весна. *Пайгара*. Кл. Сах. весна. — *ибуйки*. Дав. весенній цвѣтокъ.

— *па*. Дав. будущею весною, см. *па*.

Пайекчигд. Гл. вар. *паянъ* (вышелъ), см. *хчи*.

Пайкаичúръ. Кр. синицы.

Пáйкара. С. весна. *Пайкару*. Мос. весна.

Пайкасáбуси (пайкасабусси). Геогр. мысъ и Яп. село въ 61 в. къ югу отъ Кусуная.

P.

P. アイヌ語の字母 16 番目の文字.

P, pp. Mos.（語末において）もの，目に見える物；名詞を作るために用いられる小詞；時に小詞 *ka* あるいは **g***a* とともに，多くの数詞，代名詞 *ne*「何」や小詞 *ta* と結びつく.

Pa. Mos.（あるいは *ba*），小詞，その意味については， ⇒ *ba.* ― Dobr.[1] *pa* は名辞および動詞から新たな動詞をつくる働きをする小詞.

Pa, 年. Dav. 1．煙（*tambaku* ―）. 2．湯気（*toj* ―，*su* ―）. 3．拾い物をする（*páste* の省略形）：― 頭. Pal. 煙. Lang. Mats. Kl. Sakh. 年. Kl. Kam. Sakh. 拾い物. Mos. 大盃，脚つき杯（日本語 *paj* ―パイから），年；見つける.

Paakaríkhu, オナガガモ（鳥）. Kr.

Paakaru. Dav. いぶる.

Páakhtsi. （名）黒い漆塗りの日本の茶碗.

Paatsyva uvyen'. Dav. むっとする，臭い.

Pava. Dav. ひょっこり見つける.

Pagari. Dav. 尺度， ⇒ *pakarye.*

― *va.* Dav. 測る， ⇒ *va.*

Pagò. （名）男性の名.

5450 *Pagun.* （名）男性の名.

*Padi***g***i.* Kl. Sakh. ～だけ. Mos. ⇒ *bateki. Padygi.* Dav. ～だけ. N[2]： ⇒ *patyeki.*

Pai. Dav. 竹[3]. Mos. 植物の名.

Paj. Dav. 太い葦.

Pajgara. Dav. 春. *Paj***g***ara.* Kl. Sakh. 春. ― *ibujki.* Dav. 春の花.

― *pa.* Dav. 今度の春に， ⇒ *pa.*

Pajyekchigi. （動）（粗）*payàn*（外へ出た）， ⇒ *khchi.*

Pajkaichir. Kr. シジュウカラ（複数）

Pájkara. （名）春. *Pajkaru.* Mos. 春.

Pajkasábusi (pajkasabussi). （地）クスナイ（Kusunaj, Кусунай）の南方 61 露里にある岬および日本人の村.

---

(1) 何の省略か不明。著者 Добротворский のことか？

(2) 何の省略か不明。

(3) 原文では бамбу と記載されているが，бамбук（竹）の誤記であろう。

5460. *Паингу.* Дав. полгода, см. *энько-па.*
Пайросиво. Кл. Кам. умирать.
Пáйсенъ. С. Японское судно (больше, чѣмъ *кýньгасъ-кунгáсъ*).
Пáйсере. С. мясо нижней (задней) части туловища людей и животныхъ, исключая pinnipedia, см. *óра.*
Пакà. Прил. сумасшедшій, помѣшанный, слово Яп. Син. *трáмахсахъ.*
Пáкаре. Гл мѣрить, вѣсить, сравнивать, думать, обдумывать. С. мѣра, вѣсъ.
Пакари. Дав. измѣрить. Мос. мѣрять (отъ Яп. *факару*, мѣра), вѣсить, считать.
— *кане.* Дав. аршинъ (Яп. мѣра около сего). Мос. локоть (мѣра), отъ Яп. *факари-кане.*
Паке. Мос. раковая клешня.
Пáкесаранъ. Гл. чваниться, гордиться; гордый. — *айну*, гордый, заносчивый человѣкъ. Син. *чирýй.*
Пакишара гуру. Дав. герой. *Пакишара.* Мос. кичливый, гордый (иначе *бакешара*).
5470. *Пáкоци.* С. игорныя карты, сл. Яп. *Пáкоци-хéцире*, игра въ карты.
Паксепни. Кр. сланецъ.
Паксиппи. Кл. Кам. орѣхъ.
Паку. Мос. край или носикъ сосуда.
Пáкуй. С. перпа Охотскаго моря пестрая (шерсть черная съ бѣлымъ). — *писè*, перничій желудокъ.
Пана. Мос. пыль.
Паната. С. низовья рѣки. Нар. внизъ по рѣкѣ.
Пáнахтэ, или *ипáнахтэ*, сл. Яп. Гл. посадить подъ арестъ, сослать въ каторгу.
— *áйну*, преступникъ, арестантъ, каторжный.
Панетофуки. Мос. (キフト子パ), передняя часть крыши.
5480. *Панику.* Пал. М. возьми.
Пáнинъ. С. солдатъ, сл. Яп. мужикъ, крестьянинъ.
Пáннинъ (бáннинъ). С. солдатъ, сл. Яп.
Пáнча. С. самый низшій сортъ Японскаго чая, см. *упангàй* и *мáнтокуру.*
Панчо, или *паньчо.* С. столяръ, плотникъ. *Панчжо.* Дав. плотникъ.

5460 *Paingu.* Dav. 半年， ⇒ *en'ko-pa.*

Pajrosivo. Kl. Kam. 死ぬ，死にかけている．

Pájsyen. （名）日本の船（和船）（*kún'gas-kungás* より大きい）．

Pájsyerye. （名）人あるいは動物（pinnipedia「アシカ亜目」を除く）の胴体の下（後）部の肉， ⇒ *óra.*

Pakà. （形）気の狂った，精神異常の，日本語の単語． （同）*trámakhsakh.*

Pákarye. （動）測る，目方を量る，比べる，考える，熟慮する． （名）尺度，重さ．

Pakari. Dav. 測る． Mos. 測る（日本語の *fakaru*「尺度」から），目方を量る，数える．

— *kanye.* Dav. アルシン尺（ほぼこれに等しい日本の尺度）(4)． Mos. 肘の長さ（尺度），日本語の *fakari-kanye* から．

Pakye. Mos. ザリガニ，エビのはさみ（単数）．

Pákyesaran. （動）自慢する，誇る；誇りを持っている． —*ajnu,* 誇りをもった人，自信たっぷりな人，（同）*chirùj.*

Pakishara guru. Dav. 英雄． *Pakishara.* Mos. 高慢な，誇りをもった（*bakyeshara* とも言う）．

5470 *Pákotsi.* （名）カードゲーム(5)，日本語の単語． *Pákotsi-khyétsirye,* カードゲームをすること．

Paksyepni. Kr. 頁岩，スレート．

Paksippi. Kl. Kam. クルミ．

Paku. Mos. 容器のへりあるいは口．

Pákuj. （名）オホーツク海にいるまだらのフイリアザラシ（白と黒の毛皮）． — *pisyè,* フイリアザラシの胃．

Pana. Mos. 埃．

Panata. （名）川の下流地域． （副）下流へ．

Pánakhte, あるいは *ipanakhte,* 日本語の単語． （動）拘留する，懲役に処する．

— *ájnu,* 犯罪者，逮捕者，懲役囚．

Panyetofuki. Mos. （パ子トフキ），屋根の前部．

5480 *Paniku.* Pal. M. 取れ，持って行け．

Pánin. （名）兵士，日本語の単語．百姓，農民．

Pánnin（*bánnin*）．（名）兵士，日本語の単語．

Páncha. （名）最下等の日本茶， ⇒ *utangàj* および *mántokuru.*

Pancho, あるいは *pan'cho.* （名）指物師，大工． *Panchzho.* Dav. 大工．

---

(4) アルシンはロシアの長さの旧単位（1アルシン＝71.12 cm）。日本の長さの単位の尺は「1尺＝30.3 cm」。

(5) 花札のことか？

Панчо-му́кара, плотничій топоръ (съ бородкою—*сискевгѐ*).

Пабо́пъ. Кр. голова. Пал. Ланг. Кам.

Па́паська, или *чипа́паська*. Гл. красить. Прил. крашеный *(тума̀нъ)*.

Пара̀. С. параллелограмъ изъ жердей надъ очагомъ. Прил. широкій (о доскѣ).

— *арака̀* (по не *поро̀ арака̀*). С. проказа.

Парабасъ. Кл. Сах. ложка. Дав. ложка (по Пф. или два различныя слова—*пера* и *басъ* (=*башіуи*) или одно, составленное изъ двухъ, для обозначенія европейской ложки: *пера-басъ* „обѣденная палочка въ формѣ чумички").

5490. *Па́рака*. С. палка.

Параканка̀нъ. С. солитеръ широкосуставчатый (bothriocephalus latus).

Паракара. Кл. Сах. горькій. Дав. горько.

Пара́ки. С. клещъ.

Пара́кина. С. медвѣжья трава.

Пара́кита, или *параскѐ*. С. ручная кисть, пясть, горсть, переднія лапы *(исо̀ —)*. — *по́ни*, кости пясти (metacarpi).

Пара́нтука. С. морской налимъ.

Парапомпе. Лапер. мизинецъ.

Парасà́нъ (или *санъ*). С. полка.

Параскѐ, см. *пара́кита*, кулакъ (у Южносахалинцевъ). — *а́ни уфъ*, взять горстью.

5500. *Пара́тувке*. Прил. средняго роста (— *а́йну*, средняго роста человѣкъ).

Параукере. Мос. общественный разговоръ.

Па́рауре, или *параврѐ*. С. стопа, плюсна. Лапер. тылъ стопы. — *по́ни*, кости плюсны (metatarsi).

Пара́хка. С. морская утка (съ бѣлымъ брюхомъ и чорною спиною).

Пара́хсе. Прил. дырчатый. *Най* —, или просто *пара́хсе*. С. промоина весною на рѣкѣ, полынья. Син. *оси́нькору*.

— *сасъ*, окончатая морская капуста (несъѣдобна).

Pancho-múkara,　大工の斧（*siskyevgyè*「顎鬚」がある[(6)]）.

Paóp.　Kr.　頭.　Pal.　Lang. Kam.

*Pápas'ka,*あるいは *chipápas'ka.*（動）色を塗る.（形）色を塗られた（*tumàn*）.

Parà.（名）炉の上方にある竿でつくった平行四辺形のもの.（形）幅の広い（板が）.

— *arakà*（しかし *porò araká* ではない）.（名）悪ふざけ.

Parabas.　Kl. Sakh.　匙.　Dav.　匙.

Pf.によると，二つの別々の語 *pyera* と *bas*（＝*bashiui*）であるか，ヨーロッパ式の匙を指すために作られた二語からなる一つの単語であるか（*pyera-bas*「おたまの形をした食事用の棒」）

5490　*Páraka.*（名）棒.

Parakankàn.（名）幅の広い節のサナダムシ（bothriocephalus latus）.

Parakara.　Kl. Sakh.　つらい，苦い.　Dav.　悲しげに，苦く.

Paráki.（名）ダニ.

Parákina.（名）クマ草.

*Parákita,*あるいは *paraskyè.*（名）手（手首から指先まで），手，ものをすくう形にした手のひら，前足（複数）（*isò* —）.　— *póni,*　掌骨（metacarpi）.

Parántuka.（名）海のカワメンタイ（タラ科の淡水魚）.

Parapompye.　Lapyer.　小指.

Parasàn（あるいは *san*）.（名）棚.

Paraskyè,　⇒　*parákita,*　拳（南サハリンの人々のところでは）.　— *áni uf.*　手のひらで受ける.

5500　*Parátuvkye.*（形）中背の（— *ájnu,*　中背の人）.

Paraukyerye.　Mos.　社交的な会話，当座話.

*Pára***u***rye,*あるいは *paravryè.*（名）足（くるぶしから下の部分），中足（ちゅうそく）.　Lapyer.　足の後ろ側.　— *póni,*　蹠骨（metatarsi）.

Parákhka.（名）ウミウシ（白い腹と黒い背をもつ）.

Parákhsye.（形）穴だらけの.　*Haj* —,あるいは単に *parákhsye.*（名）春の川面の氷にできた穴，氷湖.（同）*osín'koru.*

— *sas,*　終わった[(7)] コンブ（非食用）.

---

(6)　何を意味するのか不明。

(7)　окончатая（＝оконченная）という形容詞の訳である。「古くなり食べられなくなった」の意味か？

Парачѐбъ. С. широкая хрящевая рыба съ огромнымъ хвостомъ какъ у змѣи. Айны не ѣдятъ ее; въ 1871 г. поймано въ Кусунаѣ нѣсколько штукъ.

Пáревре. С. стопа.

Пâрири. Мос. воздухъ; переводить духъ, отдыхать; дыханіе.

Паро или *пару.* Ланг. Юж. Сах. ротъ.

Парô. Мос. желѣзное копье.

Пару. Кл. Сах. Бальб. Мат. ротъ, см. *паро.* Дав. губа; (Н:) ротъ. Мос. ротъ.

5510. *Парумби.* Дав. губы, ротъ. Мос. (ヒ゜ン ル パ), языкъ.

Пару сешки. Дав. зажать ротъ.

Пару уннаки. Дав. челюсть. Н: см. *пару* и *оннайки.*

Пáсе. Прил. тяжолый (о вѣсѣ, о головѣ въ болѣзняхъ). *Трамупасе,* тяжело на душѣ, тяжела голова (въ болѣзни). Мос. многократно.

Пасикутара. Мос. названіе растенія подобнаго гороху.

Паскаръ. Кл. Кам. воронъ.

Паскура. Кл. Сах. ворона.

Паскуро. Мос. воронъ, или ворона (иначе *баскуро*).

— *камой.* Мос. черный змѣй (буквально: вороній богъ)

Паскуру. Дав. ворона. Мос. воронъ, или ворона (ル ク ル パ).

Пáскуръ. Кр. вороны. Кл. Кам. ворона.

Паскуто. Дав. ракушки черныя.

5520. *Пассанна.* Мос. (ナ ン サ ツ パ), каракатица.

Пастэ. Гл. находить (находку), сокр. *па.*

Пасýй. Кр. ложка.

Пасýйгъ. Кл. Кам. ложка.

Пась. Кл. Сах. уголь. Дав. уголь. Мос. черный уголь.

— *пась.* Мос. угли (примѣръ множ. числа „чрезъ удвоеніе", черные угли (く ル パ), иначе *пашгпашъ,* по Яп. *суми.*

Пась. С. чернила, тушъ (Японская для письма), угли (въ сложныхъ).

— *карà,* жечь угли.

Parachyèb. （名）ヘビのような大きな尾をもつ幅の広い軟骨魚．アイヌはそれを食さない；1871 年クスナイ（Kusunaj, Кусунай）で数匹獲れた．

Páryevrye. （名）足（くるぶしから下の部分）．

Pôriri. Mos. 空気；ひと息つく，休む；呼吸．

Paro あるいは *paru.* Lang. S. Sakh. 口．

Parô. Mos. 鉄の槍．

Paru. Kl. Sakh. Bal'b. Mat. 口，⇒ *paro.* Dav. 唇（単 数）；（N：）口． Mos. 口．

5510 *Parumbi.* Dav. 唇（複数），口． Mos. （パルンビ），舌．

Paru syeshki. Dav. 口をふさぐ．

Paru unnaki. Dav. あご． N： ⇒ *paru* および *onnajki.*

Pásye. （形）重い（重量が，病気の時の頭が）． *Tramupasye,* 気が重い，頭が重い（病気のときに）． Mos. 何度も．

Pasikutara. Mos. エンドウに似た植物の名．

Paskar. Kl. Kam. ワタリガラス（単数）．

Paskura. Kl. Sakh. カラス（単数）．

Paskuro. Mos. ワタリガラス，あるいはカラス（*baskuro* とも言う）．

— *kamoj.* Mos. 黒いヘビ（字義通りは：カラスの神）．

Paskuru. Dav. カラス（単数）． Mos. ワタリガラス（単数），あるいはカラス（単数）（パシフル[8]）．

Páskur. Kr. カラス（複数） Kl. Kam. カラス（単数）

Paskuto. Dav. 黒い貝（複数）．

5520 *Passanna.* Mos. （パツサンナ），イカ，コウイカ．

Paste. （動）見つける（拾い物を），省略形 *pa.*

Pasùj. Kr. 匙．

*Pasuj***g**. Kl. Kam. 匙．

Pas. Kl. Sakh. 石炭． Dav. 石炭． Mos. 石炭．

— *pas.* Mos. 炭（複数），「重複による」複数形の例（パシパシ），*pash-pash* とも言う，日本語で *sumi.*

Pas'. （名）インク，墨（日本の書写のための），炭（複数）（複合語の中で）．

— *karà,* 炭を燃やす．

(8) パシクルの誤記であろう。

Пась-карà котàнъ. Геогр. Анское селеніе въ 17 верстахъ къ югу отъ Мануи.

— *карà тишè*, угольная, шалашъ, гдѣ выжигаютъ угли.

— *кокари*, красить черпымъ (въ черный цвѣтъ).

— *пась*, или *унчи пась пась*. С. зола, заднія ноги (ласты) сивуча, угли (для жаровни).

5530. *Пата-патáхсека.* Гл. колыхать. *Трера* —, вѣтеръ колышетъ (флагъ).

Пату-патýосе, или *патý-патухсè.* Гл. трещать (на огнѣ). С. трескъ отъ огня.

Патцынъ. Дав. клещи.

Пáтэки, въ сокр. *пáтэхъ*, *пáтэ*. Нар. только.

Паунбе. Мос. головная повязка.

Пáуцъ. Кл. клинъ (на о. Итурýпу). Дав. клинъ (на Итурупѣ).

— *куруби.* Дав. распутная дѣвка, см. *яйкопауцикоро.*

Пáхка. С. осетръ? сл. Гиляц.

Пáхкай. Гл. носить за плечами (*хекáцци* —).

— *сумà.* Геогр. мысъ недалеко отъ Чéкари близь Иноськоманая.

5540. *Пáхко.* С. старая старуха. Син. *икóннох.*

Пáхно (куръез. *пáхгоно*), или *пáхну*, до, доселѣ. *Тáне пáхно*, по сю пору, доселѣ. *Танъ котанъ пахно*, до этого села. *Пáйбучи пáхно*, до Найбучи.

Пáхсе. Гл. относить теченіемъ рѣки внизъ (при переправѣ).

Пáхтаки. С. кобылка, стрекоза.

Пáхтэки. С. прорубь (на рѣкѣ). Син. *сúмпуй.*

Пахтэхъ. С. подвздошная область. — *пóни*, подвздошная кость.

Пацинкара. Мос. названіе одной рыбы (отъ Яп. *фацикара*).

Пацинъ. Дав. въ Нѣм. клещи.

Пацы. Дав. чаша.

Пашани. Мос. (ニヤシバ), каракатица.

5550. *Паше.* Мос. многіе, нѣкоторые (служитъ къ образованію множ. числа); повторный, частый (Японизмъ). *Паше* (セバ) или *баше* (セバ). Мос. тяжелый вѣсомъ).

Pas'-karà kotàn. （地）マヌヤ（Manuya, Мануя）の南方 17 露里にあるアイヌの村.

— *karà tishyè,* 炭焼き小屋.

— *kokari,* 黒く染める（塗る）.

— *pas',*あるいは *unchi pas' pas'.* （名）灰，トドの後足（ひれのある足），炭（火鉢用の）.

5530 *Pata-patákhsyeka.* （動）揺らす. *Tryera* —, 風が揺らす（旗を）.

*Patu-patúvsye,*あるいは *patù-patukhsyè.* （動）（火の上で）ぱちぱち音を立てる. （名）火のはぜる音.

Pattsyn. Dav. やっとこ.

Páteki, 省略形は *pátekh, páte.* （副）～だけ.

Paunbye. Mos. 頭の包帯.

Páuts. Kl. 楔（イトゥルプ（Iturúp, Итуру́п）島[9] で）. Dav. 楔（イトゥルプ島で）.

— *kurubi.* Dav. ふしだらな娘, ⇒ *yajkopautsikoro.*

Pákhka. （名）チョウザメ？[10] ギリヤーク語の単語.

Pákhkaj. （動）かつぐ（*khyekátstsi* —）.

— *sumà.* （地）イノシコマナイ（Inos'komanaj, Иноськоманай）の近くのチェカリ（Chékari, Че́кари）にほど近い岬.

5540 *Pákhko.* （名）老婆. （同）*ikónnokh*

Pakhno （（珍）*pákhgono*） *pákhnu* とも言う，～まで，現在まで. *Tánye pákhno,* 今まで，現在まで. *Tan kotan pakhno,* この村まで. *Hájbuchi pákhno,* ナイブチ（Najbuchi, Найбучи）まで

Pákhsye. （動）川の流れで下流に持っていく（渡河のさいに）

Pákhtaki. （名）雌馬，トンボ.

Pákhteki. （名）（川の）氷にくり抜かれた穴（釣りなどのために）. （同）*símpuj.*

Pakhtekh. （名）みずおちの部分. — *póni,* 腸骨.

Patsinkara. Mos. 魚の名（日本語の *fatsikara* から）.

Patsin. Dav. Nem. やっとこ.

Patsy. Dav. 酒杯.

Pashani. Mos. （パシヤニ），コウイカ.

5550 *Pashye.* Mos. 多くの，多少の（複数形をつくるはたらきをする）； 再度の，頻繁な（日本語表現）. *Pashye*（パセ）あるいは *bashe*（バセ）. Mos. 目方が重い.

⑼ 択捉島のこと。原文では Итурупу と書かれている。

⑽ 原文のまま。

Пати. Дав. тяжело. Мос. тяжелый вѣсомъ (ヒバ, иначе *баше* セバ).

Пашина. Мос. (ナヒバ), зола, пепелъ, пыль. Шф. *пасина.*

Пáшкурачкумамай. Кр. можжевельникъ.

Паяканчиръ. Кр. трясогузки синія, трясогузки желтобрюхія.

Паяманý, разошлись (по разнымъ сторонамъ съ праздника); Японизмъ.

Паянъ. Гл. идти, ходить, странствовать.—*Паянтрò!* пойдемъ! *Кех-паянтрò!* идемъ! *Тунаськáне паянтрò!* пойдемъ поскорѣе!

Пе. 1. вода. Пал. Ланг. Кур. (pēh). Кл. Кам. Бал. Кур.—Кам. 2. Мос. *пе* или *бе*, вещь, употребляется какъ частица, см. *ге.*

— *нэ.* Мос. см. *ге-нэ.*

Пéври. С. медвѣжопокъ.

Пеи. Дав. сокъ. *Пей.* 1. сокъ. Кл. Сах. 2. пузырь.

5560. *Пеиранъ.* Дав. копать, см. *пе* и *ранъ.*

Пéка. 1. С. инструментъ для тканья.—2. Гл. подхватить, удержать (падающее), поймать на лету (мячъ).—3 Предл. (сокр. *пéкано*) и Нар. противъ, насупротивъ.

Пéкано. Нар. противъ, насупротивъ. Син. *зарáвси.*

Пекепо-кома. Мос. (マコポツケヘ), молодой тюленъ.

Пекéри. Геогр. см. *ту-пекéри.*

Пекò. С. рогатая скотина. *'Охкаю* —, быкъ; *мáхнэ* —, корова.

Пеку (pēhkuh), пить. Ланг. Кур. Кл. Кам.

Пема. Дав. въ Нѣм. деревянная чашка съ рыльцемъ. Син. *итопопу.*

Пéната. С. верховья рѣки, вверхъ по рѣкѣ.

Пензи, судно. Брот. *Пенси.* Кл. Мат. байдара.

Пени. Дав. (въ Нѣм.) жидкій.

Пéнсай (пензай, пентсай, пенцай). С судно, корабль.

— *о утара*, матросы.

5570. *Пéнтрамъ.* С. мясо передней (верхней) половины тѣла людей и животныхъ, исключая ластоногихъ.

Пепупъ. Мос. названіе растенія.

Pashi. Dav. 重く． Mos. 目方が重い（パシ，*bashye* バセとも言う）．

Pashina. Mos. （パシナ），燃えかす，灰，埃． Pf. *pasina.*

Páshkurachkumamaj. Kr. ビャクシン，ネズ．

Payakanchir. Kr. 青いセキレイ属の鳥，腹の黄色いセキレイ属の鳥．

Payamanù, （祭りから四方に）散った，別れた，解散した；日本語表現．

Payàn. （動）行く，旅行する ―*Payantrò!* さあ行こう！ *Kyekh-payantrò!* 行こう！ *Tunas'kánye payantrò!* もっと早く行こう！

Pye. 1．水． Pal. Lang. Kur. （pēh）． Kl. Kam. Bal. Kur.-Kam. 2．Mos. *pye* あるいは *bye* もの，小詞として用いられる ⇒ *gye.*

― *ne.* Mos. ⇒ *gye-ne.*

Pyévri. （名）小熊．

Pyei. Dav. 汁． *Pyej.* 1．汁． Kl. Sakh. 2．泡．

5560 *Pyeiran.* Dav. 掘る． ⇒ *pye* および *ran.*

Pyéka. 1．（名）機織の道具．―2．（動）受け止める，支える（倒れかけているものを），（ボールが）飛んでいるところをつかむ．―3．前置詞（*pyékano* の省略形）および副詞．～に向かい合って，向かい側に．

Pyékano. （副）向き合って，向かいに．（同）*earávsi.*

Pyekyeppo-koma. Mos. （ペケツポコマ），若いアザラシ．

Pyekyéri. （地） ⇒ *tu-pyekyéri.*

Pyekò. （名）角のある家畜． *Ókhkayu* ―, 雄牛； *mákhne* ―, 雌牛．

Pyeku (pēhkuh), 飲む． Lang. Kur. Kl. Kam.

Pyema. Dav. Nem. 口つきの木製の茶椀．（同）*itonopu.*

Pyénata. （名）川の上流地域，川の上流へ．

Pyenzi, 船． Brot. *Pyensi.* Kl. Mat. 獣の皮でつくった小舟．

Pyeni. Dav. （Nem.）液体の．

Pyénsaj (pyenzaj, pyentsaj, pyentsaj). （名）船，船舶．

― *o utara,* 水夫（複数）．

5570 *Pyéntram.* （名）人間および動物（鰭脚亜目の動物を除く）の体の前半分（上半分）の肉．

Pyenup. Mos. 植物の名．

Пе́нькисёхъ, или *пенькисёфъ*, *пенькисюфъ*. С. сгибъ бедра, паховой сгибъ.

Пе́нэ. С. грязь. Прил. расплавленный (о металлѣ), жидкій (о калѣ). *Си́ри* —, мокрая, сырая погода. *Опа́сь пе́нэ*, снѣгъ мокрый (пропитанный водою).

Пе́осиста. С. дно (у рѣки, моря).

Пе́пуйра́ма. С. собственное женское имя.

Пе́путу. С. собственное мужское имя.

Пера́. С. бердо (дощечка для тканья *а́ртусь*). Мос. столовая ложка, собственно поварская ложка, чумичка.

Пера́й. Гл. удить (рыбу). Мос. крючёкъ на удѣ, также удить рыбу.

— *а́хъ*. С. уда.

5580. — *тогапоръ*. Дав. крючекъ у уды, въ Нѣм. Дав. *перай тогапфъ*, что по Пф. значитъ: грудь уды.

— *тогапфъ*. Дав. нажива для уды.

Перанишеи. Мос. названіе бѣлаго черепокожнаго животнаго, похожаго на морскую улитку.

Пере́. Гл. вскрывать (животъ). *Пёни* —, или *хо́ни наса́*, потрошить (рыбу). *Херохки* —, или просто *пере́*, икра селедки.

Переба. Мос. расщеплять, колоть, иначе *береба*.

— *ни*. Мос. колотыя дрова.

Пе́реке, треснуть, дать трещину (о деревѣ, о бутылкѣ). Мос. расколоть, быть расколотымъ, расколоться (иначе *перигу*).

Переке-ни, или *на́ске-ни*, треснувшее бревно (дерево).

Пе́рена. Гл. расколоть, разщипывать *(ах —)*.

Периба. Дав. расколоть. Мос. колоть.

Песасамъ. Геогр. мысъ и Японское селеніе въ 108 в. къ западу отъ Карсакова.

Песето. Геогр. мысъ въ 117 верстахъ къ сѣверу отъ Мапуи.

Пескто. Геогр. Шм. мысъ рядомъ съ мысомъ Хойндшукте.

5590. *Песпо*. Геогр. Шм. мысъ рядомъ съ Тіонай; мысъ и рѣка сѣвернѣе р. Орокесъ на западномъ Сахалинскомъ берегу; мысъ близь и къ югу отъ Вентвесана.

*Pyén'kisyokh,*あるいは *pyen'kisyof, pyen'kisyuf.* （名）腿の関節，鼠蹊部の関節

Pyéne. （名）泥. （形）溶かされた（金属が），液体の（大便が）. *Síri* —, 雨降りの，じめじめした天気. *Opàs' pyéne,* 湿った雪（水の浸み込んだ）.

Pyéosista. （名）底（川，海の）.

*Pyépuj***r***áma.* （名）女性の名.

Pyéputu. （名）男性の名.

Pyerà. （名）筬（おさ）（*á***r***tus'* を織るための小さな板）. Mos. 大匙，調理用の匙，おたま.

Pyeràj. （動）釣る（魚を）. Mos. 釣竿についた釣針，魚を釣る.

— *àkh.* （名）釣竿.

5580 — *togapor.* Dav. 釣竿の釣針， Nem. Dav. *pyeraj to***g***apf,* Pf.によると，釣竿の胸部を意味している.

— *togapf.* Dav. 釣竿の餌.

Pyeranishyei. 蛤に似た白い甲殻動物の名

Pyeryè. （動）切開する（腹を）. *Góni* —,あるいは *khóni nasà,* はらわたを抜く（魚の）. *Khyerokhki* —,あるいは単に *pyeryè,* ニシンの卵.

Pyeryeba. Mos. 縦に割る，割る， *byeryeba* とも言う.

— *ni.* Mos. 割られた薪.

Pyéryekye, ひびが入る（木について，瓶について）. Mos. 割る，割れている，割れる（他に *pyeri***g***i*）.

*Pyeryekye-ni,*あるいは *náskye-ni,* 裂けた丸太（木）.

Pyéryepa. （動）細かく割る，細かく引き裂く（*akh* —）.

Pyeriba. Dav. 細かく割る. Mos. 割る.

Pyesasam. （地）カルサコフ（Karsakov, Карсаков）の西方 108 露里にある岬と日本人の村.

Pyesyeto. （地）マヌヤ（Manuya, Мануя）の北方 117 露里にある岬.

Pyeskte. （地 Shm.）ホインドゥシュクテ（Khojndshuktye, Хойндшукте）岬の隣にある岬.

5590 *Pyespo.* （地 Shm.） ティオナイ（Tionaj, Тіонай）の隣にある岬； サハリン西岸のオロケス（Orokyes, Орокесъ）川の北にある岬および川；ヴェントゥヴェサン（Vyentvyesan, Вентвесан）近く，南方にある岬.

Пессамусь. С. трава, изъ которой Айны дѣлаютъ цыновки, называемыя *сохкара.*

Пе́сто. Геогр. мысъ въ 107 верстахъ къ сѣверу отъ Кусуная.

Песу́туру. Геогр. рѣка въ 67 верстахъ къ западу отъ Карсакова.

Песь. С. скала, утесъ. *Песь оійка—яйкисте*, свалиться съ утеса—бѣда.

Песькамбе (песькамте). С. вѣтеръ съ берега (восточный для Кусуная), отъ острова къ морю; сѣверный вѣтеръ (въ Чепухнаѣ *кой анъ*).

Пе́сьпоко. С. оврагъ, ущелье.

Пе́сьтоманай. Геогр. рѣчка въ 227 верстахъ къ югу отъ Кусуная.

Петини, мокрота, влажность. Кл. Сах. *Петни.* Дав. сырость, ср. *бетне.*

Пе́торой. Кр. зуйки (птица).

5600. *Петтини угери.* Дав. промокнуть, по Пф. *бет-не огари*, совершенно мокрый.

Пету́. Гл. вскрывать (парывъ пожомъ). *Гони —, гони наса̀, гони перѐ*—синонимы.

Петцама. Дав. берегъ рѣчной.

Петъ. Кр. рѣка. Ланг. Кам. Кур. (peth). Кл. Кам. Фюр. *Петь.* Пал. рѣка.

Петыни. Дав мокрость.

Пе́тэпа. Гл. — *опа̀сь*, снѣгъ липнущій (пристающій) напр. къ лыжамъ. Спн. *кота́хма опа̀сь.*

Пеупу́нъ. С. брызги отъ волнъ (при сильномъ вѣтрѣ). — *нума́ре*, поднялись волны съ брызгами, иначе *ви́хка-упу́нъ нума́ре.*

Пеуре. Мос. молодой. *Пеури.* Дав. молодой. Мос. нѣжнаго возраста.

— *то́мби.* Дав. новолуніе.

Пе́ухтэ. Гл. мѣсить. *Амамъ —*, мѣсить хлѣбъ.

Пе́хкуту. С. копскій щавель (выше человѣческаго роста).

5610. *Пе́цика.* Гл. переходить, переправляться. *Най то́нтуе —*, переправляться чрезъ рѣку.

Пецйси. Мос. названіе (рода) раковины.

Пецйссе. Прил. жидкій. *Осо́ма —*, жидкій стулъ.

Pyessamùs'.（名）アイヌが *sókhkara* という名の筵（むしろ）をつくる材料となる草.

Pyésto.（地）クスナイ（Kusunaj, Кусунай）の北方 107 露里にある岬.

Pyesúturu.（地）カルサコフ（Karsakov, Карсаков）の西方 67 露里にある川.

Pyes'.（名）崖，絶壁. *Pyes' oíjka — yájkistye,* 絶壁から転げ落ちるとは災難だ.

Pyes'kámbye (pyes'kámpye).（名）岸からの風（クスナイ（Kusunaj, Кусунай）にとっては東風），島から海へ； 北風（チェプフナイ（Chyepukhnaj, Чепхнай）では *koj an*）.

Pyés'poko.（名）窪地，渓谷.

Pyés'tomanaj.（地）クスナイの南方 227 露里にある小川.

Pyetini. 湿り気，湿気. Kl. Sakh. *Pyetni.* Dav. 湿っぽさ，（比）*byetnye.*

Pyétoroj. Kr. チドリ属の鳥（複数）（鳥）.

5600 *Pyettini ugyeri.* Dav. びしょ濡れになる，Pf によると，*byet-nye ogari*「すっかり濡れた」.

Pyetù（動）切開する（ナイフで腫れ物を）. *Goni —, goni nasà, goni pyeryè* は同義語.

Pyettsama. Dav. 川岸.

Pyet. Kr. 川. Lang. Kam. Kur.（peth）. Kl. Kam. Fyur. *Pyet'.* Pal. 川.

Pyetyni. Dav. 濡れていること.

Pyétepa.（動）— *opàs',* くっついた（くっつく）雪（スキーなどに），（同）*kotákhma opàs'.*

Pyeupùn.（名）波しぶき（強風の際の）.

— *numárye,* しぶきをあげて波が立った， *vákhka-upùn numárye* とも言う.

Pyeurye. Mos. 若い. *Pyeuri.* Dav. 若い. Mos. 年端もいかない.

— *tómbi.* Dav. 新月.

Pyéukhte.（動）こねる. *Amam —,* パンをこねる.

Pyékhkutu.（名）スイバ（人の背丈をこえる）.

5610 *Pyétsika.*（動）渡る，川を渡る. *Naj tóntuye —,* 川を渡る.

Pyetsisi. Mos. 貝の（属の）名.

Pyetsíssye.（形）もろい. *Osóma —,* 華奢な椅子.

Пецъ, рѣка. Ланг. Юж. Сах.

Пе́чара, или — *отà*. С. часть морскаго берега омываемая прибоемъ.

Пешкуту. Лапер. дягиль, коровникъ (растеніе).

Пеэнека. Гл. разжижать, разводить водою.

Пеэни. Дав. жидкій, жидко.

Пи. С. зерно или ядро (въ ягодѣ).—Кр. Пал. Ланг. Кам. вода. Гл. тянуть, вытягивать (неводъ съ рыбою). Геогр. Шр. рѣка называемая поаински Сіу, по Ольчански Сю.

Пи́вке. Гл. цапнуть (о медвѣдѣ).

5620. *Пигù*, частица для образованія существительныхъ изъ прилагательныхъ, см. *ку*.

Пигъ. Кр. пушка (у Кунаширцевъ).

Пiеду. Геогр. Шм. мысъ къ сѣверу отъ Макунъ-котапа.

Пiепъ, жиръ. Ланг. Кур. тучность. Кл. Кам.

Пiигунъ. Дав. дресва, по Пф. *пиникеу*, самые маленькіе камни (различаются три сорта), см. *пiйкевъ*.

Пiйкевъ. С. крупный песокъ, хрящъ (на морскомъ берегу).

Пiйо. Прил. немогущій говорить отъ стыдливости, застѣнчивый.

Пиканкуръ. Кр. собственное мужское имя.

Пика́та, теплый (о вѣтрѣ), сл. Яп.; поаински *сунъ-трéра*, западный (для Тобучи). Мос. седьмой изъ двѣнадцати циклическихъ знаковъ.

Пикке. Мос. (ケツヒ゛), большой камень, обломокъ скалы.

5630. *Пикъ*. Геогр. Шр. Гиляцкая деревня съ сѣверу отъ Дуй.

Пилаво. Геогр. Шр. крайняя къ югу Гиляцкая деревня, въ которой много и Айновъ.

Пилево. Геогр. или *пильяво*. Шм. рѣка и деревня (см. *порокотанъ*).

Пиллянгтэ. Геогр. мысъ къ югу отъ Дуй. Шм.

Пилнга. Геогр. Гл. долина на дорогѣ отъ Тыми къ Аркаю.

Пими. Геогр. Шр. рѣка Томò.

Pyets. 川. Lang. S. Sakh.

Pyéchara. あるいは— *otà.* （名）波に洗われる海岸の部分.

Pyeshkutu. Lapyer. アシタバ，シシウド（植物）

Pyeenyeka. （動）薄める，水で薄める.

Pyeeni. Dav. 薄い，薄く.

Pi. （名）種子あるいは（実の中の）種. —Kl. Pal. Lang. Kam. 水. （動）引く，引っ張る（魚の入った網を）. （地）Shr.[11] アイヌ語でシウ（Síu, Cíy），オリチャ語でシュ（Syu, Сю）と呼ばれる川.

Pívkye. （動）引っかく，噛みつく（熊が）.

5620 *Pigi,* 形容詞から名詞をつくる小詞, ⇒ *ku.*

Pig. Kr. 大砲（クナシリの人たちのところで）.

Piyedu. （地 Shm）マクン・コタン（Makun-kotan, Макунъ-котанъ）の北方にある岬.

Piyep. 脂肪. Lang. Kur. 太っていること. Kl. Kam.

Piigun. Dav. 礫（れき），Pf.によると，*pinikyeu*「もっとも小さい石（三種類に区別される）」 ⇒ *pijkyev.*

Píjkyev. （名）大粒の砂，砂礫（海岸の）.

Píjo. （形）恥ずかしさから話すことができない，内気な.

Pikankur. Kr. 男性の名.

Pikáta. （風が）暖かい，日本語の単語； アイヌ語では *suntryéra*「西の」（トブチ（Tobuchi, Тобучи）にとって）. Mos. 十二支の 7 番目.

Pikkye. Mos. （ビツケ），大きな石，崖のかけら.

5630 *Pik.* （地）Shr. ドゥーイ（Duj, Дуй）の北方にあるギリヤークの村.

Pilavo. （地）Shr. 南端のギリヤークの村，アイヌも多い.

Pilyevo. （地）あるいは *pil'yavo.* Shm. 川および村（⇒ *porokotan*）.

Pillyangte. （地）ドゥーイの南方にある岬. Shm.

Pilnga. （地）Gl.[12] トゥイミ（Tymi, Тыми）からアルカイ（Arkaj, Аркай）に行く途中の谷.

Pimi. （地）Shr. トモ（Tomò, Томò）川

⑾ Шренк のことか？

⑿ 何の省略か不明。

Пи́мпо. С. Прил. нищій, голышъ, сл. Яп.
Пиникеу. Мос. маленькіе или мельчайшіе камни, хрящъ, гравій.
Пини тара идаку. Дав. по секрету, см. *пинуфпоне.*
Пи́нне. С. самецъ. Прил. мужескій (син. *бхкаю*). Мос. самецъ.
5640. — *кинд*, родъ борчовки.
Пинни. Мос. самецъ. Прил. мужескій (о животныхъ).
— *гада.* Дав. кобель. Н: *пинне-сета.*
— *хугуюкфъ.* Дав. медвѣдь самецъ.
— *цкапфъ.* Дав. пѣтухъ.
Пи́нторо. С. стекло, сл. Яп.; лучше *пи́ньторо.*
— *ита́ньки*, рюмка, стаканъ.
— *чаванъ*, стеклянная чашка.
Пинуфпо́не (сокр. *пинуфпонъ*), тайкомъ, крадучись.
Пи́нуфпонъ-итахъ. Гл. шептать, против. *ха́укоро-ита́хъ.*
Пинъ-ни. С. дерево въ родѣ тальника.
Пипа́. С. родъ озерной раѣушки. Лапер. большая перламутровая песчанка (раковина).
Пирай. Дав. уда. Мос. крючёкъ на удѣ; удить рыбу (иначе *перай*).
5650. — *якка.* Дав. удить; по Пф. между тѣмъ какъ удятъ.
Пирака. Дав. калоши деревянныя. Мос. деревянные башмаки.
Пирани. Мос. названіе дерева.
Пира́нкай, гресть, сл. Яп.
Пира́-пира́. Гл. раздергивать, разщипывать (старый канатъ).
Пира́са. Гл. стлать, разстилать. *Сохкара* —, *труса́* —, разостлать цыновку, шкуру.
Пираски. Дав. плоско.
Пира́хка. С. деревянный Японскій башмакъ (во время грязи).
Пирй. С. см. *на́ски-пирй.* Кл. Сах. рана. Мос. колоть (stechen). Дав. рана. Мос. стирать, обтирать.
— *ишама анби.* Дав. цѣлой, по Пф. *пири-ишама-анъ-бе*, вещь, которая неповреждена (отъ *пири*, колоть, повреждать).

Pímpo.（名）（形）乞食，乞食暮らしの，貧乏人，貧乏な．日本語の単語．

Pinikyeu. Mos. 小さい，あるいは極めて小さい石（複数），砂礫，砂利．

Pini tara idaku. Dav. 内緒で， ⇒ *pinufponye.*

Pínnye.（名）雄．（形）男の（（同）*ókhkayu*）． Mos. 雄．

5640 — *kinà.* ウバガイの一種．

Pinni. Mos. 雄．（形）雄の（動物について）．

— *gada.* Dav. 雄犬． N: *pinnye-syeta*

— *khuguyukf.* Dav. 雄の熊．

— *tskapf.* Dav. おんどり．

Píntoro.（名）ガラス，日本語の単語． ； *pín'toro* の方が良い．

— *itán'ki,* ワイングラス，コップ．

— *chavan,* ガラスの茶碗．

Pinufpónye（省略形は *pinufpon*），密かに，こっそりと．

Pínufpon-itakh.（動）ささやく，（反）*kháukoroitàkh.*

Pin-ni.（名）ヤナギ属の木．

Pipà.（名）湖の貝の一種． Lapyer. 大きな螺鈿用のウバガイ．（貝）．

Piraj. Dav. 釣竿． Mos. 釣竿についた釣針； 魚を釣る（*pyeraj* とも言う）．

5650 — *yakka.* Dav. 釣る； Pf.によると，釣っている間に．

Piraka. Dav. 木製のオーバーシューズ． Mos. 木製の靴．

Pirani. Mos. 木の名．

Piránkaj, 漕ぐ，日本語の単語．

Pirà-pirà.（動）引き破る，細かく引き裂く（古い綱を）．

Pirása.（動）敷く，広げる． *Sokhkara* —, *t***r***usà* —,（莚や毛皮を）敷き広げる

Piraski. Dav. 平らに．

Pirákhka.（名）木製の日本の靴（ぬかるんだ時の）．

Pirì.（名） ⇒ *náski-pirì.* Kl. Sakh. 傷． Mos. 刺す（stechen）． Dav. 傷． Mos. 洗う，拭く．

— *ishama anbi.* Dav. 全体の，丸ごとの，Pf.によると，*piri-ishama-an-bye,*「損なわれないもの」（*piri*「割る，壊す」から）．

5660. *Пирѝ-умари*. Дав. ранить.

Пириба. Дав. мести, вытереть, тереть. Мос. обтирать, стирать (или *пири*, см. *ба*).

Пи́рика. Прил. хорошій. Нар. хорошо, ладно. Мос. хорошій, прекрасный.

— *гуни ку-раму-анъ*, я думаю, что это будетъ хорошо. Мос.

— *корокаки*. Мос. хотя, или когда,—нѣчто—хорошо есть.

— *кусу́нъ анъ ки!* счастливо оставаться! Син. *пирика на окàй!*

— *на!* Межд. отлично! прекрасно! Мос. это хорошо; быть хорошимъ, мочь быть хорошимъ (см. *а* и *на*).

— *на окàй!* счастливо оставаться!

— *на оманъ!* счастливаго пути.

— *но*. Мос. хорошо (нарѣчіе), превосходно.

— *статеа!* ладно! фраза Яп.

Пи́рикара-кинà. С. трава съ листьями какъ у чемерицы (прикладывается къ ранамъ).

Пиркао. Пал. хорошо. *Пирка*. Фюр. хорошій.

Пи́ро. С. чорная морская утка. Геогр. Шм. рѣка и деревня, см. *пирдхъ*.

Пиро́ро. Гл. конопатить. *Си́нтусь ани* —, конопатить мохомъ (лодку).

5670. *Пирдх*. Геогр. Аинско-Японское селеніе въ 119 верстахъ къ югу отъ Кусуная.

Пирѝ. Гл. подтирать *(у́ськуй —)*, зачеркнуть, вымарать (неправильно написанное), обтирать.

Пирука. Кл. Сах. здоровый, хорошій. Дав. хорошо. Мос. хорошій,—о, прекрасный.

— *ва*. Дав. хорошей; добро.

— *гуру*. Дав. добрый. Мос. *Цирука гуру*, хорошій или превосходный человѣкъ.

— *кеутомо*. Дав. правъ добрый.

— *нидоанъ*. Дав. погода хорошая.

— *нуну*. Дав. развѣдать.

— *пирука*. Дав. вѣрно, ладно (хорошо—хорошо).

— *фура*. Дав. пріятный запахъ. Мос. благовонный.

5660 *Pirì-umari.* Dav. 傷つける.

Piriba. Dav. （箒で）掃く，拭く，磨く． Mos. 拭く，洗う（*piri* とも言う， ⇒ *ba*）.

Pírika. （形）良い．（副）良く，うまく． Mos. 良い，すばらしい.

— **g***uni ku-ramu-an,* これは良くなると私は思う． Mos.

— *korokaki.* Mos. （あるものは）良いのに，（あるものが）良い時に.

— *kusuàn an ki* ！ それでは失礼します！，ごきげんよう（去る者が残る者にするあいさつ）（同）*pirika na okàj* ！

— *na!* （間）すばらしい！結構！ Mos. これは良い； 良い状態にある，良い状態でありうる（⇒ *a* および *na*）.

— *na okàj!* それでは失礼します！，ごきげんよう

— *na oman!* 道中ご無事で.

— *no.* Mos. 良く（副詞），すばらしく.

— *statyea!* 結構！ 日本語の言い回し.

Pírikara-kinà. （名）バイケイソウ属のような葉をもつ草（傷に貼られる）.

Pirkao. Pal. 良く． *Pirka.* Fyur. 良い.

Píro. （名）黒いウミウシ．（地 Shm）川および村， ⇒ *pirôkh.*

Piróro. （動）すき間を塞ぐ． *Síntus' ani* —， 苔で（舟の）すき間を塞ぐ.

5670 *Pirôkh.* （地）クスナイ（Kusunaj, Кусунай）の南方 119 露里にあるアイヌと日本人の混在の村.

Pirù. （動）拭き取る（*ús'kuj* —），線を引いて消す，抹消する（書きそこなったものを），拭う.

Piruka. Kl. Sakh. 健康な，良い． Dav. 良く． Mos. 良い，良く，すばらしい.

— *va.* Dav. 良い[13]；善良に.

— *guru.* Dav. 善良な． Mos. *Piruka* **g***uru,* 良い，あるいは立派な人.

— *kyeutomo.* Dav. 善良な性格.

— *nidoan.* Dav. 良い天気.

— *nunu.* Dav. 探る.

— *piruka.* Dav. その通りだ，結構（結構，結構）.

— *fura.* Dav. 良い匂い． Mos. 香ばしい.

⒀ 原文では女性単数斜格（хорошей）で書かれている。

5680. *Пирукамбе.* Дав. благоправіе.
Пируканзанъ. Дав. выздоровѣть.
Пирукано. Дав. отд. нѣтъ. Мос. хорошо, превосходно, отличнымъ манеромъ.
— *анъ.* Дав. въ Нѣм. выздоравливать.
— *идаку.* Дав. выговорить.
— *ину!* Дав. послушай!
— *ирамаанно.* Дав. понятно.
— *иринґари.* Дав. уговорить.
— *ичагашино.* Дав. увѣщевать. Н: см. *но.*
— *кадокару.* Дав. разогнуть, см. *кату-кара* и *пирика.*
5690. — *кару.* Дав. 1. благодѣяніе. 2. поправить.
— *огай.* Дав. нажить.
— *сиру.* Дав. чистить, см. *сиру-сиру.*
— *шйдмоки.* Дав. неплотно.
— *яйґовебигири.* Дав. вздумать.
— *яину.* Дав. придумать, по Пф. отъ *яйно,* думать.
Пирукару. Дав. негрязно.
Пиръ. Кл. Кам. рана (pȳrh).
Пиряхни. Гл. снимать привязь (съ собаки), спускать съ привязи *(сетà —).*
Писѐ. С. желудокъ. Син. *тýйну,* животъ. Син. *гóни;* несоб. беременная.
5700. — *киккири.* С. дѣтская острица (Oxyuris vermicularis).
— *пордà.* Прил. жадный.
— *сетà,* беременная сука. Син. *тýйну-сетà.*
— *чардà.* С. пищепроводъ, пищепріемное горло.
— *чирѝ.* С. сова. Син. *гýмсе.*
— *чуфъ.* С. поджелудочная желѣза.
Писѝ. Гл. спрашивать, разспрашивать, иначе *укò-писѝ.*
Писибекау. Мос. названіе хищной птицы, живущей на берегу моря.
Писиканта. Мос. вокругъ, кругомъ, въ окружности.
Писиканъ. Мос. вокругъ, кругомъ; окружность, въ окружности.
5710. *Писита.* Мос. (タシヒ°), морской берегъ.
Пйске. Гл. считать. С. счетъ.

5680 *Pirukambye.* Dav. 品行方正.

Pirukanzan. Dav. （病気から）回復する.

Pirukano. Dav. 単独では用いられない単語. Mos. 良く，すばらしく，すばらしいやり方で.

— *an.* Dav. Nem. （病気から）回復する.

— *idaku.* Dav. 口に出す.

— *inu!* Dav. 聞きなさい！

— *iramaanno.* Dav. 分かった.

— *iringari.* Dav. 説得する.

— *ichagashino.* Dav. 教え諭す. N：⇒ *no.*

— *kadokaru.* Dav. 伸ばす, ⇒ *katu-kara* および *pirika.*

5690 — *karu.* Dav. 1．善行. 2．整える.

— *ogaj.* Dav. 稼ぐ.

— *siru.* Dav. きれいにする. ⇒ *siru-siru.*

— *shíòmoki.* Dav. 粗く，まばらに.

— *yajgovyebigiri.* Dav. 急に思いつく.

— *yainu.* Dav. 思いつく，Pf.によると，*yajno*「思う」から.

Pirukaru. Dav. 汚くなく.

Pir. Kl. Kam. 傷（pȳrh）.

Piryákhni. （動）鎖をはずす（犬から），鎖から解き放す（犬を）（*syetà* —）.

Pisyè. （名）胃. （同）*tújnu,* 腹. （同）*góni*； 本来の意味ではないが,「妊娠した（女性）」.

5700 — *kikkiri.* （名）小児のぎょう虫（Oxyuris vermicularis）.

— *porò.* （形）貪欲な.

— *syetà,* 妊娠した雌犬. （同）*tújnu-syetà.*

— *charà.* （名）食道.

— *chirì.* （名）フクロウ. （同）*gúmsye.*

— *chuf.* （名）膵臓.

Pisì. （動）たずねる，詳しくたずねる. *ukòpisì* とも言う.

Pisibyekau. Mos. 海岸に住む猛禽の名.

Pisikanta. Mos. まわりに，あたりには，周囲に.

Pisikan. Mos. まわりに，あたりには； 周囲，周囲に.

5710 *Pisita.* Mos. （ピシタ），海岸.

Pískye. （動）数える. （名）計算.

Писдй. С. 1. бока распластованной рыбы (мягкіе и жирные у горбуши), см. *гонтракисарà*. *Чехъ —писдй*. 2. край (стола), син. *цяпусь*; 3. тонкое мѣсто брюха *(чех —)* у рыбы.

— *мимъ*. С. мясо съ тонкаго мѣста брюха у рыбы.

Пи́ссе. С. трещина, маленькая язвочка (на кожѣ).

Писсокисъ. Геогр. Шм. гора къ сѣверу отъ Каспи и Венкотана.

Пись. С. раковинные паразиты (у кита, *ху́мпе* —). Гл. шипѣть. С. шипѣніе *(пись—ха́у)*; число *разъ* (введено Японцами). *Сне —*, *ту —*, *тре —*, разъ, два, три, см. *пу* и *суй*.

Пи́ськани. Прил. разный.

— *та*, въ сокр. *писькантa*, туда и сюда, тамъ и сямъ, вездѣ. *Пи́ськани та паянъ*, или *пи́ськани та котàнъ паянъ*, странствовать туда и сюда.

Пи́ськось. С. рыбка въ $1^1/_2$ и 2 вершка въ устьѣ Тунайчинскаго озера.

Пи́сьта. Нар. по направленію къ морю (отъ лѣсу), см. *ма́хта*.

5720. *Письха́у*. С. шипѣніе.

Писянта. Нар. у моря, близь моря.

Питà, сокр. *пита́та*.

Питата, въ сокр. *питà*. Гл. развязывать, распутывать (*го́мпусь*—узлы), отвязать, раскатать, развернуть. *Питата*. Дав. развязать. — *я*. Дав. развяжи!

Питоромунъ. Дав. овощь, зелень, см. *питуру-мунъ*.

Пи́туру. Прил. свѣжій, свѣженойманный *(— чебъ)*.

— *цепфъ*. Дав. рыба свѣжая.

Піуци. Мос. (отъ Яп. fiutsi, огниво), огнивица (для добыванія огня); высѣкать огонь.

Пифуринай. Геогр. рѣка и Аинско-Японское селеніе въ 40 в. къ западу отъ Карсакова.

Пицъ. Ланг. Мат. рѣка.

Пичира. Кл. Сах. поносъ. Дав. 1. поносъ. 2. испражняться, см. *обичири*. *Пичиръ*. Кл. Кам. поносъ.

Пишканини. Дав. итакъ и сякъ.

5730. *Пишканта*. Мос. вокругъ, кругомъ.

Pisòj.（名）1．下ろした魚の脇腹の肉（カラフトマスでは柔らかく脂肪が多い），⇒ *gontrakisarà. Chyekh-pisoj.* 2．端（机の），（同）*tsyápus'*； 3．魚の腹の薄い部分（*chyekh* —）.

— *mim.*（名）魚の腹の薄いところの肉.

Píssye.（名）ひび割れ，小さい潰瘍（皮膚の）.

Pissokis.（地 Shm.） カスピ（Kaspi, Каспи）およびヴェンコタン（Vyenkotan, Венкотан）の北方の山.

Pis'.（名）貝の寄生生物（鯨では，*khúmpye* —），（動）しゅーしゅーという音をたてる.（名）しゅーしゅーいう音（*pis'* — *kháu*）； 回数の数え方（日本人によって取り入れられた） *Snye* —, *tu* —, *trye* —, いち，に，さん， ⇒ *pu* および *suj.*

Pís'kani.（形）異なる.

— *ta.* 省略形は *pis'kanta,* あちらへもこちらへも，あちこちに，いたるところに. *Pís'kani ta payan,*あるいは *pís'kani ta kotàn payan,* あちこち旅行する.

Pís'kos'. トゥナイチァ（Tunajcha, Тунайча）湖の河口にいる 1.5-2 ヴェルショーク[14] の小さな魚.

Pís'ta.（副）海の方へ（森から）， ⇒ *mákhta.*

5720 *Pis'kháu.*（名）しゅーしゅーいう音

Pisyánta.（副）海のそばに，海の近くで.

Pità. pitáta の省略形.

Pitata, 省略形は *pità.*（動）解く，ほどく（*gómpus'*「結び目」を），ほどく，広げる，伸ばす. *Pitata.* Dav. ほどく. — *ya.* Dav. ほどけ！

Pitoromun. Dav. 野菜，植物， ⇒ *pituru-mun.*

Píturu.（形）新鮮な，獲れたての（— *chyeb*）.

— *tsyepf.* Dav. 新鮮な魚.

Piutsi. Mos.（日本語の fiutsi「火打ち金」から），火打ち（火を得るための）；火を打ち出す.

Pifurinaj.（地）カルサコフ（Karsakov, Карсаков）の西方 40 露里にある川およびアイヌと日本人の混住の村

Pits. Lang. Mat. 川.

Pichira. Kl. Sakh. 下痢. Dav. 1．下痢. 2．排便する， ⇒ *obichiri. Pichir.* Kl. Kam. 下痢.

Pishkanini. Dav. どうにかこうにか.

5730 *Pishkanta.* Mos. 周囲に，あたりに.

⒁ 1 ヴェルショーク＝4.445 cm

Пишканъ. Мос. вокругъ, кругомъ.
Пишке. Мос. считать, вычислять (ケレピ).
— *ва.* Мос. между тѣмъ какъ (или если) считаютъ, см. *ва.*
Пишки. Дав. считать. Мос. (キレピ), считать, вычислять.
Пiэ, въ сокр. *пье.* Прил. жирный, тучный *(áйну).*
Плый. Геогр. Гл. будто бы Гиляцкое названіе рѣки Сіу.
По. С. дитя, дѣти. *'Охкаю по*, сынъ. *Махпò*, дочь; —дитя. Кл. Сах. (ро), сынъ (роо). Ланг. Юж. Сах. Кл. Сах.—Дав. дитя. Мос. дитя. Мос. и *пô*, или *бо*, *бô*, частичка для образованія существительныхъ и нарѣчій; при существительныхъ она ставится обыкновенно только въ видѣ прибавки. *Янгарантэ*, *шiоннока икораки нэ* **гуру**-*пô нено анна*, будьте здоровы! кажется, что это дѣйствительно есть дядя (ошибка вмѣсто племянникъ) Чрезъ прибавленіе къ адвербіальной частичкѣ *но* происходятъ нарѣчія, которыя не отличаются существенно отъ кончающихся на *но*; поставленная вдвойнѣ указываетъ, кажется, на множественное число.—*По-ну кéсьва аракà*, постоянная родовая боль,—ыя боли.
— *икóне (махнеку)*, больная родами, неоправившаяся отъ родовъ.
— *кенно*, сжалиться надъ ребенкомъ, заступаться за ребенка, см. *икéнно.*
— *ну*, раждать (дѣтей), родиться (о дитяти). Син. *по-корò.*
— *окàйне ку корò*, я много народилъ дѣтей.
— *по.* Мос. сыновья (примѣръ множ. числа „чрезъ удвоеніе").
5740. — *пуй.* С. влагалище, маточный рукавъ (сокр. *пóки-пуй*).
— *сахъ.* Прил. бездѣтный.
— *сúрине анъ коро айну*, наслѣдникъ, получившій наслѣдство человѣкъ.
— *сúрине корò*, наслѣдникъ, получающій наслѣдство (хотя бы и чужой, напр. воспитанникъ).
Поги. Дав. скакать.

Pishkan. Mos. まわりに，あたりには.

Pishkye. Mos. 数える，計算する（ピシケ）.

— *va.* Mos. 数えられている間に（もし数えられるなら），⇒ *va.*

Pishki. Dav. 数える． Mos. （ピシキ），数える，計算する.

Pie, 省略形で *n'ye.* （形）脂肪太りの，太った（*ájnu*）.

Plyj. （地）Gl. シウ（Siu, Ciy）川のギリヤーク語での名称のようである.

Po. （名）子供（単数），子供（複数）． *Ókhkayu po,* 息子． *Makhpò,* 娘； —子供. Kl. Sakh. （po）， 息子（poo）． Lang. S. Sakh. Kl. Sakh. — Dav. 子供． Mos. 子供.

Mos. *pô* も，*bo* も，*bô* も名詞および副詞をつくる小詞；名詞とともには付け加える形でのみ置かれる． *Yan**g**arapte, shionnoka ikoraki ne **g**urupô nyeno anna,* 身体に気をつけて！ 本当におじ（「甥」の間違い）のようだ．さらに，副詞を派生させる小詞 *no* を付加すると新たな副詞ができる，それは本質的に *no* で終わるものと異ならない；二重に置かれたものは，複数を示すようである． — *Po-nu*[15] *kyés'va arakà,* 恒常的な陣痛，陣痛（複数）.

— *ikónye (makhnyeku),* お産による病人，お産から回復していない女性.

— *kyenno,* 赤ん坊を哀れむ，赤ん坊を守ってやる， ⇒ *ikyenno*

— *nu,* 産む（子供を），生まれる（赤ん坊が）．（同）*po-korò.*

— *okàjnye ku korò,* 私は多くの子を産んだ.

— *po.* Mos. 息子たち（「重複による」複数形の例）

5740 — *puj.* （名）膣（*póki-puj* の省略形）.

— *sakh.* （形）子供のない.

— *sírinye an koro ajnu,* 人の遺産を得た相続人.

— *sírinye korò,* 遺産を得る相続人（たとえ他人であっても，たとえば，養子）.

Pogi. Dav. 跳ぶ.

⒂ 小詞 no は nu となることがある。本辞典の no の項を参照。

Погоби. Геогр. Шр. Гиляцкая деревня къ сѣверу отъ Дуй (мѣсто переѣзда на Сахалинъ съ Азіатскаго материка).

Подлонгктэ. Геогр. Шм. мысъ къ югу отъ Дуй.

Пой. 1. Прил. маленькій (смягченное *понъ*). Дав. Кл. Сах. мочевой пузырь. 2. сокр. *пойѐ*, см. *кúсара пой.* 3. Мос. выдалбливать, выбирать.

— *пой.* Дав. колупать. Мос. взять горстью, поймать.

— *сетà.* С. щепокъ.

— *сúнтоко.* С. черная. покрытая лакомъ, Японская кадушечка.

5750. *Пойѐ.* Гл. копать (*той* —, копать землю), рыть, выкапывать (*áнчи* —, выкапывать каменный уголь).

Пóйере. Гл. приказывать. *Ку онà орова инь пóйере*, мнѣ приказано отцемъ.

Поина. Кр. Пал. камень. *Пойнà*, камень. Ланг. Кам. Кур. (poinăh). Кл. Кам.—Мос. камень средней величины.

Поипой. Дав. выдолбить.

Пойпъ. Мос. орудіе для выдалбливанія, отъ *пой*, выдалбливать.

Пойто. Мос. названіе рыбы.

Покѐ. С. стропилы.

Покеси. Мос. черное пятно кожи.

Покй. С. женскій дѣтородный членъ.

— *буи кару.* Дав. растлить.

— *вéнтэ.* Гл. лишить невинности, дѣвственности.

5760. — *насà.* Гл. лишить дѣвственности, невинности.

— *пуй.* С. влагалище (у женщинъ).

— *се.* С. полъ (у Чепухнайскихъ).

— *цяпусь.* С. большія дѣтородныя губы.

— *эякитуйѐ.* Гл. лишить дѣвственности, невинности.

Пóкини, или *тише* —, стѣна (избы).

Покотомари. Геогр. Шм. бухта и мысъ къ югу отъ Вендвессапа.

Поммацъ. Кл. Сах. непотребная женщина.—Дав. наложница, по Шф. *понъ-маци.*

— *бу.* Дав. побочный ребенокъ.

Пóмпе. С. нерпечата (нерпы *пакуй*), см. *амýсьпе* и *понъ-камýй*; прежде значило: палецъ.

Pogobi.（地 Shp.）ドゥーイ（Duj, Дуй）の北方にあるギリヤークの村（アジア大陸からサハリン島へ渡る場所）.

*Podlon**g**kte.*（地 Shm）ドゥーイの南方の岬.

Poj. 1，（形）小さい（*pon* の軟音化されたもの）. Dav. Kl. Sakh. 膀胱. 2．*pojyè* の省略形，⇒ *kísara poj.* 3．Mos. くり抜く，選ぶ.

— *poj.* Dav. ほじくる. Mos. 手のひらで受けとる，捕まえる.

— *syetà.*（名）子犬.

— *síntoko.*（名）漆塗りの黒い日本の桶.

5750 *Pojyè.*（動）掘り返す（*toj* —，地面を掘り返す），掘る，掘り出す（*ánchi* —，石炭を掘り出す）.

Pójyerye,（動）命令する. *Ku onà orova in' pójyerye,* 私は父に命じられた.

Poina. Kr. Pal. 石. *Pojnà,* 石. Lang. Kam. Kur.（poinăh）. Kl. Kam.— Mos. 中位の大きさの石.

Poipoj. Dav. くり抜く.

Pojp. Mos. くり抜くための道具，*poj*「くり抜く」から.

Pojto. Mos. 魚の名.

Pokyè.（名）桁組み，小屋組み.

Pokyesi. Mos. 皮膚の黒いしみ.

Pokì.（名）女性の生殖器.

— *bui karu.* Dav.（未成年の女子を）犯す，強姦する.

— *vyénte.*（動）純潔，処女をうばう.

5760 — *nasà.*（動）処女，純潔をうばう.

— *puj.*（名）膣

— *sye.*（名）性別（チェプフナイの（Chyepukhnaj, Чепухнай）人々のところで）

— *tsyápus'.*（名）大陰唇.

— *eyakitujyè.*（動）処女，純潔をうばう.

*Pókini,*あるいは *tishye* —，壁（百姓家の）.

Pokotomari.（地 Shm.）ヴェンドゥヴェッサン（Vyendvyessan, Вендвессан）の南方にある湾と岬.

Pommats. Kl. Sakh. 娼婦，いかがわしい女. —Dav. 妾，Pf.によると，*pon-matsi.*

— *bu.* Dav. 私生児.

Pómpye.（名）ワモンアザラシの子（ワモンアザラシ *pakuj*），⇒ *amús'pye* および *pon-kamúj*；以前の意味は「指」.

5770. *Помпу.* Кл. Кам. дитя.
Пóмунъ. С. трава (съ маленькими цвѣточками).
Пóнамуспе. С. самый малый дѣтенышъ тюленя *пордхъ*, см. *амусьпе.*
Понва. Пал. М. мало.
Пóнгапифъ. Кр. чайки чорныя большія; или *пóнгапивъ.* Кр. большія морскія чайки.
Пóне. Кл. Кам. рыбье перо (pōhnĕ). *Понé*, кость. Пал. М. Кл. Сах. окончаніе прилагательныхъ. Дав. кость. Мос. кость (отъ Яп. *фоне*).
— *тункони.* Мос. костныя боли (отъ Яп. *фонецукуне*, *фоне-итами*).
Пóни. С. кость, плавникъ (рыбій). Мос. кость, рыбья кость (отъ Яп. *фоне*, кость). Лапер. рыбья кость или позвоночный столбъ рыбъ, который опаливаютъ и сохраняютъ въ грудахъ.
— *кáйтэ.* С. переломъ (костный).
— *сабà.* С. собственное мужское имя.
— *сирáрапа*, кости осунулись, однѣ кости да кожа. Син. *огà-пóни.*
5780. — *ýне махнò*, младшая дочь (и 2-я и 3-я и т. д.).
— *ýне по*, младшій сынъ, младшее дитя (и 2-е и 3-е и 4-е и т. д.). Син. *варáпо.*
— *чу.* Дав. заноза.
— *эчикóйки*, ревматизмъ, ломота въ костяхъ.
— *эчирайтэ*, или *понечирáйтэ*, параличъ мышечный съ сильнымъ исхуданіемъ.
— *ямби.* Дав. ракушка мелкая.
Пóнно. Дав. немного. Ланг. Юж. Сах. малый. Мос. короткое время, немного.
— *бури.* Дав. пригорокъ.
— *ніяхка.* Нар. немножечко, нѣсколько, сколько-нибудь.
— *понно.* Дав. уменьшить, понемножку. Мос. постепенно.
5790. — *шацъ.* Дав. просушить.
— *шюккайкадоанъ.* Дав. окисать, см. *суфкае.*
— *якка ишама.* Дав. нимало. Мос. совсѣмъ нѣтъ.
Пóно. Нар. мало, немного.
— *аки.* Дав. братъ третій.

5770 *Pompu.* Kl. Kam. 子供.

Pómun. （名）草（小さな花をつける）.

Pónamuspye. （名）アザラシ（*porôkh*）のもっとも小さな子， ⇒ *amus'pye.*

Ponva. Pal. M. 小さく，ごくわずか.

Póngapif. Kr. 黒くて大きいカモメ（複数）；あるいは *pónganiv.* Kr. 大きい海のカモメ（複数）.

Pónye. Kl. Kam. 魚の鰭（pōhně）. *Ponyé,* 骨. Pal. M. Kl. Sakh. 形容詞の語尾. Dav. 骨. Mos. 骨（日本語の *fonye*「骨」から）.

— *tunkoni.* Mos. 骨の痛み（日本語の *fonye-tsukunye, fonye-itami* から）.

Póni. （名）骨，鰭（魚の）. Mos. 骨，魚の骨（日本語の *fonye*「骨」から）. Lapyer. 魚の骨あるいは脊柱，大量に焼いて保存される.

— *kájte.* （名）折れること（骨が）

— *sabà.* （名）男性の名.

— *sirárapa,* 骨がやせこけた，骨と皮ばかりだ. （同）*ogà-póni.*

5780 — *únye makhpò,* 下の娘（２番目，３番目なども）.

— *únye po,* 下の息子，年下の子供（２番目，３番目，４番目なども）. （同）*varápo.*

— *chu.* Dav. 棘.

— *echikójki,* リューマチ，骨の鈍痛.

— *echirajte,*あるいは *ponyechirájte,* ひどくやせ衰えてしまう筋肉の麻痺.

— *yambi.* Dav. 小さな貝.

Pónno. Dav. 少し. Lang. S. Sakh. 小さい. Mos. 短い時間，少し.

— *buri.* Dav. 小さな丘.

— *niyakhka.* （副）少し，いくらか，ある程度.

— *ponno.* Dav. 少なくする，ちょっとずつ. Mos. 徐々に.

5790 — *shats.* Dav. 乾かす.

— *shyukkajkadoan.* Dav. 酸っぱくなる， ⇒ *sufkaye.*

— *yakka ishama.* Dav. 少しも～ない. Mos. まったく～ない.

Póno. （副）ごくわずか，少し.

— *aki.* Dav. ３番目の兄弟.

Пóно-аскибицъ. Дав. палецъ, мизинецъ.
— *гава*, не много поджила, не много меньше (о ранѣ).
— *кя́не.* Прил. пожилой, съ просѣдью.
— *поно*, немножко.
— *поно пирика*, немножко получше (о болѣзни).
— *тэ́тара.* Прил. желтый, бѣловатый.
5800. *Понторгу́мпе.* С. сѣверный китъ (огромный). Син. *синокору́мпе.*
Понъ. Прил. малый, небольшой.—Ланг. Мат. Юж. Сах.—Дав. маленькой.
— *ашкибицъ.* Дав. мизинецъ.
— *байкару.* Мос. первая часть весны.
— *бе-по.* Мос. бездѣлица, мелочь (отъ *понъ*, малый и *бе*, вещь).
— *бецъ.* Дав. ручей. Мос.
— *иримо.* Ланг. Юж. Сах. мышь. Мос.—Н: букв. малая крыса.
— *камѐ*, баночка (глиняная, напр. аптечная).
— *камýй.* 1. лѣтній дѣтенышъ нерпы. *'Онневъ-камýй* (рожденный зимою), см. *чуфъ-камýй.*
— *каса.* Мос. маленькая круглая шляпа.
— *комò.* С. маленькій травяной кисетъ.
— *коре.* Мос. беременная.
— *коро.* Мос. беременная, тяжёлая. *Понкоро-меноко.* Мос. беременная женщина.
— *маци.* Мос. жена втораго разряда.
— *мего.* Дав. котенокъ, по Пф. *понъ-нэко.*
5810. — *нàй.* С. рѣчка. Геогр. Шм. рѣчка къ сѣверу отъ Макунъ-котана.
— *на́йпу.* С. ручеекъ.
— *на-ккембе.* Мос. (ベンケツナンポ), мизинецъ.
— *ніа́тусь.* С. маленькая деревянная банка, см. *ніа́тусь.*
— *ни́расъ.* С. отщепокъ.
— *не.* Мос. палецъ, діалектъ Сахалина.
— *руи.* Мос. малый.
— *сико-кембе.* Мос. перстневой палецъ.
— *табарà.* С. маленькій кошелекъ изъ цыновки.
— *та́хни.* С. березка, березовый сланецъ (betula nana).
— *токушишъ.* Мос. (トクトンポ), названіе рыбы, буквально: маленькая семга.

Póno-askibits. Dav. 指，小指.

— *gava,* 少し治った，少し小さくなった（傷について）

— *kgyánye,* （形）年配の，白髪頭の.

— *pono,* 少し.

— *pono pirika,* 少し良い（病気について）.

— *tétara.* （形）黄色い，白っぽい.

5800 *Pontor**g**úmpye.* （名）北の鯨（巨大な）. （同）*sinokorúmpye.*

Pon. （形）小さい，大きくない. — Lang. Mat. S. Sakh. — Dav. 小さい.

— *ashkibits.* Dav. 小指.

— *bajkaru.* Mos. 春の初めの部分.

— *bye-po.* Mos. 些細な事，つまらない事（*pon*「小さい」および *bye*「もの」から）.

— *byets.* Dav. 小川. Mos.

— *irimo.* Lang. S. Sakh. ネズミ Mos.— N：字義通りは，小さいクマネズミ.

— *kamyè,* 壺（粘土製の，たとえば，薬用の）

— *kamùj.* 1．ワモンアザラシの夏に生まれた子. *Ónnyev-kamùj*（冬に生まれた子）. ⇒ *chuf-kamùj.*

— *kasa.* Mos. 小さな丸い帽子.

— *komò.* （名）草で作った小さな刻み煙草入れ.

— *korye.* Mos. 妊娠した.

— *koro.* Mos. 妊娠した，身重の. *ponkoro-myenoko.* Mos. 妊婦.

— *matsi.* Mos. 妾

— *myego.* Dav. 子猫，Pf によると，*pon-neko.*

5810 — *nàj.* （名）小川. （地 Shm）マクン・コタン（Makun-kotan, Макунъ-котанъ）の北方にある小川.

— *nájpu.* （名）流れ.

— *na-kkyembye.* Mos. （ポンナツケンベ），小指.

— *niátus'.* （名）小さい木製の容器， ⇒ *niátus'*

— *níras'.* （名）かけら.

— *pe.* 指，サハリンの方言.

— *rui.* Mos. 小さい.

— *siko-kyembye.* Mos. 手の指.

— *tabarà.* （名）莚（むしろ）で作った小さい財布.

— *tákhni.* （名）白樺の若木，白樺の屋根葺き材（betula nana）.

— *tokushish.* Mos. （ポントクシシ），魚の名，字義通りは：小さいサーモン.

Понъ-хацко ундши. Дав. искра (фраза искуственная).
— *хекацци.* С. ребенокъ, малютка.
5820. — *цепъ.* Мос. (プゼンポ), сардель, анчоусъ, буквально: маленькая рыба.
— *ципу.* Мос. лодка, чёлнъ.
— *цыби.* Дав. лодка.
— *чангинъ.* Дав. унтеръ-офицеръ.
— *чо.* Мос. (ヨチンポ), дѣти.
— *чуфъ*, молодой мѣсяцъ.
— *шеда.* Дав. собачка, см. *понъ-сета*, на Сахалинѣ *пой-сета.*
— *шіутте.* Мос. (テツユレンポ), молодой бобръ.
— *збокась (эпокась).* Прил. средней длины. *Ка* —.
— *юку.* Мос. лань, оленья самка.
Понь смягченное *понъ.*
— *апфту.* Дав. дождь маленькій.
— *ципимо.* Дав. мышь.
— *чуфъ*, молодой мѣсяцъ. Син. *асись-чуфъ.*
— *шеда.* Дав. щенокъ.
Поо. Дав. сынъ, см. *по* и *го.*
5830. *Поонъ.* Кл. Кам. кость (pŏŏhn).
Пôпай. Мос. трубка, дудка (eine Pfeife).
Попенувокъ. Кл. Кам. потъ.
Попетуку. Мос. печень.
Попійка, или *попійке.* Гл. кипѣть. —! *попійке!* кипитъ! кипитъ! кипятить. *Вахка* —, кипятить воду.
Пôпири. С. сивучата.
Попке-кина. Мос. названіе растенія.
Попоръ. Кл. Кам. водяной пузырь (pōhpōr).
Попу амби. Дав. кипятокъ. *Попу-анъ-бе.* Мос. кипящая вода.
Попъ или *бопъ.* Мос. кипѣть (о водѣ), вариться, волноваться.
5840. *Попъ-ке.* Мос. см. *шири*, тёплый, теплота, жаръ (иначе *бопке*, ケプポ).
Пôреривъ. С. рябчикъ.
Пôріа-кинà. С. трава съ бѣловатыми листьями (несъѣдобна).
Порò. Прил. большой. — *макúри*, см. *инáсаку.*—Кл. Кам. Ланг. Мат. Юж. Сах —Дав. большая, говоря о вещахъ. Мос. большой.

Pon-khatsko undshi. Dav. 火花（不自然な言い回し）.

— *khyekatstsi.* （名）子供，赤ん坊.

5820 — *tsyep.* Mos. （ポンゼプ[16]），イワシ，アンチョビー，字義通りは：小魚.

— *tsipu.* Mos. 舟，丸木舟.

— *tsybi.* Dav. 舟.

— *changin.* Dav. 下仕官.

— *cho.* Mos. （ポンチヨ），子供たち.

— *chuf,* 新月.

— *shyeda.* Dav. 小さな犬， ⇒ *pon-syeta,* サハリン島では *poj-syeta.*

— *shiuttye.* Mos. （ポンシュツテ），若いビーバー.

— *ébokas' (epokas').* （形）中くらいの長さの. *Ka* —.

— *yuku.* Mos. 雌のダマシカ，雌ジカ.

Pon' 軟音化した *pon.*

— *apftu.* Dav. 小雨.

— *irimo.* Dav. ネズミ.

— *chuf,* 新月. （同）*asìs'-chuf.*

— *shyeda.* Dav. 子犬.

Poo. Dav. 息子， ⇒ *po* および *go.*

5830 *Poon.* Kl. Kam. 骨（pŏŏhn）.

Pôpaj. Mos. パイプ，笛（eine Pfeife）.

Popyenuvok. Kl. Kam. 汗.

Popyetuku. Mos. 肝臓.

*Popijka,*あるいは *popijkye.* （動）沸騰する，—！ *popijkye!* 沸いた！沸いた！ 沸かす. *Vakhka* —, 湯を沸かす.

Pópiri. （名）トドの子.

Popkye-kina. Mos. 植物の名.

Popor. Kl. Kam. 水の泡（pōhpōr）.

Popu ambi. Dav. 熱湯， *Popu-an-bye.* Mos. 煮えたぎっている湯.

Pop あるいは *bop.* Mos. 沸騰する（湯が），煮える，波立つ.

5840 *Pop-kye.* Mos. ⇒ *shiri,* 暖かい，暖かさ，暑さ（熱）（*bopkye*「ポプケ[17]」とも言う）.

Póryeriv. （名）エゾライチョウ.

Pópia-kinà. （名）白っぽい葉をもつ草（非食用）.

Porò. （形）大きい. — *makíri,* ⇒ *inásaku.* — Kl. Kam. Lang. Mat. S. Sakh. — Dav. 物が大きい. Mos. 大きい.

⒃ 原文のまま。

⒄ 原文のまま。

Порò-айно. Дав. великанъ. Мос.
— *амби.* Дав. большой.
— *анъ томáри.* Геогр. Яп.-Аин. сел въ $2^1/_2$ верстахъ къ востоку отъ Карсакова.
— *анфту.* Дав. дождь большой. *Поро-анто.* Мос. ливень, проливной дождь.
— *аскибицъ.* Кл. Сах. большой палецъ. Дав. палецъ большой. Мос. (ツベキレアロポ) *пороаскибецъ*, большой палецъ (руки).
— *гани.* Дав. слишкомъ.
5850. — *снду.* Геогр. Шм. мысъ къ югу отъ Наясси.
— *кашіу.* Мос. дѣйствительно (сущій) большой, см. *кашіу* (ユレカロポ).
— *котанъ.* Геогр. Шм. см. *Пилево*, Аинская деревня къ югу отъ Ктаузи.
— *кусо.* Прил. рябой, сл. Яп.
— *куту.* С. медвѣжій корень (только стержень); трава выше человѣческаго роста съ огромнымъ зонтичнымъ цвѣткомъ (Angelophyllum ursinum Rupr.) Гл.
— *мукканини.* Дав. дубина. Н: см. *мукане-ни.*
— *мусиръ.* Кр. Геогр. второй Курильскій островъ (*Пóромусиръ*).
— *най.* Геогр. 1. рѣка Сю называется на картахъ неправильно *Боронай* или *Поронай*, т. е. большая рѣка. 2. рѣка въ 20 верстахъ къ югу отъ Мануи съ Аинскимъ селеніемъ.
— *нáйбо.* С. Геогр. Аинское сел. въ 20 верстахъ къ югу отъ Мануи при рѣкѣ Поронай.
— *нáйпо.* Геогр. Бр. или — *нáйпу*, Аинско-Яп. сел. въ 46 верстахъ къ западу отъ п. Карсакова. Шм. рѣчка къ югу отъ Эбиси.
— *ни.* С. гробъ.
5860 — *нно.* Дав. болѣе. Мос. большой, въ большомъ распространеніи (служитъ къ образованію множественнаго числа), много, очень, въ высокой степени.
— *айно огай.* Дав. люди.
— *бопфъ.* Дав. вскипѣть.
— *бури.* Дав. сопка.

Porò-ajno. Dav. 巨人. Mos.

— *ambi.* Dav. 大きい.

— *an tomári.* （地）カルサコフ（Karsakov, Карсаков）の東方 2.5 露里の日本人とアイヌの混住の村.

— *apftu.* Dav. 大雨. *Poro-apto.* Mos. 豪雨，土砂降り.

— *askibits.* Kl. Sakh. 親指. Dav. 大きい指，親指， Mos.（ポロアシキベツ） *poro-askibyets,* 親指（手の）.

— *gani.* Dav. あまりに.

5850 — *yendu.* （地 Shm）ナヤッシ（Nayassi, Наясси）の南方にある岬.

— *kashiu.* Mos. 本当に（正真正銘の）大きい， ⇒ *kashiu*（ポロカシユ）.

— *kotan.* （地 Shm） ⇒ *Pilyevo,* クタウジ（Ktauzi, Ктаузи）の南方にあるアイヌの村.

— *kuso.* （形）あばたのある，日本語の単語.

— *kutu.* 熊の根（芯だけ）；大きな傘状の花をつける人の背丈をこえる草（Angelophyllum ursinum Rupr「エゾニュウ」） Gl.

— *mukkanini.* Dav. 棍棒. N： ⇒ *muvkanye-ni*

— *musir.* Kr. （地） 2 番目のクリルの島（*Póromusir*）.

— *naj.* （地） 1．シュ（Syu, Сю）川は，地図で誤って *Boronaj* あるいは *Poronaj*（つまり「大きい川」）と呼ばれている，. 2．アイヌの村のあるマヌヤ（Manuya, Мануя）の南方 20 露里にある川.

— *nájbo.* （名）（地）ポロナイ（Poronaj, Поронай）川付近のマヌヤ（Manuya, Мануя）の南方 20 露里にあるアイヌの村.

— *nájpo.* （地）Br. あるいは— *nájpu,* カルサコフ（Karsakov, Карсаков）哨所の西方 46 露里にあるアイヌと日本人の混住の村. Shm. エビシ（Ebisi, Эбиси）の南方にある小川.

— *’ni.* （名）棺.

5860 — *nno.* Dav. より多く. Mos. 大きい，広く行き渡った（複数形をつくるはたらきをする），多くの，とても，高度に

— *ajno ogaj.* Dav. 人々.

— *bopf.* Dav. 沸騰する.

— *buri.* Dav. 火山.

Поронно - игува. Дав. полно, довольно, въ Нѣм. *табакка, поронно игува.*
— *иронни.* Дав. толще. Пф. очень толстый.
— *итаки.* Дав. увеличить. Н: по Пф. много говорить.
— *куша.* Дав. перегрузить.
— *мунашино.* Дав. ранѣе. Пф. *поронно тунашино*, очень рано.
— *пирука.* Дав. лучше. Пф. очень хорошо.
5870. — *рiива.* Дав. очень высоко, см. *ва*; по Пф. между тѣмъ какъ нѣчто высоко есть.
— *цыроннопъ.* Дав. звѣри.
— *шомаки поннo шомаки.* Дав. въ пору, въ пропорцiю, см. *сомо.*
— *эбигуру.* Дав. обжора.
— *эбири.* Дав. закормить, фр. искаж. *пороно ипере.*
— *но.* Нар. много. *Па пороно анъ*, много дыму.
— *нýбури.* Геогр. букв. большая гора; находится въ среднемъ Южно-Сахалинскомъ хребтѣ недалеко отъ Кусункотана; на ея вершинѣ большое озеро.
— *нуфъ.* Геогр. Гл. селенiе на р. Найбучи.
— *нъ аракà*, или *юфкено аракà*, сильная болѣзнь. Чивоканке слово *поронъ* отвергаетъ и говоритъ *порò-аракà.*
— *петýнъ котанъ.* Геогр. Аинское село, теперь не существующее, при рѣчкѣ Поропехнай, на мѣстѣ нынѣшняго п. Муравьевскаго, въ 52 верстахъ къ востоку отъ п. Карсакова.
— *пехнàй.* Геогр. см. *поропетунъ котàнъ.*
— *рейра.* Мос. буря (буквально: большой вѣтеръ)
— *рера.* Дав. вѣтеръ большой, буря.
5880. — *рубéсьно.* Геогр. С. большой ручей, впадающiй въ Кусунай.
— *тауро.* Геогр. Шм. озеро къ югу отъ Наясси.
— *томари.* Геогр. Аинс.-Яп. селенiе въ 101 верстѣ къ югу отъ Кусунай. Шм. 1. бухта къ югу отъ Ктаузи. 2. бухта къ югу отъ Вентвесана.

Порого. Пал. велико. *Порогò*, большой. Кр. *(порого).* Ланг. Кам.

Poronno-iguva. Dav. 十分に，かなり， Nem. *tabakka, poronno iguva.*

— *ironni.* Dav. より太い（厚い）. Pf. とても太い（厚い）

— *itaki.* Dav. 増大する． N：Pf.によると，多く話す.

— *kusha.* Dav. 積み換える.

— *munashino.* Dav. より早く． Pf. *poronno tunashino,* とても早く.

— *piruka.* Dav. より良い． Pf. とても良い.

5870 — *riiva.* Dav. とても高く， ⇒ *va*； Pf.によると，ある物がとても高いところにあるのに.

— *tsyronnop.* Dav. 獣（複数）.

— *shomaki ponno shomaki.* Dav. ちょうどよい時に，釣り合って， ⇒ *somo.*

— *ebiguru.* Dav. 大食漢.

— *ebiri.* Dav. 食べさせる， Fr.[18] *porono ipyerye* の歪められた言い回し.

— *no.* （副）たくさん． *Pa porono an,* 多くの煙.

— *núburi.* （地）字義通りは，大きな山；クスンコタン（Kusunkotan, Кусункотанъ）に近い南サハリン山脈の中程にある；その頂上に大きな湖がある.

— *nuf.* （地）Gl. ナイブチ（Najbuchi, Найбучи）川沿いの村.

— *n arakà, yúfkyeno arakà* とも言う，重い病気．チヴォカンケ（Chivokankye, Чивоканке）は *poron* という語を排して，*porò-arakà* という.

— *pyetùn kotan.* （地）カルサコフ（Karsakov, Карсаков）哨所の東方 52 露里にある現在のムラヴィヨフ（Murav'yov, Муравьёв）哨所の地で，ポロペフナイ（Poropyekhnaj, Поропехнай）川付近の，今はないアイヌの村.

— *pyekhnàj.* （地） ⇒ *poropyetun-kotàn.*

— *ryejra.* Mos. 嵐（字義通りは：大風）.

— *ryera.* Dav. 大きな風，嵐.

5880 — *rubyés'po.* （地）クスナイ（Kusunaj, Кусунай）に注ぐ大きめの小川

— *tauro.* （地 Shm）ナヤッシ（Nayassi, Наясси）の南方にある湖.

— *tomari.* （地）クスナイ（Kusunaj, Кусунай）の南方 101 露里にあるアイヌと日本人の混住の村． Shm. 1．クタウジ（Ktauzi, Ктаузи）の南方にある湾． 2．ヴェンドゥヴェサン（Vyendvyesan, Вендвесан）の南方にある湾.

Porogo. Pal. 偉大に，大きく． *Porogò,* 大きい． Kr. （*porogo*）. Lang. Kam.

---

⑱ 何の省略か不明。

Порока-дереке. Мос. морской ракъ.
Пордхъ. С. особенная порода тюленей.
Портакару. Дав. затворить.
Пору. Кл. Кам. пещера (Höhle), яма (pōrŭh).
Поругуръ. Кл. Кам. возрастъ, старость.
Посо̀, сквозь; сквозной; сквозить. *Трера* —, вѣтеръ сквозитъ.
5890. — *и́нкара*, или *опо́со и́нкара*, смотрѣть сквозь (пальцы).
— *ре* или — *ры.* Дав. проткнуть. *Посори.* Мос. умерщвлять.
— *тре́ра*, сквозной вѣтеръ
Посъ С. холстъ, даба, холстина. Прил. холщевый.
— *ка*, нитка холщевая.
— *куча̀*, палатка.
— *трукумъ*, тряпка, лоскутъ.
— *чича̀й*, тряпка.
Посякъ гуру. Дав. бездѣтный, см. *посахъ* (Пф. *по-шаку-гуру*).
Потанъ. С. пуговица, сл. Яп.
Пофурайги. Дав. потъ. *Пофурайги*, потъ. Кл. Сах. по Пф. за *бопу-райке*, отъ *бопу*, кипѣть и *райке*, умерщвлять.
— *гедокфъ.* Дав. потливый, по Пф. *бопу-райке гетуку*, потъ производить.
По́хке, горячій,—о, жаркій,—о. — *тишѐ*, жаркая изба.
5900 *По́хко.* С. кукушка.
По́хна. Прил. нижній.
— *котàнъ*, или — *сирѝ.* С посмертное жилище Айновъ; ихъ рай и адъ.
— *цѧ̀пусь*, нижняя губа.
По́хпе. С. потъ, см. *нупо́хпетъ.*
По́хтэ. Гл. кипятить. *Тунно* —, долго кипятить.
Похъ. Гл. кипѣть. *Су* —, котелъ кипитъ Пт. мошка.
По́чи. Гл. раздавить, расплющить (коробочку спичекъ).
По-шаку-гуру. Мос. бездѣтный человѣкъ.
Псе. Кр. Пал. брюхо. Кл. Кам. пузырь, желудокъ.
Псе́ячингычу (псеячинґычу). Кр. пузырь.
Пси. Дав. пузырь въ желудкѣ.
Псикутъ. Кл. Кам. гортань.

Poroka-dyeryekye. Mos. エビ.

Poròkh. （名）特別な種類のアザラシ.

Portakaru. Dav. 閉める.

Poru. Kl. Kam. 洞穴（Höhle），穴（pōrŭh）

*Poru**g**ur.* Kl. Kam. 年齢，老齢.

Posò, ～を通して； 通りぬけていく：風が入る. *Tryera* —, 風が入る.

5890 — *ínkara,*あるいは *opóso ínkara,* （指の間を）通して見る（見て見ぬふりをする）

— *rye* あるいは— *ry.* Dav. 突き刺す. *Posori.* Mos. 殺す.

— *t**r**yera,* すきま風.

Pos'. （名）麻布，中国産綿布，カンバス. （形）麻布の.

— *ka,* 麻糸.

— *kuchà,* 天幕.

— *trukum,* 布切れ，切れ端.

— *chichàj,* 布切れ.

Posyak guru. Dav. 子供のいない， ⇒ *posakh*（Pf. *po-sha-ku-guru*）.

Potan. （名）ボタン，日本語の単語.

Pofurajgi. Dav. 汗. *Pofuraj**g**i,* 汗. Kl. Sakh. Pf.によると，*bopu-rajkye*（*bopu*「沸き立つ，沸騰する」と *rajkye*「殺す，抑える」から.）の代わりの表現

— *gyedokf.* Dav. よく汗をかく，Pf.によると，*bopurajkye gyetuku,* 汗を出す.

Pókhkye, 熱い，熱く，暑い，暑く. — *tishyè,* 暑い百姓家.

5900 *Pókhko.* （名）カッコウ.

Pókhna. （形）下方の.

— *kotàn,*あるいは— *sirì.* （名）アイヌの死後の住処； 彼らの天国と地獄.

— *tsyàpus',* 下唇.

Pókhpye. （名）汗， ⇒ *nupókhnyet.*

Pókhte. （動）煮立てる. *Tujno* —, 長く煮立てる.

Pokh. （動）沸騰する. *Su* —, 釜が煮立っている. Pt. ブヨ.

Póchi. （動）押しつぶす，つぶす（マッチ箱を）.

*Po-shaku-**g**uru.* Mos. 子供のいない人.

Psye. Kr. Pal. 腹. Kl. Kam. 嚢，胃.

*Psyéyachin**g**ychu (psyeyachingychu).* Kr. 嚢.

Psi. Dav. 胃の嚢.

Pcikut. Kl. Kam. 喉頭.

5910. *Пу*. С. Аинскій амбаръ для юколы (на четырехъ столбикахъ); число разъ (введено Японцами): *сне* —, *ту* —, *тре* —, одинъ разъ, два раза, три раза; поаински *суй* (разъ); магазинъ. Мос. *пу̂*, запасной магазинъ (по Яп. *ка-фу* или *фу*, взято съ Китайскаго).

— *ашинъ миного*. Дав. родильница.

— **го**. Лапер. хижина или домъ.

— *гуша*. Дав. черемша (на Мичмаѣ).

Пуда. Кл. Сах. кровля. Дав. Мос. крышка.

Пуй. С. дыра, каналъ, проходъ. Мос. отверстіе, дыра (иначе *буй*).

— *ге*, дыра въ топорѣ (для топорища).

— *йо́хке*. С. доски для закрыванія отверстія въ крышѣ юртъ.

— *пирика кемъ* (или *ого́нтое пи́рика кемъ*), иголки съ большимъ ушкомъ.

Пу́йяра. С. окно.

5920. — *ка́ни*, стекло.

— *тара́хки*. С. оконная занавѣска.

Пука. Мос. сѣверъ.

Пукй. С. мѣхъ. *Ита* —, мѣхи для раздуванія огня.

Пу́куру. С. свертокъ, чехолъ (*тэхпо* —, ружейный чехолъ).

— *кара̀*. Гл. завернуть, свернуть, сдѣлать свертокъ.

Пукуса. Мос. названіе растенія.

Пу́ма. С. расплата, плата.

— *ко́нтэхемака̀*, заплатилъ, расплатился.

Пу́матъ. Кр. дѣвочка. Пал. дѣвица.

5930. *Пумма аттива идунъ*. Дав. нанять, по Пф. могло бы быть: *бунма атте-ва итунъ*, когда рисъ принесенъ его отнять.

Пу́мпу. Кр. отрокъ. Пал. дитя.

Пу́ни. Кл. Кам. принимать.

Пунй. Гл. поднимать. *Гимпахъ путь сири-катъ орова* (или *гороох орови*) *пунй эаськай хетанеа?* сколько пудовъ ты можешь поднять съ полу?

Пу́нки. С. часовой, стража. *Пу* —, часовой у магазина.

— *кара̀*. Гл. стоять на часахъ, сторожить.

5910 *Pu.* （名）アイヌが魚を干すために使った納屋（4本の小さな柱の上に立つ）；回数の数え方（日本人によって導入された）： *snye* —, *tu* —, *trye* —, 1回，2回，3回； アイヌ語で *suj*（回）； 倉庫． Mos. *pû,* 貯蔵所（日本語で *ka-fu* あるいは *fu*，中国語からの借用）．

— *ashin minogo.* Dav. 出産したばかりの女性．

— **g***o.* Lapyer. 百姓家あるいは家．

— *gusha.* Dav. ラムソン（ミチマイ（Michmaj, **Мичмай**）島で）．

Puda. Kl. Sakh. 屋根． Dav. Mos. ふた．

Puj. （名）穴，孔，管． Mos. 割れ目，穴（*buj* とも言う）．

— *gye,* 斧の穴（斧の柄のための）．

— *jókhkye.* （名）ユルタ（家）の屋根の割れ目をふさぐ板．

— *pirika kyem*（あるいは *ogóntoye pírika kyem*）， 大きな針穴のついた針．

Pújyara. （名）窓．

5920 — *káni,* ガラス．

— *tarákhki.* （名）窓のカーテン．

Puka. Mos. 北．

Pukì. （名）毛皮． *Ita* —, ふいご．

Púkuru. （名）包み，覆い（*tekhpo* —, 銃の覆い）．

— *karà.* （動）包む，巻く，束をつくる．

Pukusa. Mos. 植物の名．

Púma. （名）支払い，賃金．

— *kóntekhyemaka,* 支払った，勘定を済ませた．

Púmat. Kr. 少女． Pal. 乙女．

5930 *Pumma attiva idun.* Dav. 雇う，Pf.によると，おそらく *bunma attye-va itun,* 彼を離乳させるために米が持ってこられたときに．

Púmpu. Kr. 少年． Pal. 子供．

Púni. Kl. Kam. 受け取る．

Punì. （動）持ち上げる． *Gímpakh put' siri-kat orova*（あるいは *gorokh orova*）*punì eas'kaj khyetanyea?* お前は何プード持ち上げられるか？

Púnki. （名）番人，歩哨． *Pu* —, 倉庫の番人．

— *karà.* （動）歩哨に立つ，番をする．

Пу́ри. С. обращеніе (съ людьми), правъ, обычай; см. *а́йну пу́ри.*

— *вснъ.* Прил. буйный, дурной въ обращеніи съ людьми.

— *эпи́рика.* Прил. хорошій въ обращеніи съ людьми.

Пурукесанъ. Гл. играетъ, прибыла (о рѣкѣ послѣ дождя).

5940. *Пуса̀*, множ. *пусагà*, ушки у *трегуту́мбе*, по краю унизанныя бисеромъ, уши (у шапки—*га́хка пусагà*).

Пусй. Гл. проткнуть (насквозь), сверлить (дыру), просверлить. Мос. бамбуковая палка въ тафтяной трубкѣ.

Пу́стэ. С. легкое, легкія.

Пусъ. Кл. Кам. колчанъ, тулъ (pūhs).

Пуськáка. С. покрышка надъ дырою въ рукавицѣ между *мату́мери* и *труѐ-му́мпе.*

Путà. С. крышка, покрышка, свинья. Мос. крышка (отъ Яп. *фута*, крышка); иначе *пуда.*

— *гà.* С. крышка (сундука).

— *каму́ре*, закрыть крышкою.

— *путà.* Прил. окладистый.

— *путà тэх корò а́йну*, человѣкъ съ окладистою бородою.

Путокесь. С. промежность.

5950. *Путь.* С. пудъ.

Пуу. Дав. 1. анбаръ. 2. кладовая. „Два *у* вмѣстѣ означаетъ такой выговоръ, который ближе всего къ *уу*, но совершенно написать его нельзя".

Пуфъ-сись, см. *э́пусись.*

Пу́юръ. Кр. дверь.

Пу́яра. С. окно. *Пуяри.* Дав. окошко.

Пфта. Кл. Сах. кровля. Дав. крышка. Н: см. *пута.*

Пшамгаръ. Геогр. Шр. гора къ сѣверу отъ рѣки Томò внутри сѣвернаго Сахалина, „и лѣтомъ покрытая снѣгомъ", по Яп. *ваказъ.*

Пши Кл. Сах. желудокъ. Дав. желудокъ, см. *писе.*

Púri.（名）態度（人に対する），性格，習慣，癖； ⇒ *ájnu púri*

— *vyen.*（形）乱暴な，人に対する態度が乱暴な.

— *epírika.*（形）人に対する態度が良い.

Purukyesàn.（動）波立っている，増水した（雨後の川について）.

5940 *Pusà,* 複数形は *pusagà*，*tryegutúmbye*「襟巻，革製の首飾り」の総（ふさ），縁にそってビーズが縫い付けられた総（帽子には，*gákhka pusagà*）

Pusì.（動）突き刺す（貫いて），開ける（穴を），くり抜く． Mos. タフタ製の管の中の竹の棒.

Púste.（名）肺（単数），肺（複数）.

Pus. Kl. Kam. 矢筒，箙（えびら）（pūhs）.

Pus'káka.（名）*matúmyeri*（4本の指のための部分）と *truyè-múmpye*（親指のための部分）の間のミトンの穴を覆うもの.

Putà.（名）ふた，覆い，豚． Mos. ふた（日本語の単語 *futa*「ふた」から）； *puda* とも言う.

— *gà.*（名）ふた（長持の）.

— *kamúrye,* ふたをする.

— *putà.*（形）（あごひげが）幅広い.

— *putà tekh korò ájnu,* 幅の広いひげ（顎と頬の）の人.

Putokyes'.（名）間隔.

5950 *Put'.*（名）プード[19].

Puu. Dav. 1．納屋． 2．物置．「二つ並べた *u* は *uu* に最も近い発音をすることを意味するが，実際のこの音を完全に書き表すことは不可能である」.

Puf-sis', ⇒ *épusis'.*

Púyur. Kr. 扉.

Púyara.（名）窓． *Puyari.* Dav. 小窓.

Pfta. Kl. Sakh. 屋根． Dav. ふた． N： ⇒ *puta.*

Pshamgar.（地 Shm）北サハリンの内陸部のトモ（Tomò, Томò）川の北方にある山，「夏でも雪に覆われている」，日本語で *vakaz.*

Pshi. Kl. Sakh. 胃． Dav. 胃， ⇒ *pisye.*

---

⑲ ロシアの重さの旧単位。1プード＝16.38 kg

Р.

Р. СЕМНАДЦАТАЯ БУКВА АИНСКОЙ АЗБУКИ.

Ра, см. *трáпу*. Мос. *(ро, ру, ре, ри)* частичка выражающая на концѣ основной формы глагола transitivum и употребляемая для образованія почетныхъ глаголовъ; преимущественно же служитъ къ означенію повелительнаго и съ нимъ тождественнаго potentialis: соединенная съ словами адъективальнаго или адвербіальнаго смысла она усиливаетъ или измѣняетъ ихъ значеніе, иногда превращая ихъ въ глаголъ; усиливаетъ значеніе существительныхъ. С. стержень (растеній), стволъ растеній (это слово прибавляется къ названію цвѣтка или корня).

Рабишеи. Мос. названіе раковины.

Рабушини. Мос. названіе дерева.

Рагаанъ. Дав. выгода. Мос. *рагаанъ* или *ракаанъ*, польза, выгода, барышъ, выигрышъ.

Рагоцуне-анъ. Пф. много. Мос. многій, разнообразный.

5960. *Рай*. Кл. Сах. смерть; умирать, см. *трай*. Дав. мертвый; умереть; смерть. Мос. умирать.

— *ги*. Мос. убивать, иначе *райке*. *Раиги*. Дав. уморить; убивство.

— *ги-якка*. Дав. убить.

— *гишти*. Дав. скупой.

— *гуру*. Мос. мертвый. *Райгуру*. Дав. покойникъ.

— *гуру корацъ*. Мос. скверный, гнусный. *Рай гуру курацъ* Дав мерзкой.

— *гуру тои тому омари*. Дав. погребсти человѣка.

— *гуру шюи*. Дав могила, кладбище.

— *ки*. Гл. жаждать. *Вахка* —, жаждать воды.

— *киви*. Дав. трупъ, по Пф. *рай геуэ* мертвый видъ.

5970. — *корацъ*. Мос. едва, насилу. *Рай курацъ*. Дав. насильно, едва Н: точно мертвый.

— *курацыокфъ*. Дав. лѣпится, фр. искаж. въ Нѣм. kleben.

R.

R. アイヌ語の字母 17 番目の文字.

Ra, ⇒ *trápu.* Mos.（*ro, ru, rye, ri*） ①動詞の語幹末で transitivum を表したり，尊敬動詞をつくるために使用されたりする小詞；②おもに命令法および potentialis（可能法）を示すはたらきをする；③形容詞的，副詞的な意味の単語と結びついて，それらの意味を強めたり変えたりし，ときにそれらの単語を動詞に変える；④名詞の意味を強める.

（名）茎，芯（植物の），幹（植物の）（この語は花あるいは根菜の名に付け加えられる）.

Rabishyei. Mos. 貝の名.

Rabushini. Mos. 木の名

Ragaan. Dav. 利益. Mos. *ra**g**aan* あるいは *rakaan,* 儲け，利益，利潤，（賭け事での）勝ち.

Ragotsunye-an. Pf. たくさんの. Mos. 多くの，種々の.

5960 *Raj.* Kl. Sakh. 死； 死にかけている， ⇒ *traj.* Dav. 死んでいる； 死ぬ； 死，Mos. 死にかけている.

— **g***i.* Mos. 殺す， *rajkye* とも言う. *Raigi.* Dav. 殺す； 殺害.

— *gi-yakka.* Dav. 殺す.

— *gishti.* Dav. けちな.

— **g***uru.* Mos. 死んでいる. *Raiguru.* Dav. 死者.

— **g***uru korats.* Mos. 忌まわしい，醜悪な. *Raj guru kurats.* Dav. 卑劣な.

— *guru toi tomu omari.* Dav. 人を葬る.

— *guru shyui.* Dav. 墓，墓地.

— *ki.* （動）のどの渇きをおぼえる. *Vakhka* —, 水が飲みたい.

— *kivi.* Dav. 死体，Pf によると，*raj* **g***yeue* 死んだような様子.

5970 — *korats.* Mos. やっと，かろうじて. *Raj kurats.* Dav. 無理やりに，やっと. N：死人のように.

— *kuratsyokf.* Dav. くっついている，歪曲された言い回し. Nem. kleben.

Рай-муни. Мос. умершія или сгнившія растенія.
— *нину хеши.* Дав. пищать. Н: *рай-унейно-хесе.*
— *ийська.* Геогр. деревня въ 46 в. къ сѣверу отъ Кусуная.
Райкò. С. мыло, сл. Яп.
Раіуа. Кр. мокрый.
Ракка. Мос. (カツラ), мелкое и быстрое мѣсто въ рѣкѣ.
Ракке. Мос. (ケツラ). присовокуплять, сообщать.
Ракко. Мос. морской бобръ, сл. Яп.
Раккý. Кр. бобры морскіе. *Раку.* Кл. Сах. Ланг. Юж. Сах. бобръ.
Ракнумà. Геогр. (или *Трахмакà*), Аинско-Японское селеніе въ 97 в. къ югу отъ Кусуная.
5980. *Рàку.* Дав. бобръ морской. Мос. чистый, прозрачный.
Рамато. Мос. третій изъ 12 циклическихъ знаковъ.
Рамаци пирука. Дав. великодушный.
Рамацъ. Дав. душа, по Пф. отъ *раму*, сердце, душа и *ацъ*, попадать, слѣдовательно быть участникомъ души.
— *саку гуру.* Дав. бездушный.
Рамацы сакпи. Дав. бездушный, см. *трамах-сах*; по Пф. *рамаци-шаку-бе*, твореніе безъ жизни.
Рамбашикору. Мос. спокойный, довольный.
Рамбе. Пф. сердце (изъ сложнаго *ширамберуре*).
Рамбекамаму. Мос. печальный, грустный.
Рамбикану. Дав. тишина.
5990. *Рамейома.* Мос. быть сытымъ.
Раменакари. Мос. судить, разсуждать, рѣшать.
Раметоку. Мос. польза, выгода.
Рамма или *ранма.* Мос. (マンラ), всегда.
Раммага или *ранмага.* Мос. всегда.
Раммага игуни уши гуру. Дав. нездоровый.
Раммага моири. Дав. непроворный, по Пф. *раммага* =*ранма*, всегда, а *моири*=*моиретака.*
Раммаки кеідогай. Дав. безпрестанно.
Рамокóвне. С. поджелудочная желѣза у рыбъ (селезенка?).
Рамо кокамба. Дав. жалко.
6000. *Раморонъ.* Кл. Кам. зерно (rāhmŏrŏp).
Рамошима. Мос. знать, понимать.
Рампотараре. Мос. быть неискуснымъ, неопытнымъ.

Raj-muni. Mos. 枯れた，あるいは腐った植物（複数）.
— *ninu khyeshi.* Dav. （鳥，動物などが）ぴーぴー鳴く． N： *raj-unyejno-khyesye.*
— *tsís'ka.* （地）クスナイ（Kusunaj, Кусунай）の北方 46 露里にある村.
Rajkò. （名）石鹸， 日本語の単語.
Raiua. Kr. 濡れた.
Rakka. Mos. （ラツカ），川の浅く流れの速い箇所.
Rakkye. Mos. （ラツケ），つけ加えて言う，知らせる.
Rakko. Mos. ラッコ（単数），日本語の単語.
Rakkù. Kr. ラッコ（複数）． *Raku.* Kl. Sakh. Lang. S. Sakh. ビーバー.
Raknumà. （地）（あるいは *Trakhmakà*），クスナイ（Kusunaj, Кусунай）の南方 97 露里にあるアイヌと日本人の混住の村.
5980 *Ràku.* Dav. ラッコ（単数）． Mos. きれいな，透き通った.
Ramato. Mos. 十二支の 3 番目.
Ramatsi piruka. Dav. 寛大な.
Ramats. Dav. 胸の内，魂，Pf.によると，*ramu*「心，胸の内，魂」と *ats*「命中する」から成り立っており，したがって，「魂を労わる者である」[20] を意味する
— *saku guru.* Dav. 冷淡な.
Ramatsy sakpi. Dav. 冷淡な， ⇒ *tramakh-sakh*； Pf.によると，*ramatsi-shaku-bye,* 命のない生き物（被造物）.
Rambashikoru. Mos. 穏やかな，満足している.
Rambye. Pf. 心（複合語 *shirambyerurye* から）.
Rambyekamamu. Mos. 悲しい，沈んだ.
Rambikanu. Dav. 静けさ.
5990 *Ramyejoma.* Mos. 満腹している.
Ramyepakari. Mos. 判断を下す，判断する，決める.
Ramyetoku. Mos. 儲け，利益.
Ramma あるいは *ranma.* Mos. （ランマ），いつも.
Rammaga あるいは *ranmaga.* Mos. いつも.
Rammaga iguni ushi guru. Dav. 病弱な.
Rammaga moiri. Dav. のろまな，Pf. によると，*rammaga = ranma,* いつも，一方 *moiri = moiryetaka.*
Rammaki ksíòogaj. Dav. 絶え間なく.
Ramokóvpye. （名）魚の膵臓（脾臓？[21]）
Ramo kokamba. Dav. 気の毒だ.
6000 *Ramorop.* Kl. Kam. 実，穀物（rāhmŏrŏp）
Ramoshima. Mos. 知っている，分かる.
Rampotararye. Mos. 下手である，未熟である.

⒇ 原文では быть участником души と書かれている。
㉑ 原文のまま。

Рамрамъ. Дав. чешуя, см. *трантрамъ.*
Раму. Мос. духъ, душа, сердце, нравъ.
— *анъ.* Мос. знать, понимать.
— *гайта.* Мос. невѣдомый, неизвѣстный.
— *гайта ано.* Мос. безъ сознанія, невѣдомо. — *нубе табанъ* **гуни**, безъ сознанія происходятъ слезы.
— *гайтаре.* Мос. неизвѣстный въ высокой степени; противъ убѣжденія, вопреки сознанію.
— *икаште.* Мос. чувствовать скуку; нерасположенный, досадующій.
6010. — *ишама.* Дав. безумной. Мос. глупый, безсмысленный.
— *камбаре.* Мос. противъ ожиданія.
— *отеккенъ.* Мос. нравъ, характеръ, склонность.
— *пирука.* Мос. веселый (букв. добрый разумомъ).
— *пирукари.* Дав. утѣшить. Мос. развеселять (и *раму-пирукаре*).
— *ракке.* Мос. благополучіе, благосостояніе, здоровье.
— *рацкиноогай.* Дав. здорово.
— *реденно.* Мос. весело, бойко, смѣло.
— *реденъ.* Мос. веселый, бойкій, смѣлый.
— *ритенъ.* Мос. веселый, бойкій, смѣлый.
— *ру.* Дав. кишки.
6020. — *топки.* Дав. комаръ, см. *трамуюхке.*
— *туй.* Мос. устрашаться, чувствовать страхъ (букв. разрываніе сердца).
— *туйба.* Мос. устрашать, чувствовать страхъ (см. *ба*), внезапно испугать.
— *цири.* Мос. быть изнуреннымъ, чахоточнымъ, худѣть, чахнуть, грустить.
— *широма.* Дав. 1. вѣжливой (въ под. *рамутирома*). 2. смирный. Мос. внимательный, учтивый, спокойный, терпѣливый (マロムウ).
Рамуй-ишама. Дав. ряхнуться.
— *ишама гуру.* Дав. 1. непопятный. 2. дура. 3. дуракъ.
— *мурино.* Дав. постоянство.
— *мурино оной гуру.* Дав. постоянный.
— *рингайни.* Дав. чаять.

Ramram. Dav. 鱗，⇒ *trantram*.

Ramu. Mos. 精神，胸の内，心，性格.

— *an*. Mos. 知っている，分かる.

— *gajta*. Mos. 未知の，知られていない.

— *gajta ano*. Mos. 意識がなく，思わず，不明だ. — *nubye taban* **g***uni*, 思わず涙が出る.

— *gajtarye*. Mos. 全く知られていない確信に反して，説得に逆らって，意識に反して

— *ikashtye*. Mos. 退屈する； 気が進まない，いまいましく思う.

6010 — *ishama*. Dav. 気違いじみた. Mos. 愚かな，分別のない.

— *kambarye*. Mos. 予想に反して.

— *otyekkyen*. Mos. 気質，性格，傾向.

— *piruka*. Mos. 陽気な（字義通りは，良い分別の）

— *pirukari*. Dav. 慰める. Mos. ～を陽気にする（*ramu-pirukarye* とも言う）.

— *rakkye*. Mos. 平穏無事，幸福，健康.

— *ratskinoogaj*. Dav. 素晴らしい，健康に.

— *ryedyenno*. Mos. 楽しく，機敏に，勇ましく.

— *ryedyen*. Mos. 陽気な，機敏な，勇ましい.

— *rityen*. Mos. 陽気な，機敏な，勇ましい.

— *ru*. Dav. 腸（複数）.

6020 — *topki*. Dav. 蚊，⇒ *tramuyukhkye*.

— *tuj*. Mos. 怯える，恐怖を感じる（字義通りは，心を引き裂くこと）.

— *tujba*. Mos. 怖がらせる，恐怖を感じる（⇒ *ba*），不意におどかす.

— *tsiri*. Mos. 疲れ果てている，肺病にかかっている，やせる，衰弱する，悲しむ.

— *shiroma*. Dav. 1．丁寧な（原文では．*ramutiroma*）. 2．大人しい. Mos. 注意深い，丁重な，穏やかな，我慢強い（ラムシロマ）.

Ramuj-ishama. Dav. 気が狂う.

— *ishama guru*. Dav. 1．理解できない. 2．ばか女. 3．ばか.

— *murino*. Dav. 恒常性.

— *murino ogaj guru*. Dav. いつもの.

— *ringajni*. Dav. 期待する.

6030. *Рамуй-юма.* Кл. Сах. сытый. *Рамуи юма.* Дав. сытой, см. *рамейома.*
Рамутӯръ. Кр. грудь.
Рамъ. Фюр. душа.
Ранбоки-уэнъ. Мос. суровый, жестокосердый, жестокій.
Ранги, или *ранке*, складывать, сваливать, спускать.
Ранке, см. *тра́нке.* Мос. порознь, по частямъ, штуками (соединяется съ числительными); складывать съ чего, сваливать, спускать.
Ранке-барука. Мос. защита отъ огня (ein Feuerdach)?
Ранко. Мос. коричневое дерево.
Ранма и *раннмага*, см. *рамма* и *раммага.*
Ранно. Мос. упасть, стекать.
Раннума. Мос. брови (вмѣсто *рару-нума*, волоса бровей), волосъ бровей.
Рану. Мос. упадать, стекать, отъ *ранъ* вмѣсто *ранъ-ну.*
Ранува. Дав. течь, см. *ва.*
6040. *Ранъ.* Мос. упадать, стекать.
Ра-окуру. Мос. низкій морской берегъ.
Ра-оци. Мос. радуга, иначе *равоци*, *равоцъ* (チヲラ).
Раппъ. Мос. крыло (птицы), крыло стрѣлы (プツラ), молодой бобръ (プツラ).
— *чуппке.* Мос. бѣлополосатый жукъ (буквально: тѣнь крыльевъ). (ケプウエチプツラ), *раппъ-чу-уп-ке*, бѣлопятнистый жукъ.
Рапфъ. Кл. Сах. перо.
Рапціэпке. Мос. (ケフエチプラ), жукъ съ бѣлыми пятнами.
Рапъ. Мос. крыло птицы.
Рапъ-рапъ. Мос. (〈フラ), грудь.
Ра́ра, см. *тра́ра.* Лапг. Кур. вѣтеръ (rāhrā).
Рараку. Дав. склизкій, см. *трара.*
6050. *Раракфъ.* Дав. поскользнуться.
Рару. Дав. брови; нырять. Мос. брови.
Рарумани или *тарумани.* Мос. каламбакъ, родъ ладоноспаго можжевельника.
Рарупесиско-нубури. Гл. мергельная гора, см. слѣд. слово.

6030 *Ramuj-yuma.* Kl. Sakh. 満腹している． *Ramui yuma.* Dav. 満腹している， ⇒ *ramyejoma.*

Ramutùr. Kr. 胸.

Ram. Fyur. 心，魂.

Ranboki-uen. Mos. 厳しい，冷酷な，無慈悲な.

*Ran***g***i,*あるいは *rankye,* 並べる，積み上げる，下ろす.

R*ankye,* ⇒ *tránkye.* Mos. ばらばらに，少しずつ，一つずつ（？）（数詞と結びつく）；～から並べる，積み上げる，下ろす.

Rankye-baruka. Mos. 火除け（ein Feuerdach）？[22]

Ranko. Mos. 茶色の木，肉桂.

Ranma および *ranma***g***a,* ⇒ *ramma* および *ramma***g***a.*

Ranno. Mos. 落ちる，流れ落ちる.

Rannuma. Mos. 眉（複数）（*raru-numa,* 眉毛の代わり），眉毛.

Ranu. Mos. 落ちる，流れ落ちる，*ran-nu* の代わりの *ran* から.

Ranuva. Dav. 流れる， ⇒ *va.*

6040 *Ran.* Mos. 落ちる，流れ落ちる.

Ra-okuru. Mos. 低い海岸.

Ra-otsi. Mos. 虹， *ravotsi, ravots*（ラヲチ）とも言う.

Rapp. Mos. 翼（鳥の），矢羽（ラツプ），若いビーバー（ラツプ）.

— *chuppkye.* Mos. 白い縞のある甲虫（字義通りは：羽の陰）.（ラツプチュウプケ），*rapp-chu-up-kye,* 白い斑点のある甲虫.

Rapf. Kl. Sakh. 羽.

Raptsiepkye. Mos. （ラプチエフケ），白い斑点のある甲虫.

Rap. Mos. 鳥の翼

Rap-rap. Mos. （ラフラフ），胸.

R*ára,* ⇒ *trára.* Lang. Kur. 風（rāhrā）.

Raraku. Dav. つるつるする， ⇒ *trara.*

6050 *Rarakf.* Dav. 足をすべらす.

Raru. Dav. 眉（複数）； 潜る． Mos. 眉（複数）.

Rarumani あるいは *tarumani.* Mos. オンコ，香となるビャクシンの類

Rarupyesisko-nuburi. Gl. 泥灰岩の山， ⇒ 次の語.

⒇ 原文のまま。

Рарупессйско, искаженіе слова (вѣроятно) *трарýтэске*, по Шмидту—гора близь селенія Нубурино. Айны не понимаютъ слова *рарупессйско*.

Рару-утуру. Мос. промежутокъ между бровями.

Раруцкапфъ. Дав. нырокъ утка (въ под. *раруикапфъ*).

Раръ. Пал. Кл. Кам. (rahr), брови.

Расамтй. Кр. мышеловы (птица).

Рась. С. крошка (*ситò* —, хлѣбная крошка), тряпица (*хýсько имй* —).

Ратчагу. Мос. лампа.

Ратчако. Мос. лампа (отъ Яп. *росоку*, или *рассоку*, свѣча), фонарь, (отъ Яп. (クヨヒツウ) *рассіоку*, восковая свѣча).

Ратчитара. Мос. окончательный приговоръ, рѣшеніе (и *ратцитара*). — *кеутýму анъ-коро кушу нэ*, между тѣмъ какъ они имѣютъ намѣреніе поселиться.

6060. *Рауампичъ*. Ланг. Кур. тридцать.

Раубига. Дав. тайна, по Пф. вѣр. *раубска*, низкое мѣсто, отъ *рау*, внизу и частичекъ *бе* и *ка*, подобно *я-бе-ка*, возвышенная земля.

— *ки*. Дав. таить.

Раугебенитой. Дав. илъ, по Пф. *рауке-бе-не-той*, земля отъ самой нижней воды, отъ *рауке*, находящійся* на днѣ, *бе*, вода, част. *не* и *той*, земля.

Рауда. Дав. дно. Мос. дно, глубина.

Рауке. Мос. дно, глубина.

— *бе-не-той*. Мос. земля на днѣ находящейся воды, илъ, тина.

Раунибе. Мос. названіе красной безчешуйной рыбы величиною съ треску.

Раунипè. Кр. сука рыба.

Рауси. Мос. желудокъ рака.

Рáута, см. *трáута*. Мос. внизу; дно, глубина (иначе *рауда*).

Раушимари. Дав. тонуть. *Раушимаре*. Мос. погружаться, тонуть, по Пф. отъ *рау*, дно и *шимаре*, сокр. *сикамаре*, быть скрытымъ.

Рахкд, см. *трахкд*.

Рахъ. Ланг. Кур. три.

---

*正しくは Находящійся（原著巻末に訂正あり）

Rarupyessísko, （おそらく）*trarúteskye* という語の歪曲，シュミット（Shmidt, Шмидт）によると，ヌブリポ（Nuburipo, Нубурипо）村の近くにある山．アイヌは *rarupyessisko* という語を解しない．

Raru-uturu. Mos. 眉間．

Rarutskapf. Dav. 潜水ガモ（原文では．*raruikapf*）．

Rar. Pal. Kl. Kam. （rahr），眉（複数）．

Rasampì. Kr. ネズミを捕る猛禽（鳥）．

R*as'.* （名）かけら，くず（*sitò* —， パン屑），ぼろきれ（*khús'ko imi* —）．

*Ratcha***g***u.* Mos. ランプ．

Ratchako. Mos. ランプ（日本語の *rosoku,*あるいは *rassoku*「ろうそく」から），灯火，（日本語の（ラツシヨク）*rassioku*「ろうそく」から）．

Ratchitara. Mos. 最終判決，決定（*rattsitara* とも言う）． — *kyeutûmu an-koro kushu ne,* 彼らは定住する考えをもっているのに．

6060 *Rauampich.* Lang. Kur. 30.

Raubiga. Dav. 秘密，Pf.によると，おそらく *raubyeka*「低い場所」（*rau*「下に」と小詞 *bye, ka* から），*ya-bye-ka*「小高い土地」のように．

— *ki.* Dav. 秘密にしておく．

Raugyebyenitoj. Dav. 泥土，Pf.によると，*raukye-bye-nye-toj*「もっとも底の水底の土」，（*raukye*「底にある」，*bye*「水」，小詞 *nye* および *toj*「土」から）

Rauda. Dav. 底． Mos. 底，奥．

Raukye. Mos. 底，奥．

— *bye-nye-toj.* Mos. 水底にある土，泥土，軟泥．

Raunibye. Mos. タラくらいの大きさでの鱗のない赤い魚の名．

Raunipyè. Kr. トゲウオ

Rausi. Mos. エビのわた．

R*á***u***ta,* ⇒ *tráuta.* Mos. 下に； 底，奥（*rauda* とも言う）．

Raushimari. Dav. 沈む． *Raushimarye.* Mos. 沈む，浸る，Pf.によると，*rau*「底」および *shimarye*（*sikamarye* の省略形「隠されている」）から．

R*akhkò,* ⇒ *trakhkò.*

Rakh. Lang. Kur. 3 .

Рачагу. Дав. лампада.

6070. *Рашгіупа-ниси-коцу.* Мос. (ツコレニパユレラ), вязъ.

Раюнчи. Кл. Кам. радуга.

Ре, см. *тре.* Мос. **гê**, *ре*, три; частичка замѣняющая при глаголахъ *тэ* (діалектически также *ри* и *ру*); частичка, о значеніи которой см. *ра*; имя.

Реба. Мос. хлопчатая бумага; пойти, выходить.

Реба-тушъ. Мос. (レツ゜パレ), веревка прикрѣпляемая къ вилкѣ, употребляющейся для рыбной ловли.

Ребе. Мос. бухта, море, иначе *репке.*

— *роккамуй.* Мос. богъ или боги моря, букв. на морѣ стоящій богъ.

— *рошъ камуй.* Мос. при морѣ стоящіе боги.

Ребунъ. Мос. или *рефунъ*, итти на море или на бухту.

— *камой.* Мос. драконій богъ, буквально: на гавань ступающій богъ, иначе *рефунъ-камой.*

6080. *Реве.* Гл. сгибать пальцы *(мо́мпе реве).* Син. *юкотáбу.*

Реви. Дав. кланяться низко.

— *ва оманъ.* Дав. ползать, см. *реве* и *ва.*

Ре гоцъ. Мос. шестдесятъ.

Регудзъ. Дав. — *киру.* Дав. повернуть шею.

Регуци. Кл. Сах. шея. Мос. (или *рекуци*), шея, затылокъ.

Регуцы. Дав. горло.

— *мо.* Дав. *(регуцимо)*, безгласный.

— *нумба.* Дав. задавить.

— *туибаса.* Дав. отрубить голову.

Редацири. Дав. лебедь.

Реденно. Мос. быть чистымъ, яснымъ, прозрачнымъ.

6090. *Реденъ.* Мос. чистый, ясный, прозрачный, иначе *ритенъ.*

Редонукарпе. Кл. Кам. теплыя минеральныя воды.

Реепичь и́касмуа. Кр. тринадцать.

Рейра. Мос. вѣтеръ.

Рейта. Числ. трижды. *На ре́йта анчики-вампе*, если бы еще три, то было бы десять.

Рекви. Страл. борода.

Ре́ки, см. *треки.* Мос. борода.

Rachagu. Dav. 燈明.

6070 *Rashiupa-nisi-kotsu*. Mos. （ラシユパニシコツ），楡.

Rayunchi. Kl. Kam. 虹.

R*ye,* ⇒ *trye*. Mos. **g***yê, rye,* 3； 動詞に付いて *te* に代わる小詞（方言では，同じく *ri* および *ru*）；小詞，意味については， ⇒ *ra*； 名前.

Ryeba. Mos. 綿花；出かける，歩き回る.

Ryeba-tush. Mos. （レバツシ），魚を獲るために使われるフォーク状のものにつけられている縄.

Ryebye. Mos. 入江，海，*ryepkye* とも言う.

— *rokkamuj*. Mos. 海の神あるいは神々，字義通りは：海に立っている神.

— *rosh kamuj*. Mos. 海のそばに立っている神々.

Ryebun. Mos. *ryefun* とも言う，海あるいは入江へ行く.

— *kamoj*. Mos. 竜神，字義通りは：湾を歩いていく神， *ryefun-kamoj* とも言う.

6080 *Ryevyè*. （動）指を折り曲げる（*mómpye ryevyè*）. （同）*yuko-tábu*.

Ryevi. Dav. 深くお辞儀をする.

— *va oman*. Dav. 這う， ⇒ *ryevye* および *va*.

Rye gots. Mos. 60.

Ryegudz. Dav. — *kiru*. Dav. 首を回す.

*Rye***g***utsi*. Kl. Sakh. 首. Mos. （*ryekutsi* とも言う），首，うなじ.

Ryegutsy. Dav. 喉.

— *mo*. Dav. （*ryegutsimo* とも言う），口をきけぬ.

— *numba*. Dav. 圧し殺す.

— *tuibayea*. Dav. 頭を切り取る.

Ryedatsiri. Dav. ハクチョウ.

Ryedyenno. Mos. きれいである，清らかである，澄んでいる.

6090 *Ryedyen*. Mos. きれいな，清らかな，澄んだ. *rityen* とも言う.

Ryedonukarpye. Kl. Kam. 温泉.

Ryeyepich' íkasmua. Kr. 13.

Ryejra. Mos. 風.

Ryejta. （数） 3 回. *Na ryéjta anchiki-vampye,* あと 3 つあれば 10 になるのに.

Ryekvi. Stral. ひげ（顎と頬の）.

R*yéki,* ⇒ *tryeki*. Mos. ひげ（顎と頬の）.

Реки-реки. Мос. загадка.
Рекудшіанъ. Мос. (ンヤピクレ), завалъ шеи, воспаленіе шеи.
Р*екутýмбе*, см. *трекутýмбе.*
Рекутъ. Кл. Кам. шея.
Р*екýфъ*, см. *трекýфъ.*
Рекуци-нумба. Мос. сжимать шею, задушить.
6100. *Рекуци туйба.* Мос. отрубать шею, обезглавить.
Рени. Ланг. Юж. Сах. три. *Рé-ни.* Мос. три человѣка, трое (о лицахъ).
Ренка. Мос. доброта, милость, древко въ тафтяной трубкѣ.
Ренка-ине. Мос. порученіе, довѣріе чего; покоряться, предаваться; имѣющій порученіе.
Реннино. Дав. покой, спокойствіе, см. *треньнино*; но Пф. можетъ быть отъ *ренъ*, плавающій, легкій и част. *не, но.*
Ренъ. Мос. плавающій, преходящій, непостоянный, въ крит. легкій.
Реньгаини кару куякусъ. Дав. неволя. Н: фраза искаженная; не мочь дѣлать по желанію.
Р*éнька* и р*енькáйнэ*, см. *трéнька* и *тренькáйнэ. Квани* р*енькайнэ иньнойки ампе ка ханнэ*, несмотря на мое желаніе, мнѣ не дали.
Ре-пе. Мос. три (ヘ゜レ); имя (ヘレ).
Репке. Мос. бухта, море.
Репта. Мос. бухта, море, гавань; иначе *ринта.*
6110. — *камуй.* Мос. каменный жукъ.
Репну. Мос. три.
— *икашима ванбе (ванби).* Мос. тринадцать.
Реппъ. Мос. три.
Реппъ икашима ванбе. Мос. тринадцать.
Рептутанта. Дав. третій.
Репу. Ланг. Мат. (reepu), три.
— *игашима вамби.* Дав. тринадцать.
— *игашима хонъ.* Дав. двадцать три.
Репфъ, три. Ланг. Юж. Сах. Кл. Сах. Бальб. Кам.— Кур. Мат. Дав. Мос.
Репъ. Кр. три. Ланг. Кам. Кл. Кам. (räph), три. Пал. молоко. Мос. три.

Ryeki-ryeki. Mos. 謎.

Ryekudshian. Mos. （レクジヤン），首の閉塞，首の炎症.

R*yekutúmbye,* ⇒ *tryekutúmbye.*

Ryekut. Kl. Kam. 首.

R*yekùf,* ⇒ *tryekùf.*

Ryekutsi-numba. Mos. 首を締めつける，締め殺す.

6100 *Ryekutsi tujba.* Mos. 首を切り取る，首を切り落とす.

Ryeni. Lang. S. Sakh. 個数詞の３. *Ryê-ni.* Mos. ３人の人，３人.

Ryenka. Mos. 人のよさ，好意，タフタ織りの煙管の柄.

Ryenka-inye. Mos. 依頼，信頼； 従う，言いなりになる； 依頼がある（人）.

Ryennino. Dav. 平静，平穏， ⇒ *tryen'nino*； Pf.によると，おそらく *ryen*「浮かんでいる，軽い」と小詞 *nye, no* から.

Ryen. Mos. 浮かんでいる，うつろいやすい，変わりやすい， v krit. 軽い.

Ryen'gaini karu kuyakus. Dav. 束縛. N：歪められた言い回し；望み通りにできない.

R*yén'ka* および **r***yen'kájne,* ⇒ *tryén'ka* および *tryen'kájne. Kvani* **r***yen'kajne in'kojki ampye ka khanne,* 私の望みに反して，私には与えられなかった.

Rye-pye. Mos. 個数詞の３（レペ）； 名（レヘ）.

Ryepkye. Mos. 入江，海.

Ryepta. Mos. 入江，海，湾； *ripta* とも言う.

6110 — *kamuj.* Mos. ロック・ビートル（甲虫の一種）.

Ryeppu. Mos. 個数詞の３.

— *ikashima vanbye (vanbi).* Mos. 個数詞の 13.

Ryepp. Mos. 個数詞の３.

Ryepp ikashima vanbye. Mos. 個数詞の 13.

Ryeptutanta. Dav. ３番目の.

Ryepu. Lang. Mat. （reepu），個数詞の３.

— *igashima vambi.* Dav. 個数詞の 13.

— *igashima khots.* Dav. 個数詞の 23.

Ryepf, 個数詞の３. Lang. S. Sakh. Kl. Sakh. Bal'b. Kam. — Kur. Mat. Dav. Mos.

Ryep. Kr. 個数詞の３. Lang. Kam. Kl. Kam. （räph），個数詞の３. Pal. 牛乳. Mos. 個数詞の３.

Ре́ра. Ланг. Юж. Сах. Кл. Кам. (rähra). Сах. Мат. вѣтеръ, см. *тре́ра*. Гл. вымѣнивать. Мос. Дав. вѣтеръ. *Ерай*. Мос. вѣтеръ.

Ерай-аба-мака. Мос. свѣтлый кругъ около солнца или луны, буквально: вѣтеръ отворяетъ двери.

Ера-оки. Мос. названіе птицы.

Ерарь. Кл. Кам. грудь.

Ресиба. Мос. кормить, питать.

6120. *Ресика*. Мос. кормить, питать, воспитывать.

Ре́ске, см. *тре́ске*.

Ресуйре (räsŭirêh). Кл. Кам. трижды.

Ретагоунсиь (rätagâunĕp). Кл. Кам. бѣлый.

Ре́таноо. Кр. Ланг. Кам. бѣлой. Пал. бѣло.

Ретару. Мос. бѣлый, иначе *ретари*. — *тукари*. Мос. бѣлый тюлень.

Ретару-ноя. Мос. полынь.

Ретаткорь. Кр. нерпы большія, тюлени.

Ретацири. Мос. лебедь (буквально: бѣлая птица, сокращ. изъ *ретару-цири*).

Ретутанта. Мос. третій.

Реуампѐ. Кр. Ланг. Кам. тридцать.

Реуги. Дав. нагнуть. *Реуги*. Мос. кривиться, искривляться.

Реуе (реве). Мос. („почти какъ *ре-ве*"), ползать; иначе *реуи*.

6130. Ре́уке *(ре́вке)*, см. *тре́уке*. Мос. *реуке*, кривой; искривляться, кривиться; голое тѣло, нагое тѣло.

Ре́уси, см. *тре́уси*.

Реущи. Дав. ночевать. Мос. (レウレ), переночевать, заѣзжать, заходить.

Рефотцу. Страл. шестдесятъ.

Рефунь-гуру. Мос. обитатель Манджуріи.

Рефунь-шири. Мос. (リレンフレ), названіе Аинскаго острова.

Рехоць. Дав. шестьдесятъ.

Рех, см. *трех*.

Рецбъ, или *рецфъ*. Кл. Мац. Бальб. Сах. три.

Решари тому кору. Дав. цвѣтъ бѣлый.

Решиневане(о) гоцѣ. Мос. *решинсвано хоцъ*. Дав. шесть сотъ.

***R**yéra.* Lang. S. Sakh. Kl. Kam. （rähra）. Sakh. Mat. 風，⇒ *tryéra.*（動）交換する． Mos. Dav. 風． *Ryeraj.* Mos. 風．

Ryeraj-aba-maka. Mos. 太陽あるいは月のまわりの明るい輪， 字義通りは：風が扉を開く．

Ryera-oki. Mos. 鳥の名．

Ryerar. Kl. Kam. 胸．

Ryesiba. Mos. 食物を与える，食べさせる．

6120 *Ryesika.* Mos. 食物を与える，食べさせる，育てる．

R*yéskye,* ⇒ *tryéskye.*

Ryesujrye（räsŭirêh）. Kl. Kam. 3 回．

*Ryeta**g**ounyep*（rätagâunĕp）. Kl. Kam. 白い．

Ryétanoo. Kr. Lang. Kam. 白い[23]． Pal. 白く

Ryetaru. Mos. 白い，*ryetari* とも言う． ― *tukari.* Mos. 白いアザラシ．

Ryetaru-noya. Mos. ヨモギ，ニガヨモギ．

Ryetatkor. Kr. 大きなフイリアザラシ，アザラシ．

Ryetatsiri. Mos. ハクチョウ（字義通りは：白い鳥，*ryetaru-tsiri* の省略形）．

Ryetutanta. Mos. 3 番目の．

Ryeuampyè. Kr. Lang. Kam. 個数詞 30.

Ryeugi. Dav. 折り曲げる． *Ryeu**g**i.* Mos. 曲がる，歪む．

Ryeuye (ryevye), Mos. （「ほぼ *rye-vye* のように」），這っていく； *ryeui* とも言う．

6130 **R***yé***u***kye (ryévkye).* ⇒ *tryé***u***kye.* Mos. *ryeukye,* 曲がった； 歪む，曲がる； 裸の身体，素裸．

R*yé***u***si,* ⇒ *tré***u***si.*

Ryeushi. Dav. 宿泊する． Mos. （レウシ），泊まる，夜を過ごす，（乗り物で）立ち寄る，（徒歩で）立ち寄る．

Ryefottsu. Stral. 個数詞 60.

*Ryefun-**g**uru.* Mos. 満州の住人．

Ryefun-shiri. Mos. （レフンシリ），アイヌの島の名．

Ryekhots'. Dav. 個数詞 60.

R*yekh,* ⇒ *tryekh.*

*Ryetsb,*あるいは *ryetsf.* Kr. Mats. Bal'b. Sakh. 個数詞 3 .

Ryeshari tomu koru. Dav. 白色．

Ryeshinyevanye(o) gots. Mos. *ryeshinyevano khots.* Dav. 個数詞 600.

⒆ 原文では形容詞女性単数斜格形の белой が書かれている。

Ри. Ланг. Мат. высокій. Мос. см. *ре* и *тэ*; частичка, о значеніи которой см. *ра*; транзитивная и усиливающая частичка; имя (иначе *ре*); *ри* или *рй*, высокій (иначе *ріи*); число три (иначе *ре*)

Рід, см. *трід*

6140. *Ріакко*. Кл. Кам. бобръ.

Ріа—*томáри*. Геогр. Аинско-Японское селеніе въ 88 верстахъ къ западу отъ Карсакова.

Рйбуяра. Мос. окно въ кровлѣ или въ потолкѣ, отъ *рй*, высокій.

Ригеруева (rihärujewa). Ланг. Кур. высокій. Кл. Кам. *Ригеруеву*, высокій.

Рыги. Дав. борода. *Риги*. Мос. борода.

Ригоцъ. Мос. шестдесятъ, иначе *регоцъ*.

Ригурумбуяри. Дав. труба въ домѣ, по Пф. можетъ быть *рикопъ-унъ-буяра*, окно дома; но вѣроятнѣе по моему: *ри-коро (гуру) буяра* (или *унъ буяра*).

Ригуцы. Дав. шея. Мос. *ригуци*, шея (иначе *рскуци*).

— *нумба*. Дав. давить, удавить.

Ріи. Дав. имя. Мос. высокій, возвышаться.

— *ва*. Ланг. Юж. Сах. высокій. Дав. высоко. Мос. если это высоко, если (или какъ скоро) нѣчто высоко есть.

— *оманъ*. Дав. вползть.

— *раамъ*. Дав. шероховато.

— *шири*. Мос. названіе Аинскаго острова, букв: высокая земля.

6150. *Ріикаръ* (rîikar). Кл. Кам. длинный.

Рйка. Кр. киты. С. китъ, см. *áмпе-рйка*.

Рика-нишацъ. Мос. (ソヤレニカリ), разсвѣтъ.

Рйкануа. Кр. мокрый.

Риканъ. Мос. жать, сдавливать.

Рикенъ. Мос. растягивать, вытягивать.

Рики. Дав. усы. Мос. высота. *Рики* или *риги*. Мос. борода (иначе *реки*).

— *ани*. Мос. въ воздухѣ носящійся, повѣшенный предметъ; родъ *рея* (*райны*).

Рикинги. Дав. приподнять. *Рикинги*. Мос. возвышать, поднимать (иначе *рикинке*).

Рикинно. Мос. всходить (см. *но*).

Ri. Lang. Mat. 高い. Mos. ⇒ *rye* および *te*； 小詞，意味については⇒ *ra*； 他動詞を作る小詞および強調の小詞； 名（*rye* とも言う）； *ri* あるいは *rî,* 高い（*rii* とも言う）； 個数詞の 3（*rye* とも言う）.

R*ià,* ⇒ *trià*

6140 *Riakko.* Kl. Kam. ビーバー.

R*ia-tomári.* （地）カルサコフ（Karsakov, Карсаков）の西方 88 露里にあるアイヌと日本人の混住の村.

Rîbuyara. Mos. 屋根あるいは天井の窓，*rî*「高い」から.

Rigyeruyeva（rihärujewa）. Lang. Kur. 高い， Kl. Kam. *Rigyeruyevu,* 高い.

Rygi. Dav. ひげ（顎と頬の）. *Ri***g***i.* Mos. ひげ（顎と頬の）.

Rigots. Mos. 個数詞の 60，*ryegots* とも言う.

Rigurumbuyari. Dav. 家の煙突，Pf.によると，おそらく *rikop-un-buyara,* 家の窓；私見では，おそらく： *ri-koro(guru) buyara*（*un buyara* とも言う）.

Rigutsy. Dav. 首. Mos. *ri***g***utsi,* 首（*ryekutsi* とも言う）.

— *numba.* Dav. 締めつける，締め殺す.

Rii. Dav. 名. Mos. 高い，そびえ立つ.

— *va.* Lang. S. Sakh. 高い. Dav. 高く，高いところに. Mos. それが高いところにあれば，何かが高いところにあれば

— *oman.* Dav. 這って入り込む.

— *raam.* Dav. ざらざらしている.

— *shiri.* Mos. アイヌの島の名，字義通りは；高い土地.

6150 *Riikar* (rîikar). Kl. Kam. 長い.

Ríka. Kr. 鯨（複数）. （名）鯨（単数）， ⇒ *ámpye-ríka.*

Rika-nishats. Mos. （リカニシヤツ），夜明け.

Ríkanua. Kr. 湿った.

Rikan. Mos. 押す，圧迫する.

Rikyen. Mos. 引っ張って伸ばす，伸ばす.

Riki. Dav. 口髭. Mos. 高さ（天空）. *Riki* あるいは *ri***g***i.* Mos. ひげ（顎と頬の）（*ryeki* とも言う）.

— *ani.* Mos. 空中に漂っている，ぶら下がっている物； *ryeya* の一種（*rajny*）

Rikingi. Dav. 少し持ち上げる. *Riki***ng***i.* Mos. 高くする，持ち上げる（*rikinkye* とも言う）.

Rikinno. Mos. 登る（⇒ *no*）.

Ри́кинчиръ. Кр. жаворонки. *Рикинцири.* Мос. жаворонокъ, букв: поднимающаяся птица.

6160. Рикинъ, см. *трикинъ.* Мос. восходить, подниматься.
— *гуни.* Мос. потому что или между тѣмъ какъ поднялись.

Рикипани. Мос. висящая балка.

Рикита. Кл. Мац. небо. Дав. 1. наверху. 2. вверхъ. 3. снаружи. Мос. въ высотѣ, вверху; небо. — *ама.* Мос. поставить, положить наверхъ.

Риконъ-камой. Мос. названіе животнаго подобнаго лани, величиною съ собаку; слово діалекта Карафуто.

Рикопъ. Мос. домъ (первоначально), звѣзда, созвѣздіе.

Рикопъ. Мос. домъ. *Рикопъ ичата.* Мос. (или *рикопъ ича)*, въ домѣ, внутри дома.

Рикопъ-маккой-ирокку. Мос (クツロイイコツマクコリ), падающая звѣзда.

Рикопь. Пал. звѣзда.

Ри́корокоса.—*Гóни ри́корокоса сетà*, сухопарая собака. Син. *чехтра́йки сетà.*

Рикта. Фюр. небо.

Рикунъ, см. *трикунъ.*

Римисе. Мос. прыгать, скакать.

Ри́мпіо, см. *три́мпіо.*

Ри́му́се. Мос. прыгать, скакать.

Рингайню. Дав. можетъ быть.

6170. *Ринкошану.* Мос. звучать, издавать звукъ.

Ріонай. Геогр. Шм. или *Тіонай.*

Рири. Дав. зыбь. Мос. волненіе (воды).

Ри́сара. Гл. выпадать (о волосахъ), линять. Прил. голый, лысый. *Ри́сара ну́бури,* гора безъ лѣсу, лысая гора. *Ри́сара сетà,* собака съ плѣшинами.

Рисè, см. *трисè.*

Ри́сьпа. Гл. см. *три́сьпа.*

Ри́сьта. Нар. вверху, наверху. Прил. верхній.
— *амà*, положить вверху (на полку).
— *икù*, взлетѣла вверхъ (о птицѣ).
— *каму́й*, богъ небесъ (отличный отъ *ка́нна-каму́й*)

Ríkinchir. Kr. ヒバリ（複数）. *Rikintsiri.* Mos. ヒバリ（単数），字義通りは：昇っていく鳥.

6160 **R***ikin,* ⇒ *trikin.* Mos. 登る，昇る.

— **g***uni.* Mos. 登ったので，あるいは登ったのに.

Rikipani. Mos. 架かっている梁（桁）.

Rikita. Kl. Mats. 空. Dav. 1．上に. 2．上方へ. 3．外で. Mos. 高いところで，上方に； 空. — *ama.* Mos. 上へ（立てて）置く，（横にして）置く.

Rikon-kamoj. Mos. 犬くらいの大きさで，ダマシカに似た動物の名；カラフト方言の単語.

Rikopp. Mos. 家（元々は），星，星座.

Rikop. Mos. 家. *Rikop ichata.* Mos. （*rikop icha* とも言う），家で，家の中で.

Rikop-makkoj-irokku. Mos. （リコフマツコイイロツク）， 流星.

Rikop'. Pal. 星.

Ríkorokosa. — *Góni ríkorokosa syetà,* 痩せた犬. （同）*chyekhtrájki syetà.*

Rikta. Fyur. 空.

R*ikun,* ⇒ *trikun.*

Rimisye. Mos. 跳ぶ，跳ねる.

R*ímpio.* ⇒ *trímpio.*

Rimusye. Mos. 跳ぶ，跳ねる.

Ringajnyu. Dav. おそらく～だろう.

6170 *Rinkoshanu.* Mos. 響く，音を出す.

Rionaj. （地 Shm）*Tionaj* とも言う.

Riri. Dav. さざ波. Mos. うねり（水の）.

R*ísara.* （動）抜け落ちる（髪の毛が），変色する. （形）毛のない，禿の. *Rísara núburi,* 木のない山，禿山. *Rísara syetà,* 禿のある犬.

R*isyè,* ⇒ *trisyè.*

R*ís'pa.* （動） ⇒ *trís'pa.*

R*ís'pta.* （副）上方に，上で. （形）上の.

— *amà,* 上に（棚に）置く.

— *ikì,* 上に飛び立った（鳥が）.

— *kamùj,* 空の神（*kánna-kamùj* とは異なる）.

Рисьта-камуй гумъ. Пт. громъ.
— *кане!* (въ сокр. *рисьтаканъ*), выше! подыми выше!
Ритара. С. полъ.
Ритенъ. Мос. чистый, свѣтлый, прозрачный.
— *амаму.* Мос. названіе сорта проса.
6180. — *муни.* Мос. названіе тонкаго растенія, похожаго на осоку.
Ритта ани (вмѣсто *рикита ани*). Мос. поднимать, возвышать.
Ритъ (rith). Кл. Кам. жила.
Ріука (ривка), см. *тріука.* Геогр. Аинское селеніе на берегу р. Найбучи.
Ріуши. Мос. переночевать, иначе *реуши.*
Рицци. Кл. Сах. жила. Мос. *(рицци* или *рицу)*, сухожиліе, жила.
Рицу. Мос. сухожиліе, также жила, въ особенности большая (ツ ソ).
Рицы. Дав. жила.
— *нишши.* Дав. судорога. Н: букв. жилы твердыя.
Ри-шири. Мос. названіе Аинскаго острова, буквально: высокая земля.
Рія. Мос. прожить годы, или извѣстное время.
Ріярива. Дав. запасъ.
Ро. Мос. частичка, служащая къ образованію дѣйствительнаго глагола съ значеніемъ potentialis, см. *ра. Ро* съ предлогомъ *ке* образуетъ соединеніе, имѣющее съ предлогомъ одинъ и тотъ же смыслъ и означающее „положеніе".
6190. *Робунбе.* Мос. награда, вѣрность.
Робуши. Дав. морозъ.
Рови. Дав. выгнуть.
Роганни (rōhganni). Кл. Кам. сидѣть.
Рогу. Кл. Сах. смола. *Рогу.* Дав. смола.
Роке. Мос. въ, въ отношеніи къ, относительно, см. *ро* и *ке.*
Року. Кл. Сах. сидѣть. Дав. сидѣть. Пф. стоять, пробыть.
— *пе.* Пф. ставить.
Рокфъ. Дав. 1. садись! 2. сѣсть.
Ронно, ронну или *ронъ.* Мос. убить, умертвить.

R*ís'ta-kamuj gum*. Pt. 雷.

— *kanye!*（省略形で **r***ís'takan*），もっと高く！ もっと上に上げろ！

R*ítara*.（名）床.

Rityen. Mos. きれいな，明るい，透き通った.

— *amamu*. Mos. キビ（複数）の一種の名

6180 — *muni*. Mos. スゲ属の植物に似た細い植物の名.

Ritta ani（*rikita ani* の代わり）. Mos. 持ち上げる，高くする.

Rit（rith）. Kl. Kam. 血管，腱.

R*í***u***ka (rívka),* ⇒ *trí***u***ka*.（地）ナイブチ（Hajbuchi, **Найбучи**）河畔のアイヌの村.

Riushi. Mos. 泊まる，一夜を過ごす，*ryeushi* とも言う.

Ritsi. Kl. Sakh. 血管，腱. Mos.（*ritsi* あるいは *ritsu*），腱，血管.

Ritsu. Mos. 腱，とくに大きな血管（リツ）.

Ritsy. Dav. 血管，腱.

— *nishshi*. Dav. 痙攣（けいれん）. N：字義通りは．硬くなった血管，腱.

Ri-shiri. Mos. アイヌの島の名，字義通りは：高い土地.

Riya. Mos. 数年あるいは一定の期間暮らす.

Riyariva. Dav. 貯え.

Ro. Mos. Potentialis（可能法）の意味を持つ能動の動詞を作るはたらきをする小詞 ⇒ *ra. ro* は前置詞 *kye* とともに，前置詞と同じ意義を持ち，「状態」を意味する結合をつくる.

6190 *Robunbye*. Mos. 褒美，忠実.

Reobushi. Dav. 厳寒.

*Ro***g***anni* (rōhganni). Kl. Kam. 座っている.

*Ro***g***u*. Kl. Sakh. 樹脂. *Rogu*. Dav. 樹脂.

Rokye. Mos. ～で，～に関して，～について， ⇒ *ro* および *kye*.

Roku. Kl. Sakh. 座っている. Dav. 座っている. Pf. 立っている，滞在する.

— *tye*. Pf. 置く.

Rokf. Dav. 1．座ってください！ 2．座る.

Ronno, ronnu あるいは *ron*. Mos. 殺す.

6200. *Ронронке.* Мос. дрожаніе тѣла, лихорадочный ознобъ.
Роогачи цыси кару гуру. Дав. наслѣдникъ, наслѣдница; въ Нѣм. *роогаги циси кору гуру.*
Ропу. Дав. ледъ.
Роро Мос. С. печь (отъ Яп. *ро* или *ирори*), печь среди комнаты.
Ророишіо. Мос. (ヲレイヽロ), печка среди комнаты, отъ *шіо*, сидѣніе, мѣсто.
Ророро (ヽヽロ). Мос. печка среди комнаты.
Ворунбе. Мос. печаль, скорбь; подарокъ, награда, отъ предыдущаго значенія, потому что̀ подарки предками дѣлаемы были во время печали.
Ворунбебе. Мос. преступленіе.
Ворунъ-буяра. Мос. косое окно.
Роски еарасюга̀. Кр. мы стоимъ *(еарасю̄га).*
Росоку. Дав. („слово Японское"), свѣча. Мос. свѣча, сл. Яп. (クソウロ).
6210. **Р***óсугу.* С. свѣча.
— *ка.* С. фитиль (у свѣчи).
Р*охсе*, см. *трóхсе.*
Рошке. Мос. стоять, также вставать (объ упавшемъ); иначе *рошъ, роцу* (ツロ).
Рошки. Кл. Сах. стоять. Дав. стать. Мос. стоять, вставать (иначе *рошке*).
Р*у*, см. *тру.* С. путь, дорога. *Той* —, лѣтняя дорога, тропа, волосы, волосъ (на головѣ). Кр. дорога. Кл. Кам. путь (rūh), волосъ (ruh). Мос. путь (отъ Яп. *ро*), см. *ре* и *тэ*, см. *ра.*
— *кара̀*, прокладывать дорогу.
— *чуфъ*, январь *(*и *трýчуфъ).*
Руаккембе (ベンケツアル), большой палецъ руки.
Руанбе. Мос. дождь, буквально: на пути находящаяся вода.
— *рейра.* Мос. вѣтеръ съ дождемъ.
Р*ýббусь*, см. *трýббусь.*
Рубуши. Дав. мерзнуть. Мос. мерзнуть, замерзать; морозъ.
— *амби.* Дав. мерзлой.
— *вару.* Дав. талый, по Пф. могло бы значить: ледъ расщепленъ (*вару* по Яп. колоть).
Рувабу. Дав. заецъ.

6200 *Ronronkye.* Mos. 身体の震え，悪寒.

Roogachi tsysi karu guru. Dav. 男の相続人，女の相続人； Nem. *roo**g**a**g**i tsisi koru **g**uru.*

Ropu. Dav. 氷.

Roro Mos. （名）炉（日本語の *ro* あるいは *irori* から），部屋の真ん中にある炉.

Roroishio. Mos. （ロロイシヨ），部屋の真ん中にある炉，*shio*「座っていること，場所」から.

Rororo（ロロロ）. Mos. 部屋の真ん中にある炉.

Rorunbye. Mos. 悲しみ，悲嘆； 贈り物，褒美（前の意味から；先祖達が悲しい時に贈り物をしていたから）

Rorunbyebye. Mos. 罪.

Rorun-buyara. Mos. 歪んだ（斜めの）窓.

*Roski yearasyu**g**à.* Kr. 私たちは立っている（*yearasyu ga*）.

Rosoku. Dav. （「日本語の単語」），ろうそく. Mos. ろうそく，日本語の単語.（ロウソク）.

6210 **R***ósugu.* （名）ろうそく.

— *ka.* （名）芯（ろうそくの）.

R*okhsye,* ⇒ *trókhsye.*

Roshkye. Mos. 立っている，起き上がる（倒れた者が）； *rosh, rotsu*（ロツ）とも言う.

Roshki. Kl. Sakh. 立っている. Dav. 立つ. Mos. 立っている，起き上がる（*rosh-kye* とも言う）.

R*u,* ⇒ *tru.* （名）道，道路. *Toj* —, 夏の道，小道，髪の毛（複数），（頭の）毛（単数）. Kr. 道路. Kl. Kam. 道（rūh），毛（単数）（ruh）. Mos. 道（日本語の *ro* から），⇒ *rye* および *te,* ⇒ *ra.*

— *karà,* 道路を敷く.

— *chuf,* 1月（*trúchuf* とも言う）.

Ruakkyembye（ルアツケンベ），手の親指.

Ruanbye. Mos. 雨，字義通りは：道にある水.

— *ryejra.* Mos. 雨風.

R*úbbus',* ⇒ *trúbbus'.*

Rubushi. Dav. 凍る. Mos. 凍る，凍結する； 厳寒.

— *ambi.* Dav. 凍った.

— *varu.* Dav. 解けた，Pf によると，次を意味するらしい：氷が砕かれる（*varu* は日本語で「割る」の意味）.

Ruvabu. Dav. ノウサギ.

Руве, или руе, и руе-кина, см. труве.
6220. *Руво.* Мос. литейная форма.
Руга. Дав. мостъ.
Руги. Дав. 1. проглотить. 2. глотать, см. *туки.*
Руе, руе-короконни и руе-корокотуй, см. *труе.*
Руи или *рууэ*, ступня, слѣдъ. Мос. слѣдъ (ноги). Дав. брусокъ. Мос. когда, какъ; толстый. — *нетобаке.* Мос. толстое тѣло.
Руй. Прил. сильный (вѣтеръ). Кл. Сах. точильный камень, Мос. оселокъ, брусокъ *(руи)*; большой, крѣпкій, бурный.
Руиги. Дав. 1. острить. 2. выточить, вывострить. Мос. *руйги*, точить, см. *руй* и *ки.*
Руйгъ (rūih). Кл. Кам. точильный камень, песчаникъ. см. *руй.*
Руіи. Дав. точило, брусъ.
Руйка. Мос. мостъ.
Руйка-гакуси. Мос. идти черезъ мостъ.
Руйке. Мос. точить (отъ *руй*, точильный камень).
Руино. Дав. отдѣльно пѣтъ.
— *паши.* Дав. тяжелѣе.
6230. — *ханкино арики.* Дав. ближе. *Руино гангино арики.* Пф. очень близко итти, см. *эруе.*
— *юпки.* Дав. смѣлѣе. Пф. очень храбрый.
Руйно. Ланг. Юж. Сах. высокій. Кл. Сах. близкій. Мос. сильный,—о, очень, большой; много, бурно.
Руйну. Мос. сильный; очень, много, бурно.
Руину юпкину. Дав. укрѣпить.
Ру-куанно-оманъ, прямая дорога. Син. *икуру́сьна.*
Руку́мъ, см. *трукумъ.*
Рукусынай. Геогр. Бѣлк. рѣчка въ 206 верстахъ къ югу отъ Кусуная.
Румбе. Мос. получать какъ воздаяніе.
Руму. Мос. корень стрѣлы.
Рунно. Мос. острый вкусомъ.
Руо. Мос. лить, отливать металлы.
6240. *Руо́.* Мос. тюлень, родъ тюленя.
Руокере. Мос. лить, отливать металлы; иначе *руо.*
Ру-окоби. Мос. мѣста, гдѣ дорога раздѣляется; буквально: дѣленіе пути.

R*uvyè,* あるいは **r***uyè,* および **r***uye-kinà,* ⇒ *truvyè.*

6220 *Ruvo.* Mos. 鋳型.

Ruga. Dav. 橋.

Rugi. Dav. 1．飲み込む． 2．飲み下す， ⇒ *tuki.*

R*uyè,* **r***uyè korokonni* および **r***uyè-korokotuj,* ⇒ *truyè.*

Rui あるいは *ruue,* 足（くるぶしから下），足跡． Mos. 跡（足の）． Dav. 砥石． Mos. ～とき； 太った． ― *nyetobakye.* Mos. 太った身体.

R*uj.* （形）強い（風が）． Kl. Sakh. 砥石， Mos. 砥石（*rui*）； 大きい，硬い，荒れ模様の.

Ruigi. Dav. 1．刈る． 2．研ぐ． Mos. *ruj***g***i,* 研ぐ． ⇒ *ruj* および *ki.*

*Ruj***g**（rūih）． Kl. Kam. 砥石，砂岩． ⇒ *ryj.*

Ruii. Dav. 砥石.

Rujka. Mos. 橋.

*Rujka-***g***akusi.* Mos. 橋を渡る.

Rujkiye. Mos. 研ぐ（*ruj*「砥石」から）.

Ruino. Dav. 単独では用いられない単語.

― *pashi.* Dav. ～より重い.

6230 ― *khankino ariki.* Dav. ～より近くに． *Ruino gan***g***ino apiki.* Pf. とても近くに行く， ⇒ *eruyè.*

― *yupki.* Dav. ～より勇ましい． Pf. とても勇敢な.

Rujno. Lang. S. Sakh. 高い． Kl. Sakh. 近い． Mos. 強い，強く，とても，大きい；たくさん.

Rujnu. Mos. 強い； とても，たくさん，荒々しく.

Ruinu yupkinu. Dav. 補強する.

R*u-kuanno-oman,* まっすぐな道． （同）*ikurús'na.*

R*ukùm,* ⇒ *trukùm.*

Rukusynaj. （地）Byelk. クスナイ（Kusunaj, Кусунай）の南方 206 露里にある小川.

Rumbye. Mos. 報いとして受ける.

Rumu. Mos. 矢の根.

Runno. Mos. 味が辛い.

Ruo. Mos. 溶かして作る，金属を鋳造する.

6240 *Ruô.* Mos. アザラシ，アザラシの一種.

Ruokyerye. Mos. 溶かして作る，金属を鋳造する； *ruo* とも言う.

Ru-okobi. Mos. 道が分かれている場所； 字義通りは： 道が分かれること.

Руокому. Мос. рыба похожая на окуня съ колючкою на брюхѣ; она водится въ озерѣ Аккези.
Рупни-чиматъ. Кл. Кам. старуха.
Руппнемаци. Мос. (チマ子ブツル), бабушка.
Ру́ра, см. *тру́ра*. Мос. сладкій; сопровождать, ходить, прохаживаться, обходить вокругъ.
— *бирика*. Мос. сладкій, пріятно-сладкій.
— *кору*. Мос. быть сладкимъ; сладкій.
— *янъ*. Мос. мочь сопровождать или сопровождать впредь, см. *янъ*.
Руре. Мос. шумѣть, быть дикимъ, безпорядочнымъ по нраву.
— *кару*. Мос. плавить металлы.
6250. *Рури*. Дав. отд. нѣтъ.
— *вака*. Дав. разсолъ, морская вода; по Пф. *руру вакка*, морская вода.
— *сакки*. Дав. вкусно. Н: *тури-сахке*, по Пф. вѣр. *рура-шаке*, сладкое вино.
Руру. Мос. море.
— *унгутуку*. Мос. янтарь.
— *шама-кари-бай*. Мос. итти вдоль морскаго берега.
Ру́рувсо. С. сторона противоположная двери (въ Аинскихъ юртахъ). Син. *горо́нне*.
Ру́рупись. С. голышъ.
Рурушпе. Мос. (ペレルル), столбъ, колъ, свая.
Руръ. Фюр. океанъ.
6260. Русà, см. *трусà*. С. шкура (*сета* —, собачья шкура). 1. цыновка. 2. матрацъ. — *омàй карà ка!* разстели цыновку! — *питà*, раскатать (свернутую трубкой) шкуру. — *со кара кане!* разстели цыновку! — *турù*, стлать цыновку, растели*цыновку!
Русу́й. Гл. хотѣть, желать; см. *трусу́й*.
Русшама. Мос. (マヤレツル), морской берегъ, сокращеніе вмѣсто *руру-шама*.
Русшке. Мос. гнѣваться, бранить, получить награду, возмездіе; пеня, штрафъ (ケツツル).
Русъ. Кл. Кам. кожа. Мос. *руши*, *русъ* (レル), дубленая кожа.
Русь. С. шкура, кожа, мѣхъ.
— *кара*, обдѣлывать шкуру.

23*

*正しくは разстели（原著巻末に訂正あり）

Ruokomu. Mos. 腹に棘のある，カワスズキに似た魚； アッケジ（Akkyezi, Аккези）湖に生息する.

Rupni-chimat. Kl. Kam. 老婆.

Ruppnyematsi. Mos. （ルツプ子マチ），祖母.

R*úra,* ⇒ *trúra.* Mos. 甘い； 同行する，歩く，少し歩く，周囲を回る.

— *birika.* Mos. 甘い，心地よく甘い.

— *koru* Mos. 甘い状態にある； 甘い.

— *yan.* Mos. 同行できる，あるいは将来同行できる. ⇒ *yan*

Rurye. Mos. 騒ぐ，粗野である，性格がだらしない.

— *karu.* Mos. 金属を鋳造する.

6250 *Ruri.* Dav. 単独では用いられない単語.

— *vaka.* Dav. 漬物用塩水，海水； Pf.によると，*ruru vakka,* 海水.

— *sakki.* Dav. 美味しい. N： *turi-sakhkye,* Pf.によると，おそらく *rura-shakye*「甘いワイン[24]」.

Ruru. Mos. 海.

— *un***g***utuku.* Mos. 琥珀.

— *shama-kari-baj.* Mos. 海岸にそって行く.

R*úruvso.* （名）扉の反対側（アイヌのユルタで）. （同）*gorónnye.*

R*úrupis'.* （名）裸の人，貧乏人.

Rurushpye. Mos. （ルルシペ），柱，杭.

R*ur.* Fyur. 大洋.

6260 **R***usà,* ⇒ *trusà.* （名）毛皮（*syeta* —, 犬の毛皮）. 1．莚（むしろ）. 2．マット. — *omàj karà ka!* 莚を敷け！ — *pità,* 毛皮（筒状に巻かれた）を広げる. — *so kara kanye!* 莚を敷け！ — *tu***r***i,* 莚を敷く，筵を敷け！

R*usùj.* （動）欲する，望む. ； ⇒ *trusùj.*

Russhama. Mos. （ルツシャマ），海岸， *ruru-shama* の省略形.

Russhkye. Mos. 怒る，罵る，褒美をもらう，報いを受ける； 罰金，罰（ルツツケ[25]）.

Rus. Kl. Kam. 皮革. Mos. *rushi, rus*（ルシ），なめし皮.

R*us'.* （名）毛皮，皮革，加工された毛皮.

— *kara.* 毛皮を仕上げる.

⒆ 酒のことであろう。

⒇ ルシシケの誤りであろう。

Русь-кара то. день очищенія медвѣжьей шкуры (2-й день *камуй-асиньке*).
— *пайсере.* С. нижняя часть шкуры.
— *пентрамъ.* С. верхняя часть шкуры.

Руська, см. *труська. Оятаки: хемата анъ руська кусуйки, ине рамечанъ анъ ампе тэмана?* иначе: что за гнѣвъ; но какъ я могу ѣсть противъ желанія?

Рутишь-утуру. С. промежность.

Рутомъ, см. *сукуфъ.*

6270. *Руту.* Кл. Кам. волосы (rūhtŭh), волосы животныхъ (шерсть, rūtŭh).

Рутуба. Мос. быть неравнымъ, различаться другъ отъ друга.

Рутии. Мос. (チツル), червякъ похожій на дождеваго червя.

Руу. Кл. Кам. путь. Дав. дорога. Мос. волосы на головѣ.
— *венъ.* Кл. Сах. грязь, грязное мѣсто. Дав. грязь на улицѣ.
— *вень.* Дав. распутица.
— *вень рура ошма.* Дав. тундра.
— *окгирква.* Дав. изчезнуть.
— *ри.* Дав. растопить на огнѣ, въ Нѣм. Дав. *руурю* (ruuriu) schmatzen, т. е. чавкать.
— *турайно.* Дав. заблудиться въ пути.
— *э.* Мос. слѣдъ отъ ноги; когда, какъ; сдѣланное, случившееся.

Ру-уэнъ. Мос. дурной путь, или худая погода.

6280. *Рууэ-нэ.* Мос. когда, какъ; отъ *рууэ*, стопа, слѣдъ.

Рууэ-нэ-а-ва. Мос. когда, какъ; отъ *рууэ*, слѣдъ.

Руциси. Мос. горная дорога (буквально: поворотъ, заворотъ пути).

Руцись. С. путь, путешествіе.
— *коро.* Гл. отправляться. *Кусункотанта —*, отправляться въ Кусункотанъ.
— *нóски*, средина пути (см *сирýцись*—средина пути по Кусунайско-Мануевской дорогѣ).

Ручобу. Геогр. древнее Аинское названіе Кусуная.

Ручуфъ. С. январь, см. **ру.**

R*us'-kara to,* 熊の毛皮をきれいにする日（*kamùj-asín'kye* の二日目）.

— *pájsyerye.* （名）毛皮の下の部分.

— *pyéntram.* （名）毛皮の上の部分.

R*us'ka,* ⇒ *trus'ka. Oyataki: khyemata an rus'ka kusujki, ipye ramyechan an ampye temana?* そうでなければ，何と腹立たしいことか； しかし，いかにして私は意に反して食べることができようか？

R*útish'-úturu.* （名）間隔.

Rutom, ⇒ *sukùf.*

6270 *Rutu.* Kl. Kam. 髪の毛（rūhtūh），動物の毛（哺乳動物の毛，rūtūh）.

Rutuba. Mos. まちまちである，それぞれ違っている.

Ruttsi. Mos. （ルツチ），ミミズに似た虫.

Ruu. Kl. Kam. 道. Dav. 道路. Mos. 頭髪.

— *vyen.* Kl. Sakh. ぬかるみ，ぬかるんだ場所. Dav. 通りのぬかるみ.

— *vyen'.* Dav. 泥ねい期.

— *vyep' rura oshma.* Dav. ツンドラ.

— *okgirkva.* Dav. 消える.

— *ri.* Dav. 火の上で（蝋，獣脂などを）溶かす，Ne m. Dav. *ruuryu* (ruuriu) schmatzen，つまり，ぴちゃぴちゃ音をたてる.

— *turajno.* Dav. 道に迷う.

— *e.* Mos. 足跡； ～とき，～ように； なされたこと， 起こったこと.

Ru-uen. Mos. 悪路，あるいは悪天候.

6280 *Ruue-ne.* Mos. ～とき，～ように； *ruue*「足（くるぶしから下），跡」から.

Ruue-ne-a-va. Mos. ～とき，～ように； *ruue*「跡」から.

Rutsisi. Mos. 山道（字義通りは：道が曲がること，道の曲がり角）.

R*útsis'.* （名）道，旅.

— *koro.* （動）出発する. *Kusunkotanta*—, クスンコタン（Kusunkotan, Кусункотанъ）へ出発する.

— *nóski,* 道の中間（⇒ *sirútsis'*— クスナイ・マヌヤを結ぶ道の中間）

R*úchobu.* （地）クスナイ（Kusunaj, Кусунай）の古代アイヌの呼び名.

R*úchuf.* （名） 1 月， ⇒ **r***u.*

Руэ. Мос. когда, какъ (иначе *рууэ* и *руи*, обыкновенно соединяется съ частицами *нэ* и *нэава*, или *табанъ*); ступня, слѣдъ.
Руэ-анакине. Мос. союзъ: какъ, когда.
Руямбе (руямпе), см. *труямпе.*
Руямбириру. Кл. Сах. буря, вьюга (Sturm). Дав. буря.
Руямпе, см. *труямпе.* Кл. Кам. буря, вьюга (Sturm).
6290. *Рюри шакки.* Дав. отвѣдать, см. *тури сахке.*

С.

С. ОСЬМНАДЦАТАЯ БУКВА АИНСКОЙ АЗБУКИ.

Са. С. старшая сестра.
— *маки́ри*, второй Аинскій ножъ, см. *ина́саку* и *поромаки́ри.*
Са́анчичъ (са́анчичь). Кр. селезни.
Саба̀ (сапа́). С. голова, головка (трубки, члена, *кисери* —, *чи* —); длинные небритые волосы головы у мужчинъ (син. *хоро́каке-нума̀*).
— *кара̀*, или — *кара̀ кара̀*, причесать (причесывать) голову, брить (голову).
— *кара маки́ри*, бритва.
— *маканке*, — *мака́нке то*, третій день медвѣжьяго праздника, день отнесенія въ лѣсъ медвѣжьяго черепа. Син. *кей-мака́нке-то.*
— *ме́ньки*, брить голову.
— *не.* Прил. главный, почетный, па́большій (— *а́йну*).
6300. — *нума рисара̀*, лысѣть; лысый.
— *нуя̀ нуя̀*, драть за волосы (*хека́ицци*).
— *очи́певпе.* Прил. некудрявый.
— *тру*, или *саба̀ ту*, волосы (на головѣ), волосъ съ головы (*сне сабару̀*).
— *усне*, волосы (головные).
Са́баки, головка деревянной трубки. *Ни ки́сери* —, или *саба̀.*
Сабару и *сабату̀* см. *саба̀.*

Rue. Mos. ～とき，～ように（*ruue* や *rui* とも言う； ふつう，小詞 *ne* や *neava*，あるいは *taban* と結びつく）； 足（くるぶしから下），跡.

Rue-anakinye. Mos. （接）： ～ように，～とき.

R*uyámbye (ruyámpye),* ⇒ *truyámpye*

Ruyambiriru. Kl. Sakh. 嵐，吹雪（Sturm）. Dav. 嵐.

Ruyámpye, ⇒ *truyámpye.* Kl. Kam. 嵐，吹雪（Sturm）.

6290 *Ryuri shakki.* Dav. 味をみる， ⇒ *turi sakhkye.*

C.

C．アイヌ語の字母の 18 番目の文字.

Sa. （名）姉.

— *makíri,* アイヌの二つ目[26]のナイフ， ⇒ *inásaku* および *poromakíri.*

Sáanchich (sáanchich'). Kr. 雄ガモ（複数）.

Sabà (sapá). （名）頭，先端（煙管の，手足の， *kisyeri* —, *chi* —）； 男性の剃られていない長い頭髪（（同）*khorókakye-numà*）.

— *karà,*あるいは— *karà karà,* 頭をとかす（結う），（頭を）剃る.

— *kara makíri,* 剃刀，髭剃り.

— *makankye,* — *makánkye to,* 熊祭りの三日目，森に熊の頭骨を返す日. （同）*kyej-makánkye-to.*

— *myén'ki,* 頭を剃る.

— *nye.* （形）重要な，尊敬すべき，上役の（— *ájnu*）.

6300 — *numa* **r***isarà,* 禿る；禿た.

— *nuyà nuyà,* 髪の毛を引っ張る（*khyekátstsi*）.

— *ochípyevpye.* （形）ちぢれていない.

— *t***r***u,*あるいは *sabà tu,* 髪の毛（複数），頭から抜けた毛（単数）（*snye saba***r***ù*）.

— *uspye,* 髪の毛（複数）.

Sábaki, 木製の煙管の雁首. *Ni kísyeri* —,あるいは *sabà.*

Sabaru および *sabatù* ⇒ *sabà.*

⒆ なぜ「２番目」なのかは不明。

Сага. Кл. Сах. ножны (sāga).
Сагада. Кл. Сах. поносъ.
Саги игу гуру. Дав. пьяница. Н. Мос. *саги* (или *шаке*), вино, отъ Яп. *саке.*
6310. *Садо.* Брот. сахаръ.
Саимаки. Мос. обвёртка (чехолъ?) для ножёнъ, сл. Яп. происхожденія.
Саймонъ. Мос. допрашивать (отъ Яп. *займонъ*); допросъ, уголовное изслѣдованіе.
Саинатара. Мос. будь спокоенъ и быть спокойнымъ.
— *бай.* Мос. итти спокойно, ступать осторожно.
Са́йсенъ. С. скрипка, сл. Яп.
Саитурась-ни. Пал. дерево.
Сака́йо-кара̀, буянить. Прил. буянъ, драчунъ.
Саканъ. Кл. Кам. лѣто.
Сакѐ, или *са́ки*, водка, вино.
6320. — *гурѐ* или *сакегурѝ.* С. Японская верхняя одежда (синій халатъ).
— *инауси*, складъ *ина́у*, принесенныхъ въ жертву морскому богу во время дѣланія *саке.*
— *коню́буру*, любить водку; любящій водку *(— а́йну)*, пьяница.
— *кора́мавса*, одурѣвшій отъ вина (напр. дерущійся).
— *корѝй (а́йну)*, много пьющій водки, пристрастный къ вину; пьяница.
— *нойѐ (а́йну)*, совсѣмъ пьяный (не можетъ возвратиться домой), спящій отъ опьяненія.
— *па́ка кара̀ а́йну*, обезумѣвшій отъ вина, напр. страдающій бѣлою горячкою, изъявляющій намѣреніе умертвить себя.
— *эяйра́нніукесь.* Прил. охмѣлевшій, полупьяный (и отъ того напр. безстыжій въ просьбахъ, требованіяхъ).
Са́ки, или *сакѐ.* С. вино, водка. Кл. Кам. вино (sollen sie auf den entfernten Eilanden machen).
—(è) *эга́буру (а́йну)*, слабый къ водкѣ, скоро пьянѣющій и отъ малаго количества вина.
6330. —(è) *эису̀ (а́йну)*, крѣпкій къ вину, не скоро пьянѣющій, и только отъ большаго количества водки.

*Sa**g**a.* Kl. Sakh. 刀の鞘（saga）.

*Sa**g**ada.* Kl. Sakh. 下痢.

Sagi igu guru. Dav. 酔っ払い. N. Mos. *sa**g**i*（*shakye* とも言う），ワイン，酒，（日本語の *sakye* から）

6310 *Sado.* Brot. 砂糖.

Saimaki. Mos. 刀の鞘用の包み；日本語起源の語.

Sajmon. Mos. 取り調べる（日本語の *zajmon* から）；尋問，刑事事件の取調べ.

Sainatara. Mos. 安心しろ，安心している.

— *baj.* Mos. 落ち着いて歩いていく，慎重に歩く.

Sájsyen.（名）バイオリン，日本語の単語.

Saituras'-ni. Pal. 木.

Sakájo-karà, 暴れる.（形）乱暴者，けんかっ早い人.

Sakan. Kl. Kam. 夏.

Sakyè, あるいは *sáki,* ウオッカ，ワイン，酒.

6320 — *guryè* あるいは *sakyeguri.*（名）日本の上着（青い長い上衣）.

'— *inausi, sakye* 造りの際に海の神に捧げる *ina***u** の置き場.

— *konúburu,* ヴォッカを愛する； 酒好きの人（— *ájnu*），酒飲み.

— *korámavsa,* 酒で意識がもうろうとなった～（たとえば，判断力を失った）.

— *korùj (ájnu),* たくさん酒を飲む（人），酒に目がない（人）； 酒飲み.

— *nojyè (ájnu),* すっかり酔っ払った（人）（家に帰れない），酔って寝ている（人）.

— *páka karà ájnu,* 酒で判断力を失った（人），たとえば，強度のアルコール中毒に罹っている（人），自殺すると表明している（人）

— *eyaj**r**ánniukyes'.*（形）酔った，ほろ酔いの（そのため，たとえば，頼み事や要求が図々しい）.

Sáki, あるいは *sakyè.*（名）ワイン，酒，ウォッカ. Kl. Kam. ワイン，酒（sollen sie auf den entfernten Eilanden machen）.

— *(è) egáburu (ájnu),* 酒に弱い（人），少量の酒にもすぐに酔う（人）.

6330 — *(è) eisù (ájnu),* 酒に強い（人），大量の酒にもすぐには酔わない（人）.

Са́кинауси, см. *са́кеинауси*.

Са́кири. С. (сокр. *са́кпе-кирѝ*) узенькія дощечки, на которыхъ вѣшается въ юртѣ рыба для копченія. Син. *кирѝ*.

Сахи́рохъ. С. двадцать шестовъ селедки.

Саки́та. С. лѣто (и *саги́та*). — *но́скита*, въ срединѣ лѣта.

Сакота. Геогр. Шм. или *сахкотанъ*.

Самагида. Дав. возлѣ.

Самайки. Мос. обёртка для влагалища меча (отъ Яп. *сая-маки*).

Сама́кета. Нар. подлѣ, возлѣ, сбоку, рядомъ. — *э́тарась*, или *уса́нта э́тарась*, встать рядомъ.

Самамбиреэса. Геогр. Шм. мысъ къ югу отъ р. Орокесъ.

Самарѐй. С. чинъ, сл. Яп. (Дьячковъ). У Корша *самораи*—нижніе военные чины—вассалы помѣстнаго дворянства (носятъ кинжалы и саблю).

Сама́хке, идти бокомъ (не впередъ и не назадъ).

6340. — *кемѐ а́хкась*, косолапость съ пяткою внутрь, съ носкомъ наружу.

Са́мба. Гл. тесать, иначе *са́мпа*.

Самбакусъ-а́йну. С. собственное мужское имя.

Са́мбе (са́мпе). С. сердце.

— *шибираша гуру*. Дав. тароватой, щедрой.

— *ю́фке а́йну*, храбрый, неустрашимый человѣкъ.

Самме. Пал. сердце.

Са́мпе см. *са́мбе*. Кр. *сампѐ*, сердце. Ланг. Кам. Кур. Кл. Кам. (sāmpĕh).

Сангисю. Геогр. Павл. рѣка Сю.

Санда-гуру. Мос. житель сѣверной части острова Карафуто.

Санина́уси. С. складъ *ина́у* на морскомъ берегу, принесенныхъ въ жертву морскому богу.

Са́ніо. С. рабочая плата.

6350 *Са́ни-писѝ*. Гл. ругать, злословить, см. *эса́мпи*.

Са́нке. Гл. притащить (изъ лѣсу, *ни* —), выставлять (окна), вымести (соръ), снимать, вынимать, подавать (посуду). *Итахъ са́нке*, разсказывать. *Ко́ммунъ са́нке*, вымести соръ. *Санкѐ мунъ*, выметенный соръ.

Sákinausi, ⇒ *sákyeinausi.*

Sákiri. （名）（*sákpye-kiri* の省略形）ユルタの中で燻製を作るために魚を掛ける幅の狭い板, .（同）*kiri.*

Sakhírokh. （名）ニシンが掛っている 20 本の竿.

Sakíta. （名）夏（および *sagíta*）. ― *nóskita,* 夏の中頃に.

Sakota. （地 Shm.）あるいは *sakhkotan.*

Samagida. Dav. そばに.

Samajki. Mos. 剣の鞘用のカバー（日本語の *saya-maki* から）.

Samákyeta. （副）すぐそばに，そばに，脇に，並んで. ― *étaras'*（*usánta étaras'* とも言う）「並んで立ち上がる」.

Samambiryeesa. （地 Shm.）オロケス（Orokyes, Орокесъ）川の南方にある岬.

Samaràj. （名）役人，日本語の単語（ヂヤチコフ（D'yachkov, Дячковъ））. コルシュ（Korsh, Корш）[27] のところには，*samorai*（下級の武官―地方の貴族の臣下）がいる（短剣とサーベルを帯びる）.

Samákhkye, 横向きになって歩く（前や後へではなく）.

6340 ― *kyemà ákhkas',* 踵が内に曲がった，つま先が外に曲がった内反足.

Sámba. （動）（斧などで）削る，*sámpa* とも言う.

Sambakus-ájnu. （名）男性の名.

Sámbye (sámpye). （名）心臓，心.

― *shibirasha guru.* Dav. 気前のよい，物惜しみしない[28].

― *yúfkye ájnu,* 勇敢な，恐れを知らぬ人.

Sammye. Pal. 心臓，心.

Sámpye ⇒ *sámbye.* Kr. *sampyè,* 心臓，心. Lang. Kam. Kur. Kl. Kam.（sām-pěh）

Sangisyu. （地）Pavl. スュ（Syu, Сю）川.

Sanda-guru. Mos. カラフト島北部の住人.

Saninausi. （名）海の神に捧げる，海岸の *ináy* 置き場.

Sánio. （名）賃金.

6350 *Sáni-pisi.* （動）罵る，悪口をいう， ⇒ *esámpi.*

Sánkye. （動）引っ張ってくる（森から，*ni* ―），取り外す（窓を），掃き出す（ごみを），取り払う，取り出す，差し出す（食器を）. *Itakh sánkye,* 語る. *Kómmun sánkye,* ごみを掃き出す. *Sankyè mun,* 掃き出されたごみ.

⑵⑺ 不明

⑵⑻ 原文の тароватой と щедрой は，形容詞女性単数斜格形。

Са́нке - ихтчѝ. С. третій (ногтевой) суставъ пальца.
— *носо̀ а́йну*, каюръ (на нартѣ). Сип. *икуса а́йну*.
Санкева см. *сех*.
Са́нкета-эх. Гл. подходить.
Са́нки. С. журавль (сѣрый).
Саннакору. Мос. шелковичный червь.
Саннідки. Мос. счётъ (отъ Яп. *саннїуги*).
Саннідоки. Дав. счоты, по Пф. отъ Яп. *санъ*, считать; происхожденіе *нідоки*, неизвѣстно.
Са́нта. С. Гилякъ, см. *Гилямѝ*, *Доро̀*, *Ольча̀*, *Тэманча*, *Чувенъ*, *Голя̀*, *Кенка̀ль*, *Маню̀*, *Ганнуча̀*, *Го́льда* и *Солёдо̀*.
Санункора́нкема. С. собственное женское имя.
6360. *Санъ*. С. полка (см. *парасанъ*). Гл. течь внизъ (*най —*), идти внизъ. *Най ороки санъ*, уплыть изъ рѣки (въ море).
— *чика́йне*, западный вѣтеръ (для Найбучи; слово восточныхъ Айновъ).
Сара̀. С. блюдо (плоское—*ора̀мъ*), тарелка. Кл. Кам. чашка (sāărăh). Гл. виднѣться, быть или дѣлаться яснымъ. *Танъ то чуфъ сара̀ исямъ*, или *танъ то чуфъ сара̀ кайкъ ха́нки*, сегодня солнца невидать (пасмурно).
Саракамуй. Дав. воевать. Мос. война, буквально: богъ ножёнъ, см. *ай-сара-камуй*.
Сарако́нта. С. хвостъ кита.
Саракутѝ. С. хвостовый плавникъ, хвостъ рыбы.
Саракуфъ-по́ни. С. хвостовые плавники.
Сарамба. Дав. прощай. Мос. прощаніе; прощай! (отъ Яп. *сараба*).
Сара́мпа. Гл. прощаться, прощай,—те!
Сара́мпе. С. шелкъ. — *имѝ*, шелковое платье.
Сара́ни. С. берестяный черпакъ.
Са́ри. Прил. жесткій, затвердѣвшій, неупругій, негнущійся (о палкѣ).
6370. — *нума̀*, или *нума̀ са́ри*, щетина (у свиньи).
Сарору̀нъ. С. лебедь (сѣрый). Сип. *нуфка*.
Сарранипъ. Брот. корзина.
Сару̀. Геогр. Аинское село на рѣкѣ Сикари (на Мацмаѣ).

*Sánkye-i***kht***chi.* （名）指の３番目の（爪の）関節.

— *nosò ájnu,* 御者（犬ぞりの）. （同）*ikúsa ájnu.*

Sankyeva ⇒ *syekh.*

Sánkyeta-ekh. （動）近づく.

Sánki. （名）ツル（灰色の）.

Sannakoru. Mos. カイコ.

Sanniôki. Mos. 計算（日本語の *sanniû***gi** から）.

Sanníôoki. Dav. そろばん，Pf.によると，日本語の *san*「計算する」から； *niôoki* の語源は不明.

Sánta. （名）ギリヤーク， ⇒ *Gilyamì, Dorò, Ol'chà, Temancha, Chuvyen, Golyà, Kyeakàl', Mangù, Ganguchà, Gól'da* および *Solyodò.*

Sanunkoránkyema. （名）女性の名.

6360 *San.* （名）棚（⇒ *parasan*）. （動）下へ流れる（*naj* —），下へ歩いていく. *Naj orova san,* 川から出て行く（海へ）.

— *chikájnye,* 西風（ナイブチ（Hajbuchi, Найбучи）にとって； 東アイヌの言葉）.

Sarà. （名）大皿（平皿— *oràm*），皿. Kl. Kam. 茶椀（sāărāh）. （動）見える，晴れている，あるいは晴れになる. *Tan to chuf sarà isyàm,*あるいは *tan to chuf sarà kajk khánki,* 今日は太陽が見えない（曇っている）.

Sarakamuj. Dav. 戦う. Mos. 戦争，字義通りは：刀の鞘の神， ⇒ *aj-sara-kamuj.*

Sarakónta. （名）鯨の尻尾.

Sarakupgì. （名）尾びれ（単数），魚の尻尾.

Sarakuf-póni. （名）尾びれ（複数）.

Saramba. Dav. さらば，さようなら. Mos. 別れ；さらば！（日本語の *saraba* から）.

Sarámpa. （動）別れを告げる，さらば，さようなら！

Sarámpye. （名）絹. — *imì,* 絹の衣服.

Saráni. （名）シラカバの表皮製のひしゃく.

Sári. （形）堅い，硬くなった，弾力性がない，たわまない（棒が）.

6370 — *numà,*あるいは *numà sári,* （ブタの）剛毛.

Sarorùn. （名）ハクチョウ（灰色の）. （同）*nufka.*

Sarraniþ. Brot. 篭（かご）.

Sarù. （地）（マツマイ島の）シカリ（Síkari, Си́кари）川沿いのアイヌの村.

Сару́нкуру. Геогр. или *сарунýтара*, или *сару́нтара*. С. жители западной стороны острова Мацмая (*Айны*); по преданіямъ выселились съ о. Сикòхъ.
Саруру́нъ. Дав. журавль. Мос. аистъ.
Саруръ. Кл. Мат. орелъ.
Саста́мбе (саста́мпе). С. Японскій чулокъ.
Сасума. Мос. бревно для запиранія дверей, отъ Яп. *сасу*, запирать.
Сась или *сась*. С. морская капуста.
6380. *Сатà-вснъ а́йну*, скупой человѣкъ (даромъ недающій).
— *пи́рика а́йну*, щедрый, милостивый человѣкъ. Син. *трамъ-ха́буру-а́йну*.
Сатгуа. Кр. сухой.
Сатò. С. сахаръ.
Саттигу игони. Дав. чахотка.
Сафоу (sāpĥŏŭ). Кл. Кам. далеко.
Са́хка. С. палочки для ѣды.
— *ò*. С. коробочка для этихъ палочекъ.
Са́хке. Гл. сушить (мокрое платье), отвѣдывать (или *ке́ра* —), испробовать. *Той са́хке*, пробовать землю (какой хлѣбъ можетъ хорошо расти).
Сахкотанъ. Геогр. Шм. (или *сакота*), бухта и рѣка къ югу отъ Ктаузи; рѣка и мысъ къ сѣверу отъ Сирутуру (у Павловича *сяхъ-котанъ*).
Са́хма. С. прибой, обручъ (или *о́нтара* —).
— *ка́йтэ*, прибой хлещетъ на берегъ.
6390. *Са́хне*. Нар. лѣтомъ, въ теченіе лѣта.
Са́хне. Гл. сушить (рыбу). Прил. сушеный (— *гемòй*). *Гемой* —, сушить горбушу.
Са́хсаци. Геогр. рѣчка и Аинско-Японское селеніе въ 71 верстѣ къ югу отъ Мануи.
Са́хтэ. Гл. высыхать, пересыхать (о рѣкѣ лѣтомъ).
Са́хтэх. Прил. сухой,—ая,—ое (платье).
— *ситò*. С. сухарь.
Сахъ. Предл. безъ.
— *па*, лѣтнее время, лѣто (букв. лѣтній годъ).
— *тре́ра*, вѣтеръ безъ дождя (или безъ снѣга сверху), см. *ка́йсирикоро́ра*.
— *чехкаранè*. С. іюль, вар. *сахцехкарабè*, *сахцехкаранè*.
6400. *Сацгада*. Дав. мѣль, по Пф. вѣр. *сацъ-ка-та*, отъ *сацъ*, засыхать.

Sarúnkuru. （地）*sarunútara* あるいは *sarúntara* とも言う． マツマイ島の西側の住人（アイヌ）； 言い伝えでは，シコフ（Sikòkh， Сикòхъ）島から移住した．

Sarurun. Dav. ツル． Mos. コウノトリ．

Sarur. Kl. Mat. ワシ．

Sastámbye (sastámpye). （名）日本の長靴下．

Sasuma. Mos. 戸に鍵をかけるための丸太，日本語の *sasu*「鍵をかける」から．

Sas あるいは *sas'.* （名）昆布．

6380 *Satà-vyen ájnu,* けちな人（無駄にものを与えない）

— *pírika ájnu,* 物惜しみしない，寛容な人． （同）*tram-kháburu-ájnu.*

Satgua. Kr. 乾いた．

Satò. （名）砂糖．

Sattigu igoni. Dav. 肺病．

Safou（sāphŏū）． Kl. Kam. 遠くに．

Sákhka. （名）食事用の箸

— *ò.* （名）箸箱．

Sákhkye. （動）乾かす（濡れた衣服を），味をみる（*kyéra* —とも言う），（適・不適を）試す． *Toj sákhkye,* 土地を試す（どの穀物がよく育ちうるか）．

Sakhkotan. （地 Shm.）（*sakota* とも言う）． クタウジ（Ktauzi, Ктаузи）の南方にある入江と川；シルトゥル（Siruturu, Сирутуру）の北方にある川および岬（パーヴロヴィッチ（Pavlovich, Павлович）では *syakh-kotan*）．

Sákhma. （名）寄せ波，箍（たが）（*óntara* —とも言う）．

— *kájte,* 寄せ波が岸を打っている．

6390 *Sákhnye.* （副）夏に，夏の間に．

Sákhpye. （動）干す（魚を）． （形）干した（— *gyemòj*）． *Gyemoj* —， カラフトマスを干す．

Sákhsatsi. （地）マヌヤ（Manuya, Мануя）の南方 71 露里にある小川とアイヌと日本人の混住の村．

Sákhte. （動）干上がる，からからに乾く（夏の川が）．

Sákhtekh. （形）乾いた（衣服）．

— *sitò.* （名）砂糖．

Sakh. （前）～なしに．

— *pa,* 夏の時期，夏（字義通りは，夏の年）．

— *tryéra,* 雨を伴わない風（あるいは上からの雪を伴わない）， ⇒ *kájsirikororyéra*

— *chyekhkarapyè.* （名） 7 月，（粗）*sakhtsyekhkarabyè, sakhtsyekhkarapyè.*

6400 *Satsgada.* Dav. 浅瀬，Pf.によると，おそらく *sats-ka-ta, sats*「乾く」から．

Са́ци. С. тарелка (Японская). Мос. *саци* или *шицъ*, высыхать, засыхать.

Са́цири. С. ластка (живетъ иногда въ домахъ подъ поломъ, напр. въ Такоѣ; по Дьячкову, горностай).

Сацки. Дав. сушить.

Сацки амби. Дав. сухой.

Сацкива. Дав. засыхать. Н: прав. Яп. см. *сахке.*

Сацки цепфъ. Дав. рыба сушеная. Н: Яп. *сах-чех.*

Сацыва. Дав. засушить.

Сачи́пеека-комонросива. Кр. идти.

Саюрубе. Мос. надгробная пѣснь.

Сая̀. С. футляръ (для ножа), ножны. Дав. ножны. Мос. сл. Яп.

6410. *Саяда.* Дав. поносъ.

Саяйсе. Гл. хлынуть, брызнуть (о крови), падать, низвергаться съ брызгами (о ручьѣ съ утеса), сыпать, разсыпать,—ся (син. *чо́кокохсе*). *Кемъ саяйсе*, или *кемъ чо́кокохсе*—кровь брызжетъ.

Саятура Мос. (ラツヤサ), рукоятка, также штучка металлическая особеннаго вида.

Се, или *сех.* С. нары (Линскіе). 1. лавка. 2. полъ (у Матуманайскихъ Айновъ). 3. вообще сѣдалище. 4. ноша (на спинѣ), напр. связка дровъ. *Ими-се*, *чебъ-се*, ноша платья, ноша рыбы. 5. гнѣздо (или *чика̀хъ-се*). Мос. то, это, онъ, его, сей (имѣетъ почти значеніе члена), этотъ. Присоединенная къ словамъ она, кажется, имѣетъ тоже опредѣляющее значеніе. *Шне па икуру шіой кушіу шитукари ширинэ шіо̂-се*, такъ какъ я желалъ бы выпить одинъ бокалъ; то ссуди мнѣ его за прекрасную нерпу. Съ частичкою *ге* образуетъ соединеніе *ге-се*, которое, кажется, употребляется какъ expletivum (пополнительное слово) опредѣляющаго значенія.

— *коцу.* Мос. то, это (имѣетъ почти значеніе члена), сей, этотъ. — *тауне*, та вещь, сія вещь.

Се́азекка. Пал. жаръ.

Сеась-мо́мпе. С. средній палецъ.

Себери-бери. Мос. молодой медвѣдь, медвѣжёнокъ.

Сева̀. Мос. названіе растенія, заря, любистокъ.

— *ни*, дуплистое дерево, дерево съ дуплом ъ. Син. *очу́по-ни.*

Sátsi.（名）皿（日本の）． Mos. *satsi* あるいは *shats,* 乾ききる，乾く．

Sátsiri.（名）イタチ（テン）（時に家の床下に住む，たとえば，タコイ（Takoj, Такой）では）； ヂヤチコフ（D'yachikov, Дьячков）によると，オコジョ）．

Satski. Dav. 干す．

Satski ambi. Dav. 乾いた．

Satskiva. Dav. 乾く． N：прав.[29] 日本語の単語． ⇒ *sakhkye.*

Satski tsepf. Dav. 魚の干物． N：日本語の単語． *sakh-chyekh.*

Satsyva. Dav. 乾燥させる．

Sachípyeyeka-komonrosiva. Kr. 歩いていく．

Sayurubye. Mos. 埋葬の際の歌．

Sayà.（名）ケース（ナイフの），鞘（さや）． Dav. 鞘． Mos. 日本語の単語．

6410 *Sayada.* Dav. 下痢．

Sayájsye.（動）どっと流れ出す，吹き出す（血が），落ちる，しぶきとともに落下する（絶壁からの川の流れが），撒き散らす，こぼす，こぼれる（（同）*chókokokhsye*）． *Kyem sayájsye,* あるいは *kyem chókokokhsye* ―血が吹き出ている．

Sayatura. Mos.（サヤツラ），柄，特別な種類の金属製の小物．

Sye, あるいは *syekh.*（名）寝台（アイヌの）． 1．寝台兼用の長持． 2．床（とこ）（マツマイ・アイヌで）． 3．座る場所全般． 4．荷（背中に担いだ），たとえば，薪の束． *Imi-sye, chyeb-sye,* 衣服の荷，魚の荷． 5．巣（*chikàkh-sye* とも言う）．
Mos. あの，それ，彼，それの，この（ほぼ冠詞と同じ意味をもつ），これ[30]（この単語）が他の単語と結合された場合，限定の意味も持つようである． *Shnye pa ikuru shioj kushiu shitukari shirine shiô-sye,* できれば一杯の盃を飲み干したいので，とても良いフイリアザラシと引き換えにそれ（盃に入った酒）を私に分けてくれ．小詞 **g***ye* とともに語結合 **g***ye-sye* をつくるが，この語結合は限定の意味の expletivum（補足語）として使われる．

― *kotsu.* Mos. あの，この[31]（ほぼ冠詞と同じ意味をもつ），この，その． ― *taunye,* あの物，この物．

Syéazyekka. Pal. 暑さ．

Syeas'-mómpye.（名）中指．

Syebyeri-byeri. Mos. 若い熊，子熊．

Syevà, Mos. 植物の名，レビスチカム（セリ科の薬草）．

― *ni,* 洞（うろ）のある木．（同）*ochúpo-ni.*

⒆ 何の省略か不明。

⒇ 原文では，она（３人称の人称代名詞女性単数主格形）と書かれている。

㉑ 原文では，то および это（中性単数主格形）と書かれている。

6420. *Сева́но.* Прил. прочищенный; курящійся (о трубкѣ, — *кі́сери*).

Сегóсе-нойѐ, отпирать, повертывать ключъ, чтобъ дверь отперлась, см. *секота нойѐ.*

— *трайѐ.* Гл. отодвигать (отъ себя,—въ сторону). Син. *оякене-трайѐ*, и *гéйкусо трайѐ.*

Сегу́мире. Гл. стращать. *Хека́цци* —, стращать ребенка.

Седуру. Кл. Сах. спина. Дав.—см. *сéтуру.*

Седуръ. Ланг. Кур. (ssedur). Кл. Кам. (s̄ēdur), спина.

Сеи. Дав. въ Нѣм. Jch irre oder schweife herum, т. е. я блуждаю.

Сей. С. скорлупа двустворчатораковинныхъ; ракушка, раковина. Дав. блюдо.

— *ита́ньки.* С. чайное блюдечко.

Сéипе. С. лопаточка для ѣды. Син. *зципе.*

Сеиссу. Геогр. Шм. мысъ къ югу отъ р Орокесъ.

6430. *Сéкемъ чуфъ нóски.* С. послѣдняя четверть луны ☾, см. *чуфъ-сигекѐмъ.*

Секоро. Мос. сіе, оно. Союзъ: что; служитъ къ приведенію словъ другаго. *Энто нишпа танъ нобори отта рикинъ секоро итаки.* Мос. они говорили: повелитель Іеддо всходитъ на сію гору.

Секóсе. Гл. блевать. С. рвота.

Сéкота. Нар. по направленію къ себѣ.

— *нойѐ.* Гл. запирать, повертывать ключъ, чтобъ дверь заперлась, см. *сегóсе-нойѐ.*

— *трайѐ*, придвигать къ себѣ. Син. *гетòхъ-трайѐ.*

— *укорайѐ.* Гл. сдвигать въ одну кучу (разрѣзанное на куски мясо).

Секу́вке. Прил. опухшій (о ногѣ при воспаленіи, при водянкѣ).

Сёмахкара. Гл. совершить грѣхъ, этимол. *си-гомакара.*

— *а́йну*, грѣшникъ. Син. *анóма-а́йну.*

Семби. Дав. см. *шемби.*

6440. *Семби омари.* Дав. расклинить.

Сендо. Мос. лоцманъ (отъ Яп. *сендô*), владѣтель судна, шкиперъ.

6420 *Syeváno.* （形）（穴などが）掃除された； 煙を立てている（煙管について，— *kísyeri*）.

Syegósye-nojyè, （錠・閂をはずして）開く，戸が開くように鍵を回す， ⇒ *syekota nojyè.*

— *trajyè.* （動）押す（手前から，—脇に）. （同）*oyákyenye-trajyè,* および *gyéjkuso trajyè.*

Syegúmirye. （動）脅かす. *Khyekátstsi* —, 幼児を怖がらせる.

Syeduru. Kl. Sakh. 背中. Dav. ⇒ *syeturu.*

Syedur. Lang. Kur. （ssedur）. Kl. Kam. （sēdur），背中.

Syei. Dav. Nem. Jch irre oder schweife herum，つまり．私はさまよっている.

Syej. （名）二枚貝の殻； 小さい貝，貝. Dav. 大皿.

— *itán'ki.* 茶碗の受け皿.

Syéipye. （名）食事用のへら. （同）*étsipye.*

Syeissu. （地 Shm.）オロケス（Orokyes, Орокесъ）川の南方にある岬.

6430 *Syékyem chuf nóski.* （名）下弦の月， ⇒ *chuf-sigyekyèm.*

Syekoro. Mos. このもの，それは. （接）～ということを； 他者の言葉を引用するはたらきがある. *Ento nishpa tan nobori otta rikin syekoro itaki.* Mos. 彼らは言った：江戸（Iyeddo, Иеддо）の君主がこの山に登りつつあるということを.

Syekósye. （動）へどを吐く. （名）嘔吐.

Syékota. （副）自分の方に.

— *nojyè.* （動）錠をおろす，戸の鍵をかけるために，鍵を回す， ⇒ *syegósye-nojyè*

— *trajyè,* 自分の方に引く. （同）*gyetòkh-trajyè.*

— *uko***r***ajyè.* （動）ひと山に移す（細かく刻んだ肉を）.

Syekúvkye. （形）むくんだ（炎症のとき，浮腫のときの足について）.

Syómakhkara. （動）（宗教上・道徳上の）罪を犯す. *si-goma-kara* が語源.

— *ájnu,* 罪深い人. （同）*anóma-ájnu.*

Syembi. Dav. ⇒ *shyembi.*

6440 *Syembi omari.* Dav. くさびを抜く.

Syendo. Mos. 水先（案内）人（日本語の *syendô* から），船主，商船の船長.

Сенéсе. С. собственное женское имя.
Сенецбъ. Бальб. Сах. одинъ.
Сéнькааки, или *кýнне-сéнькааки.* С. чорныя полоски, нашитыя на халатѣ, сл. Яп.; поанически *чай-экайѐ.*
Сенькáки. С. чорный холстъ (Японскій), длинный чорный платокъ для головы (Аинская чалма), холщевый чорный шарфикъ для головы.
Сенькоáмпаре или *кема* —, прижать ногою (шитье, вмѣсто нашего прикалыванія).
Сеньтуэрáхки. Гл. наклониться внизъ.
Сéньча. С. косякъ. *Анà сéньча*, дверной косякъ.
Сеоцíсьтэ. Гл. дразнить (браннымъ словомъ, напр. „крупа"), раздражать.
6450. *Сепоки-ки.* Мос. (ヽキポセ), быть наклоненнымъ впередъ, лежать на лицѣ.
Сепъ. Кл. Мат. далеко. Мос. широкій.
Сéрема. С. февраль.
Серемаке или *серимака.* Мос. прадѣдъ.
Серемоконáй. Геогр. Аинское селеніе въ 32 верстахъ къ югу отъ Мануи.
Серетока. Бр. см. *сирéтоко.*
Серетунай. Геогр. рѣка.
Сери. Мос. длина или высота предмета.
Серúкуроко. Кр. темной.
Серокáни. С. серебро.
Серýсь. Прил. толстый (о человѣкѣ, перѣ). — *áйну.*
6460. *Сéржесь.* С. подолъ.
Сéсе. Прил. горячій, жаркій, теплый. Нар. горячо, жарко. *Сéсе вáхка турà э!* принеси теплой воды (напр. умыться).
Сесегýмъ. Гл. разслабиться отъ жара.
Сесеку. Мос. горячій; калить, раскаливать.
Сéсехка, разогрѣтый; разогрѣвать (фр. Яп. вмѣсто *сéсе вáхка*).
Сéсехкахъ-карà. Гл. разогрѣвать (*вахка* —, разогрѣвать воду).
Сéсехпе. С. припарка. Гл. припаривать.
Сеси. Мос. названіе птицы.
Сесика. Дав. нагрѣть.
Сески. Дав. заткнуть.

Syenyésye. （名）女性の名.

Syenyetsb. Bal'b. Sakh. 1.

Syén'kaaki. あるいは *kúnnye-syén'kaaki.* （名）上衣に縫いつけられた黒い縞，日本語の単語； アイヌ語では *chajekajyè.*

Syen'káki. （名）（日本の）黒い麻布，長い黒い頭巾（アイヌのターバン），麻布の黒い頭巾.

Syen'koámparye あるいは *kyema* —, （縫い物を）足で押さえる（われわれがピンで押さえる代わりに）

Syen'tuerákhki. （動）下に曲がる.

Syén'cha. （名）側柱. *Apà syén'cha,* 戸の側柱.

Syeotsís'te. （動）からかう（例えば крупа[32] などの罵言で），苛立たせる.

6450 *Syepoki-ki.* Mos. （セポキキ），前に傾いている，うつぶせに横たわっている.

Syep. Kl. Mat. 遠くに. Mos. 広い.

Syéryema. （名） 2 月.

Syeryemakye あるいは *syerimaka.* Mos. 曾祖父.

Syeryemokonàj. （地）マヌヤ（Manuya, Мануя）の南方 32 露里にあるアイヌの村.

Syeryetoka. Br. ⇒ *siryétoko.*

Syeryetunaj. （地）川.

Syeri. Mos. 物の長さ，あるいは高さ.

Syeríkuroko. Kr. 暗い.

Syerokáni. （名）銀.

Syerùs'. （形）太った，太い（人，羽ペンが） — *ájnu*

6460 *Syérekyes'.* （名）裾.

Syésye. （形）熱い，暑い，暖かい. （副）熱く，暑く. *Syésye vákhka turà è!* お湯をもって来い（たとえば，顔を洗うために）.

Syesyegùm. （動）暑さでぐったりする.

Syesyeku. Mos. 熱い； 強く熱する，灼熱する.

Syésyekhka, 暖められた； 温める（日本語の言い回し. *syésye vákhka* の代わり）.

Syésyekhkakh-karà. （動）温める（*vakhka* —, 水を温める）

Syésyekhpye. （名）温湿布. （動）温湿布する.

Syesi. Mos. 鳥の名.

Syesika. Dav. 加熱する.

Syeski. Dav. 閉じる，栓をする，ふさぐ.

⒁ ダーリ（V.Dal', В.Даль）の辞典では，Насмешливое название солдата, особенно отствного（兵士の嘲笑的な呼び方，特に退役した）と書かれている。

Сесъ. Кр. гагары.

6470. *Сесь.* С. сѣрая морская утка.

Сета̀. С. собака.

— *ату̀*, цѣпь для привязыванія собаки.

— *а́уре.* С. голубая лилія.

— *ича́рапу.* С. вонючая трава похожая на *ича́рапу.*

— *кина̀.* С. какая то трава (въ Маукѣ и Кусунъ-котанѣ растетъ); Японцы ее ѣдятъ; Айны не ѣдятъ; въ Кусунаѣ ея нѣтъ.

— *нохъ-кина̀.* С. лекарственная трава; нижнюю губу цвѣтка этой травы Айны сравниваютъ съ мошонкою собаки; служитъ лекарствомъ отъ воспаленій мошонки.

— *по.* С. щенокъ. *Сета по!* почти единственная Аинская брань, употребляемая и въ обращеніи къ собакамъ.

— *русь.* С. собачья шкура. Лапер. (setarouss), большой дорожный плащь или дорожный сюртукъ изъ собачьей шкуры. — *русь имѝ.* С. одежда изъ собачьей шкуры.

Сетакко. Мос. (コツタセ), безпрестанный, непрерывный, вѣчный.

6480. *Сетокуре́ро.* С. собственное мужское имя (умеръ 7 января 1871 г.).

Сеттомба. Мос. (バントツセ), мѣсто погребенія, кладбище.

Сетуру̀ (сеторо̀). С. спина, спинка платья *(имѝ —)*; задній. Мос. Лапер. спина.

— *ка́скета.* Нар. позади, за спиною (постеля, вещь).

— *мимъ*, мясо со спины у рыбы. Син. *ми́ру-ру-мимъ.*

Сетуръ. Кр. Пал. спина. Ланг. Кам. (ssetur).

Сетусьпехнай. Геогр. второй притокъ (считая снизу) рѣки Поропехная.

Се́уни. Прил. теплый. *Се́уни вакка*, теплая вода.

Сеурѐ. Кр. подбородокъ. Мос. гортань, глотка.

Се́ури (се́ври). С. гортань, адамово яблоко, дыхательное горло.

Syes. Kr. アビ科の海鳥（複数）.

6470 *Syes'.* （名）灰色の海のカモ.

Syetà. （名）犬.

— *atù,* 犬をつなぐ鎖.

— *a***u***rye.* （名）水色のユリ.

— *ichárapu.* （名）*ichárapu* に似た悪臭のする草.

— *kinà.* （名）草の名（食用の草）（マウカ（Mauka, Маука）およびクスン・コタン（Kusun-kotan, Кусунъ-котан）で成育する）；日本人はこれを食する；アイヌは食さない；クスナイ（Kusunaj, Кусунай）にはこれはない.

— *nokh-kinà.* （名）薬草；この草の花の下部にある唇弁をアイヌは犬の陰嚢にたとえる；陰嚢の炎症の薬になる.

— *po.* （名）子犬. *Syeta po!* ほぼ唯一のアイヌの罵言，犬に呼びかけるときにも使われる.

— *rus'.* （名）犬の毛皮. Lapyer. （setarouss），犬の毛皮でできた大きな旅行用の雨合羽あるいは旅行用のコート．— *rus' imì.* （名）犬の毛皮でできた衣服.

Syetakko. Mos. （セタツコ），絶え間のない，連続的な，永遠の.

6480 *Syetokuryéro.* （名）男性の名（1871 年 1 月 7 日に死亡）.

Syettomba. Mos.（セツトンバ），墓所，墓地.

Syeturù (syetorò). （名）背中，衣服の背（*imì* —）； 後ろの. Mos. Lapyer. 背中.

— *káskyeta.* （副）後ろで，（寝や物の）陰で.

— *mim,* 魚の背の肉. （同）*míru-ru-mim.*

Syetùr. Kr. Pal. 背中. Lang. Kam. （ssetur）.

Syetus'pyekhnaj. （地）ポロペフナイ（Poropyekhnaj, Поропехнай）川の 2 番目の支流（下から数えて）.

Syéuni. （形）暖かい. *Syéuni vakka,* 湯.

Syeuryè. Kr. あご. Mos. 喉頭，咽頭.

*Syé***u***ri (syévri).* （名）喉頭，喉仏，気管.

Сех, см. *се*. *Сех ката а*, садиться на лавку. *Квáни сех ката а кане!* садись на мое мѣсто. *Сех ката окàй*, находиться на нарахъ.

— *по*. С. выдвижной ящикъ подъ нарами.

— *сáнкева анъ-нукара*, сидѣть бокомъ, смотрѣть съ боку; быть снятымъ на портретѣ въ профиль, см. *эарáуси анъ нýкара*.

6490. *Сéхпа*. С. круглое желѣзное украшеніе на груди дѣвицъ (въ родѣ медали, съ дырочками, покупается отъ Японцевъ); бляшка у ефеса шпаги (но не самый ефесъ) или сабли.

Сéцири-камъ. С. бокъ (человѣка) болѣе къ зади (у спины), см. *гóнтра-кисарà;* бокъ сзади подмышки до таза, см. *ярáпо*.

Сецуки-оро. Мос. названіе рыбы.

Сешика. Мос. (カシセ), горячая вода, иначе *шешека* (カシセ) или *сесека*.

Сешке или *сешки*, *шешке* или *шешки* (ケシセ). Мос. затыкать, запирать.

Си. С. калъ. Нар. еще (въ сложныхъ; видоизмѣненное *суй*), себя, ся (въ сложныхъ). Кл. Кам. (sÿh), вправо. Мос. частичка выражающая желаніе, волю, см. *шіуй*.

— *йо-оясима*, послѣ послѣ завтра; на 4-й будущій день отъ сего.

— *йо-оясима-укурàнъ*, на четвертый будущій день ночью.

— *оято*, на третій день; въ третій день, иначе *суй-оято*.

— *пуй*. С. заднепроходное отверстіе (anus).

6500. *Сіагки* (sÿähgkÿ). Кл. Кам. средній палецъ.

Сіакипа. Кр. горбуша.

Сіана, *сіануа* см. *еà*. Кр.

Сіáнно-чáча, преклонный старикъ, см. *сіанъ*.

Сіанторaси. Кр. нерпы пестрые.

Сіàнъ. С. главная рѣка. Геогр.

— *тру*. С. млечной путь (Айны представляютъ его рѣкою).

— *трýве руру̀*, низовья главной рѣки.

Сіàсь-китà, клыки сивуча.

Syekh, ⇒ *sye. Syekh kata a,* 長椅子に座る． *Kváni syekh kata a kanye!* 私の席に座りなさい． *Syekh kata okàj,* 寝台にいる．

— *po.* （名）寝台の下の引き出し．

— *sánkyeva an-nukara,* 横向きに座っている，脇を見る； 横向きの肖像写真に撮られている． ⇒ *eará**u**si an núkara.*

6490 *Syékhpa.* （名）若い女性用の丸い鉄製の胸飾（穴が開いたメダルのようなもの；日本人から購入されている）；剣あるいはサーベルの柄（つか）の小さな留め金（柄自体ではない）

Syétsiri-kam. （名）体の背面の方に近い脇腹（背中の近く）， ⇒ *góntra-kisarà*； 腋の下の後ろから骨盤までの脇， ⇒ *yarápo.*

Syetsuki-oro. Mos. 魚の名．

Syeshika. Mos.（セシカ），熱湯，*shyeshyeka*（セセカ）あるいは *syesyeka* とも言う．

Syeshkye syeshki, shyeshkye あるいは *shyeshki*（セシケ）とも言う． Mos. 突き刺し始める，錠を下ろす．

Si. （名）大便． （副）まだ（複合語の中では *suj* に変形される），（複合語の中で）自分自身，自らを～する． Kl. Kam.（sȳh），右側へ． Mos. 願望，意志を表す小詞， ⇒ *shiuj.*

— *jo-oyásima,* 明々後日；今日から四日目の日．

— *jo-oyasima-ukuràn,* 四日後の夜に．

— *oyáto,* 三日目に， *sujoyáto* とも言う．

— *puj.* （名）肛門（anus）．

6500 *Sia**g**ki*（sȳăhgkȳ）． Kl. Kam. 中指．

Siakipa. Kr. カラフトマス．

Siana, sianua. ⇒ *yeà.* Kr.

Siánno-chácha, 高齢の老人， ⇒ *sian.*

Siantorasi. Kr. 斑のフイリアザラシ（複数）．

Siàn. （名）川の主流． （地）．

— *t**r**u.* （名）天の川（アイヌはそれを川と想像する）．

— **t***rúvye rurù,* 主流の下流域．

Siàs'-kità, トドの牙（複数）．

Сиббу. С. фельдфебель (по новому чиноположенію; прежде *доси*), сл. Яп.

Сигайнинъ. С. младшій унтеръ-офицеръ (безъ большой сабли), сл. Яп. Син. *ичава-тэньки*.

6510. *Сидондекуо*. Кл. Кам. смирный (zahm).

Сіешъ. Кр. *сіешь*. Пал. поле.

Сійна. Гл. утаивать, скрывать, прятать. Син. *нуйна*.

Сіипе. Кр. кета.

Сійсятки. Кр. быки (рыба).

Сійчибъ. Кр. красная рыба, рыба.

Сика. Кл. Мат. младшій братъ.

Сикаегѐ. Множ. отъ *сикай*, гвоздики, гвозди (въ головкѣ деревянной трубки).

Сикаитасибе. Мос. названіе рода тюленя съ длинными зубами, моржъ.

Сикай. С. гвоздь, крючекъ.

Сикакамъ. С. окружающія глазъ мягкія части у рыбы.

6520. *Сикамаре*. Мос. быть скрытымъ.

Сиканканепъ. Мос. завиваніе волосъ, кудри.

Сікаракантэ, исполняющій приказаніе (— *айну*).

Сікари. Мос. (или *шкари*), круглый; частичка означающая постоянство. Геогр. большая рѣка въ срединѣ Мацмая съ селами Сару, Ибутъ, Юпеси и Сикохъ.

'—˘˘ *кари*. Гл. вертѣть (кругомъ), см. *яйкарикари*.

˘'—˘ *чуфъ*. С. полнолуніе.

Сикаримба, или *бікари-сикаримба*, кругъ.

— *кани*, круглая монета (въ против. *окатане-кани*).

— *хецире*, хороводная (круговая) пляска.

Сикарире. Гл. парить (объ орлѣ), дѣлать круги, вертѣться (о часовой стрѣлкѣ).

6530. — *эа кусуанъ*, вѣртится кругомъ (о часовой стрѣлкѣ).

Сикарись-чуфъ, или *сикарись хемака чуфъ*. С. полнолуніе.

Сикару или *скару*. Мос. (ᠰᡴᠠᡵᡠ), учиться, замѣчать.

Сікарунъ. С. воспоминаніе.

Сикаске. Гл. непризнаваться.

Сикасьма. Гл. сохранять. — *камуй*, боги хранители.

Síbbu. （名）軍曹（新しい位階制で； 以前は *dósi*），日本語の単語.

Sigájnin. （名）下級の下士官（大きなサーベルを帯びていない），日本語の単語. （同）*icháva-ten'ki.*

6510 *Sidondyekuo.* Kl. Kam. 大人しい（zahm）.

Sissh. Kr. *siyesh'.* Pal. 野原.

Síjna. （動）隠す，秘密にする，かくまう. （同）*nújna.*

Siipye. Kr. サケ.

Siísyatki. Kr. ハゼ（魚）.

Síichib. Kr. 赤い魚，魚.

Sika. Kl. Mat. 弟.

Sikayegyè. *sikàj* の複数形，小さい釘，釘（木製の煙管の雁首の）.

Sikàitasibye. Mos. 長い歯をもつアザラシの一種の名，セイウチ.

Sikàj. （名）釘，かけ釘.

Sikákam. （名）魚の目のまわりの柔らかい部分.

6520 *Sikamarye.* Mos. 隠されている.

Sikankanyep. Mos. 毛が縮れること，巻き毛.

Síkarakante, 命令を遂行する人（— *ajnu*）.

Síkari. Mos. （*shkari* とも言う），まるまるの； 恒常性を意味する小詞. （地）サル（Sarù, Сарỳ），イブトゥ（Ibùt, Ибỳтъ），ユペシ（Yúpyesi, Юпеси）およびシコフ（Sikòkh, Сикòх）の村々があるマツマイ島中央にある大きな川.

— *kari.* （動）回転させる（ぐるっと）， ⇒ *yajkari-kari.*

— *chuf.* （名）満月.

Sikárimba, ójkari-sikárimba とも言う，円.

— *kani,* 丸い硬貨（（反）*okátanye-káni*）.

— *khyétsirye,* 輪（円形の）踊り.

Sikáririye. （動）滑空する（ワシが），輪を描く，回る（時計の針について）.

6530 — *eà kusuàn,* 回っている（時計の針が）.

*Sikáris'-chuf,*あるいは *sikáris' khyemakà chuf.* （名）満月.

Sikaru あるいは *skaru.* Mos. （シカル），学ぶ，覚えておく.

Síkarun. （名）思い出.

Sikáskye. （動）認めない.

Sikás'ma. （動）守る. — *kamùj,* 守護の神々.

Сика́хка. С. Аинскій наглазникъ (козырекъ при болѣзни глазъ). *Тэ сика́хка коро и́нкара*, смотрѣть изъ подъ руки; смотрѣть вдаль, застѣнивъ глаза отъ свѣта рукою.

— *корь га́хка*, картузъ, шапка съ козырькомъ.

Сика́хкараре. Гл. раздѣться до половины (до пояса), снять платье съ плечъ и рукъ и оставить висѣть на поясѣ.

Сика́храрайѐ. Гл. скинуть платье съ плечъ до пояса.

Сикахтэ. Гл. садить, сѣять. Син. *гене́ньки ка*.

5640. *Сика̀хъ*. Гл. расти, вырастать (о человѣкѣ), прибывать, увеличиваться (объ опухоли, *гуфъ* —), расширяться (о ранѣ).

— *котанъ*. С. родина, родное село. Син. *гене́ньки кота̀нъ*.

Сикѐ. С. ноша (*сикѐ, сех, се*). Неправ. вмѣсто *сикѝ*. — глаза. *Сикѐ а́мпа*, нести ношу. Мос. ноша; нести ношу.

— *кару*. Мос. нести ношу,

— *ни*. С. доска для ноши съ ремнями для плечъ. Син. *туки́но*.

Сике́ни. С. нарта (безъ собакъ), сани.

— *по́ни*, китовые* кости подъ полозьями партъ.

Сикѝ. Множ. отъ *сись*, глаза.

— *карà*, или *иси́кекара*, дѣлать глазки, подмигивать.

Сики́бутонъ. С. постеля, сл. Яп.

Сики́йки. Гл. чесаться, чесать (при зудѣ).

6550. — *ни*. С. палочка для чесанія за спиною (отъ блохъ).

Сикинаку. Дав. бѣльмо.

Си́кири. С. узоръ.

— *кевка тэ́жо*, фертикомъ (*о чирýй а́йну*).

Сикирý. Гл. переворачиваться, перевернуться, опрокинуться. *Цись* —.

Сикцтэрýсь. Гл. ослѣпляетъ глаза. Син. *и́нкара-коя́йкусь*, темно въ глазахъ.

Сикну. Кл. Кам. живой.

Сикнуха. Кр. живой. Пал. жизнь.

Сико. Мос. кажется, равнозначуща съ *уко;* сообщество означающая частичка.

---

* 正しくは китовыя（原著巻末に訂正あり）

Sikákhka.（名）アイヌの護眼帯（眼病の際のまびさし）． *Te sikákhka koro ínkara,* 手をかざして見る； 光が眼に当たらないように手でおおって遠くを見る．

— *kor gákhka,* ひさしのある帽子．

Sikákhkararye.（動）半裸になる（腰まで），肌脱ぎになる．

*Sikákh***r***arajyè.*（動）肌脱ぎになる．

Sikakhte.（動）植えつける，種をまく．（同）*gyepyén'ki ka.*

6540 *Sikàkh.*（動）（人が）成長する，大きくなる，（腫瘍が）増加する，大きくなる（*guf*—），（傷が）大きくなる．

— *kotan.*（名）生まれ故郷，生まれた村．（同）*gyepyén'ki kotàn.*

Sikyè.（名）荷（*sikyè, syekh, sye*）． *Siki* の代わりに用いるのは間違い（*Siki*「目」）． *Sikyè ámpa,* 荷を運ぶ． Mos. 荷； 荷を運ぶ．

— *karu.* Mos. 荷を運ぶ．

— *ni.*（名）肩ひものついた荷運び用の板．（同）*tukíno.*

Sikyéni.（名）（犬のついていない）犬ぞり，そり．

— *póni,* 犬ぞりの滑り木の下の鯨の骨．

Sikì. 複数，*sis'*「眼」から．

— *karà,*あるいは *isíkyekara,* ウインクする，目くばせする．

Sikíbuton.（名）寝具，日本語の単語．

Sikíjki.（動）（自分の痒いところを）掻く，掻く（ひどい痒みのときに）．

6550 — *ni.*（名）背中の奥を掻く棒（ノミによる痒み）．

Sikinaku. Dav. 白内障．

Síkiri.（名）模様．

— *kyevka teko,* 気取って（*chirùj ájnu* が）．

Sikirù.（動）逆さになる，ひっくり返る，倒れる． *Tsis'*—

Sikiterùs'.（動）目をくらませる．（同）*ínkara-koyájkus',* 目がくらむ．

Siknu. Kl. Kam. 生きている．

Siknukha. Kr. 生きている． Pal. 命．

Siko. Mos. *uko* と同義のようである； 協同行為を意味する小詞．

Сикогéука. Гл. дергать (за платье).

6560. *Сикогóнкесь.* С. наружный уголъ глаза, см. *сúсьнисьэтò.*

Сикомеубе. Мос. спорить (на словахъ).

Сикóни вéнтэ. Гл. дразнить (собаку, медвѣдя).

Сикону́нунъ. Гл. высасывать (мозгъ изъ кости). Син. *чóхчохсекара.*

Сикоò. Гл. одѣваться (въ постелѣ) закрывать себя одѣяломъ.

Сикооимù. С. одѣяло. Син. *какéпутонъ.*

Сикóпа. Гл пребывать на одномъ мѣстѣ. *Пáтэ ай сикóпа áйну, оя́хта омàнъ исямъ,* живетъ домосѣдомъ и никуда не выѣзжаетъ.

Сикопáкаре, син. *яйкопáкаре. Эцц* —.

Сикóпи, въ сокращеніи *пи.* Гл вытягивать (изъ воды). *Я сикопи,* или *я пи,* вытягивать неводъ, собирать (растянутую веревку).

Сикорáйе, загребать рулемъ (для поворота вправо). Син. *эсúкани.*

6570. *Сикóре.* Гл. родить, производить (дѣтей).

Сикотанъ. Мос. названіе Аинскаго острова.

Сикоцу. Мос. (ソコツ), названіе Аинской области.

Сикояйрайкере. Мос. благодѣяніе, милость, благоволеніе.

Сикòхъ. Геогр. 1. Аинскій островъ (Сикокфъ). 2. Аинское селеніе на рѣкѣ Сúкари на Мацмаѣ.

Сикувъ. Пал. свѣтъ.

Сикъ. Кр. глаза, глазъ. Пал. Ланг. Кам. Кур. Кл. Кам. Бальб. К.—К.

Сúма. Нар. завтра. *Оя́* —, послѣ завтра.

— *катэсу.* Гл. изогнуться назадъ (о человѣкѣ).

— *укурàнъ,* завтра ночью.

Симакорайè. Гл. умереть, сл. Яп. отдыхать послѣ работы (послѣ рынды).

6580. *Симаппаратецъ.* Мос. названіе большой раковины.

Симасà. Гл. расширяться, приходить въ діастолу (о сердцѣ).

Симаутачуппъ. Мос. шестой мѣсяцъ года.

Симáчи. С. бѣлая береза.

Симéньки, или *сабà мéньки.* Гл. бриться, брить лобъ и темя.

*Sikogyé**u**ka.* （動）引っ張る（衣服を）.

6560 *Sikogónkyes'.* （名）目じり， ⇒ *sís'nis'etò.*

Sikomyeubye. Mos. 争う（言葉で）.

Sikóni vyénte. （動）からかう，じらす（犬，熊を）.

Sikonúnun. （動）吸い出す（骨から髄を）. （同）*chókhchokhsyekara.*

Sikoò. （動）包まる（寝床に），毛布に包まる.

Sikooimì. （名）毛布. （同）*kakyéputon.*

Sikópa. （動）同じところに居る. *Páte aj sikópa ájnu, oyákhta omàn isyàm,* 出不精な暮らしをしていて，どこへも出かけない.

Sikopákarye, （同）*yajkopákarye. Etsi* —

Sikópi, 省略形は *pi.* （動）引っ張り出す（水の中から）. *Ya sikopi,*あるいは *ya pi,* 網を上げる，手繰る（延ばされた縄を）.

Sikorájye, 舵を切る（右に曲がるために）. （同）*esíkani.*

6570 *Sikórye.* （動）お産をする，産む（子供を）.

Sikotan. Mos. アイヌの島の名.

Sikotsu. Mos. （シコツ），アイヌの地方の名.

Sikoyajrajkyerye. Mos. 善行，慈悲，寵愛.

Sikòkh. （地） 1．アイヌの島（シコクフ（Sikokf, Сикокфъ）. 2．マツマイ島のシカリ（Sikari, Сикари）川沿いのアイヌの村.

Sikuv'. Pal. 光.

Sik. Kr. 眼（複数），眼（単数）. Pal. Lang. Kam. Kur. Kl. Kam. Bal'b. K.— K.[33]

Síma. （副）明日. *Oyá* —， 明後日.

— *katesu.* （動）反り返る（人が）.

— *ukuràn,* 明日の夜に.

Simakorajyè. （動）死ぬ，日本語の単語．仕事のあとで休息する（正午の鐘の後で）.

6580 *Simapparatyets.* Mos. 大きな貝の名.

Simasà. （動）広くなる，拡張する（心臓が）.

Simautachupp. Mos. 6月.

Simáchi. （名）シラカバ.

*Simyén'ki,*あるいは *sabà myén'ki.* （動）自分の顔を剃る，額や頭頂部を剃る.

⒆ 何を意味するか不明。

Симойѐ. Гл. качаться, шевелиться.
Симойпа. Гл. трогать, шевелить, взбалтывать (лекарство), разшатать (столбъ).
Си́монъ. Прил. правый. — *тэ*, правая рука.
— *ома́йсо*, правая сторона внутри юрты, сторона хозяина, въ сокр. *сисё* (по нашему лѣвая сторона).
— *тишѐ си́ськевъ*, правый (по нашему лѣвый) передній уголъ.
6590. *Симо́сенека*. С. трава въ родѣ чернобыльника.
Си́мпуй. С. прорубь (на рѣкѣ). Син. *па́хтэки*.
Сина̀. Гл. вязать, завязать (платкомъ ногу), см. *укосина̀*.
Сина́кей. С. трясина, болотистая мѣстность.
Сина́нкусу. Нар. вѣрно. Син. *кеа́ннакусу*.
Синанта. Мос. на томъ же мѣстѣ, другъ съ другомъ.
Сина́оки. Пт. топь.
Синапа (sȳnāhpāh). Кл. Кам годовалый.
Синапикасмуа. Ланг. Кур. одиннадцать.
Синапис̀ъ (ssyhnahpyhs). Ланг. Кур. девять.
6600. *Синапъ* (ssȳhnap). Ланг. Кур. одинъ.
Синтепъ. Мос. названіе растенія.
Си́нгоро. Нар. внизу, ср. *ика́ва* и *ино́скита*.
Синдзй. Мос. начало, происхожденіе.
Синзитъ. Мос. корень.
Синѐ (сьне, сне), одинъ.
— *вано*, двѣсти.
— *гдх (си́ньгдх)*, двадцать.
— *писа́мпе*, девять.
Синемонай. Геогр. Шм. рѣка къ югу отъ Ктаузи.
6610. *Сине́нни*, одинокій. С. сирота.
Си́непесь. Числ. девять (у Южно-Сахалинскихъ), Японизмъ.
Синепис̀ай, сокр. *синеписа́мпе*, девять.
— *снева́но*, тысяча восемь сотъ.
Синеписа́мпе. Числ. девять.
— *ика́сьма ва́мпе*, девятнадцать.
Синеписа́нго, сто восемьдесятъ.
Синеписануампе. Кр. девяносто.
Синепис̀анъ, сокр. *синеписа́мпе*, девять; куръезъ: Кр. девятнадцать.

Simojyè. （動）揺れる，かすかに動く.

Simojpa. （動）触る，動かす，振って混ぜる（薬を），揺さぶってぐらつかせる（柱を）.

Símon. （形）右の． — *te,* 右手.

— *omájso,* ユルタの内部の右側，主人の側． 省略形は *sisyo*（我々の考えでは左側[34]）

— *tishyè sís'kyev.* 右側の正面の隅（我々の考えでは左側の）.

6590 *Simósyenyeka.* （名）ヨモギ属の草.

Símpuj. （名）氷にくり抜かれた穴（川の）． （同）*pákhteki.*

Sinà. （動）束ねる，縛る（ハンカチで足を）， ⇒ *ukosinà.*

Sinákyej. （名）湿地，沼沢地.

Sinánkusu. （副）正しく． （同）*kyeánnakusu.*

Sinanta. Mos. 同じ場所で，お互いに.

Sináoki. Pt. 泥ねい地，沼沢地

Sinapa（sȳnāhpāh）． Kl. Kam. 生後 1 年の，満 1 歳の.

Sinapikasmua. Lang. Kur. 個数詞の 11.

Sinapis（ssyhnahpyhs）． Lang. Kur. 個数詞の 9 .

6600 *Sinap*（ssȳhnap）． Lang. Kur. 個数詞の 1 .

*Sin***g***yep.* Mos. 植物の名.

Síngoro. （副）下方に，（比）*ikáva* および *inóskita.*

Sindzî. Mos. 始まり，起源.

Sinzit. Mos. 根.

Sinyè (s'nye, snye), 個数詞の 1 .

— *vano,* 個数詞の 200.

— *gòkh (sin'gòkh),* 個数詞の 20.

— *pisámpye,* 個数詞の 9 .

Sinyemonaj. （地 Shm.）クタウジ（Ktauzi, Ктаузи）の南方にある川.

6610 *Sinyénni,* 身寄りのない． （名）孤児.

Sínyepyes'. （数）個数詞の 9 （南サハリンの人々のところで），日本語の表現.

Sinyepisàj, sinyepisámpye の省略形，個数詞の 9 .

— *snyeváno,* 個数詞の 1800.

Sinyepisámpye. （数）個数詞の 9 .

— *ikás'ma vámpye,* 個数詞の 19.

Sinyepisángo, 個数詞の 180.

Sinyepisanuampye. Kr. 個数詞の 90.

Sinyepisàn, sinyepisámpye の省略形， 9 ； （珍）： Kr. 個数詞の 19.

⒁ 不明。

Синепи́съ. Кр. девять. Ланг. Кам. (ssinepis). Кл. Кам. Бальб. К.—К.

Синеппъ. Мос. одинъ (см. *п*).

Синѐпъ. Кр. одинъ. Ланг. Кам. (syhnäp). Бальб. К.—К.

— *икамуа.* Ланг. Кам. одиннадцать.

— *гікасмуа.* Кр. одиннадцать.

Синесамбе. Кл. Мат. девять. Бальб. Сах.

Синеу́тара (снеу́тара). С. семейство, родственники, родъ.

Синецинкеуко́коро. С. семейство, родъ. Син. *снеу́тара.*

6620. *Сини* (sȳh-nȳh). Кл. Кам. бѣлый тополь, серебристый тополь. Пт. отдыхать.

Си́нинъ. Гл. таять, растаять. *Опа̀сь* —, снѣгъ таетъ.

Сини́стэка. С. воспаленіе лимфатическихъ желѣзъ, свинка.

Синіу́ка. Прил. скучный. Гл. скучать. *Яй* —

Си́ннай. Прил. иной, различный.

Синнайну (sînnăinû). Кл. Кам. одинъ разъ, однажды.

Си́ннамъ. С. холодъ, морозъ, стужа.

— *ко́йки*, простудиться.

Синне. Брот. нога (sinne).

Синнекуе (sȳnnăkŭĕh). Кл. Кам. гость.

6630. *Си̂но.* Мос. весьма, очень.

Синобсамъ. Кл. Мат. Бальб. Сах. девять.

Синоѐ-чика̀пъ, разноцвѣтная птица, напр. *оя́покихуре;* иначе *чиноѐ-чика̀ппъ.*

Синоириваку. Дав. единоутробный.

Синокору́мпе. С. китъ съ огромнымъ усомъ, сѣверный китъ (огромный). Син. *понпоргу́мпе.*

Сино́нтуки. Гл. глотать.

Сино́нтухпа. Гл. проглотить.

Синд-синд. С. постукиваніе. Гл. см. *эсі́но-синд. Тэке* —, постукивать пальцами (по столу).

Сино́хця. Гл. пѣть поаински съ словами или безъ словъ, издавая дикіе гортанные и носовые звуки и при этомъ танцуя. С. пѣсня съ танцованіемъ (съ *горе́упа-реу́па* и пр.). Против. *ю́кара. Сино́хця о́рова ита̀х*, Аинская пѣсня въ формѣ мычанья, но съ прибавленіемъ нѣкоторыхъ словъ (въ отличіе

Sinyepìs'. Kr. 個数詞の 9 . Lang. Kam. (ssinepis). Kl. Kam. Bal'b. K.— K.

Sinyepp. Mos. 個数詞の 1 (⇒ *p*).

Sinyèp. Kr. 個数詞の 1 . Lang. Kam. (syhnäp). Bal'b. K.— K.

— *ikamua.* Lang. Kam. 個数詞の 11.

— *íkasmua.* Kr. 個数詞の 11.

Sinyesambye. Kl. Mat. 9 . Bal'b. Sakh.

Sinyeútara ë *(snyeútara).* (名) 家族，親戚，一族.

Sinyetsinkyeukókoro. (名) 家族，一族. (同) *snyeútara.*

6620 *Sini* (sȳh-nȳh). Kl. Kam. ギンドロ. Pt. 休む.

Sínin. (動) 溶ける. *Opàs'* —, 雪が溶ける.

Sinísteka. (名) リンパ腺炎，耳下腺炎.

*Sini***u***ka.* (形) 退屈な. (動) 退屈する. *Yaj* —

Sínnaj. (形) 別の，いろいろな.

Sinnajnu (sînnäinû). Kl. Kam. 一度，あるとき.

Sínnam. (名) 寒さ，厳寒，酷寒.

— *kójki,* 風邪をひく.

Sinnye. Brot. 足 (sinne).

Sinnyekuye (sȳnnäkŭěh). Kl. Kam. 客.

6630 *Sîno.* Mos. とても，はなはだ.

Sinobsam. Kl. Mat. Bal'b. Sakh. 個数詞の 9 .

Sinoyè-chikàp. 色とりどりの鳥，(例えば *oyápokikhurye*「赤いキツツキ」)； *chinoyè-chikàpp* とも言う.

Sinoirivaku. Dav. 異父同母の.

Sinokorúmpye. (名) 大きなひげをもつ鯨，北の鯨 (巨大な). (同) *ponporgúmpye.*

Sinóntuki. (動) 呑み込む.

Sinóntukhpa. (動) 呑み下す.

Sinò-sinò. (名) 音を立てて叩くこと，その音. (動) ⇒ *esíno-sinò.* *Tekye* —, 指で音を立てて叩く (机を).

Sinókhtsya. (動) アイヌ式に歌う (言葉を伴ったり，言葉を伴わずに，声門で調音された激しい音や鼻音を出しながら踊る). (名) 踊りを伴う歌 (*gopryeupa-ryeupa* などを伴う). (反) *yúkara.* *Sinókhtsya órova itàkh,* 鳴き声のかたちのアイヌの歌，しかし幾つかの言葉が付け加えられたり (単なる「*sinokhtsya*」と異なり)，民族的な舞踊を伴なったりする； (比) *yúkara órova itàkh.*

отъ „*синохця*“ прѐсто) и съ національною пляскою; срав. *ю̀кара брова итàхъ.*

Синрѝшъ. Кр. корень.

Си́нтоко или *синтоку.* С. Японская кашудечка* (лакированная), закрывающаяся крышкою, формою похожая на лукошко, для держанія рису и пр.; см. *кемао-си́нтоко. Пордѐ си́нтоку*, большая кадушка. *Амàмъ-си́нтоку*, кадушка для хлѣба. *Сакѐ карà си́нтоку*, кадушка для дѣланія *саки.*

6640. *Си́нтусь.* С. мохъ (на деревьяхъ и для стройки домовъ).

Синуѐ. Гл. красить (губы у женщинъ).

Си́нька. Гл. утомиться, устать. С. трудъ, мученіе.

— *пи́ма*, заработная плата.

Си́нько. С. петля. *Нумàх* —, петля у пуговицы.

— *ци (*или *нумах си́нькоци).* С. ушко (у пуговицы).

Си́нькохъ, или — *аракà.* С. грудная чахотка.

Си́ньчаку. С. желтая мѣдь.

Си́нэ. С. отдыхъ. Гл. отдыхать, не работать.

Сіо-ита. Мос. доски на палубѣ судна.

Сіо̀ки. Мос. товары (отъ Яп. *сіо̀ги*, предметы торговли).

6650. *Сі̀року.* Дав. ядъ. Мос. (クロヨレ), *сіороку*, ядъ; иначе *сіуруку* (クルユレ).

— *эбири раиги.* Дав. уморить, окормить ядомъ.

Сі̀ругу. Дав. ядъ. Мос. *сіоругу*, ядъ.

Синойке. Кл. Мат. цвѣтокъ.

Синòх. С. Русскій ящикъ (съ крышкою), сундукъ.

Синпу̀. Кр. Пал. Ланг. Кам. соль.

Си́пуй. С. заднепроходное отверстіе (anus). Кл. Кам. (sȳhpŭi).

Сипунуа. Кл. Кам. соленый.

Сирáе. Гл. двигаться. *Ту́йно* —, подвинуться, подвинься!

Сираману. Кл. Кам. или *сираманъ*, правдивость, справедливость (sîrămănŭ).

Сиранай. Гл. непонимать, непонимаю!

6660. *Сирáнкоре.* С. родственникъ, родня, родной. — *у́тара*, родственники.

Сирáнтэ. С. штормъ, буря.

---

* 正しくは кадушечка（原著巻末に訂正あり）

Sinrìsh. Kr. 根.

Síntoko あるいは *sintoku.* （名）日本の小桶（漆を塗られた），（ふたが付いていて，形が手提げの編みかごに似ている，米などを入れるためのもの）； ⇒ *kyemao-síntoko. Porò síntoku,* 大きな桶. *Amàm-síntoku,* 穀類用の小桶， *Sakyè karà síntoku,* 酒造り用の小桶.

6640 *Sín***t***us'.* （名）苔（木に生える，および建築用）.

Sinuyè. （動）染める（女性の唇を）.

Sín'ka. （動）ぐったりする，疲れる. （名）労働，苦しみ.

— *píma,* 賃金，給料.

Sín'ko. （名）ボタン穴. *Numàkh* —， ボタン穴.

— *tsi*（あるいは *numakh sín'kotsi*）. （名）穴（ボタンの）.

Sín'kokh. あるいは— *arakà.* （名）肺病.

Sín'chaku. （名）真鍮.

Síne. （名）休息. （動）休む，働かない.

Sio-ita. Mos. 船の甲板の板.

Siôki. Mos. 商品（日本語の *sió***g***i*「売り買いの品物」から）.

6650 *Síòroku.* Dav. 毒. Mos. （シヨロク），*sioroku,* 毒； *siuruku*（シユルク）とも言う.

— *ebiri raigi.* Dav. 毒で殺す，毒殺する.

Síòrugu. Dav. 毒. Mos. *siorugu,* 毒.

Sipojkye. Kl. Mat. 花.

Sipòkh. （名）ロシアの箱（蓋つき），長持.

Sippù. Kr. Pal. Lang. Kam. 塩.

Sípuj. （名）肛門（anus）. Kl. Kam.（sȳhpŭi）.

Sipunua. Kl. Kam. 塩辛い，しょっぱい.

Sipáye. （動）動く. *Tújno* —， 少し動く，少し動いてくれ！

Siramanu. Kl. Kam. *siraman* とも言う，真実性，正当さ（sîrāmănŭ）.

Siranaj. （動）理解しない，（私は）分からない！

6660 *Siránkorye.* （名）親類（単数），親戚，親族. — *útara,* 親類（複数）.

Siránte. （名）時化，嵐.

Сира́нуси. Геогр. 1. мысъ (Крильонъ) въ 139 верстахъ къ западу отъ Карсакова и въ 242 верстахъ къ югу отъ Кусуная. 2. Японско-Аинское селеніе въ 236 верстахъ къ югу отъ Кусуная. 45° 54′ С. Ш.

Сира́па. С. капля. Гл. капать (съ потолка).

Сирапауба. Кл. Кам. капля.

Сира́ра. С. отливъ (морской), неглубокое мѣсто, мель (въ морѣ).

Сирара. С. собственное мужское имя.

— *па.* Гл. выдаваться (о костяхъ у похудѣвшаго), см. *пони.*

Сира́рака. Геогр. мысъ и Аинско-Японское селеніе въ 6 верстахъ къ югу отъ Мануи. У Шм. неправильно *Сирароро*

Сираримакъ. Кл. Кам. перлъ.

6670. *Сира́рипе.* С. сушеная селедка для удобренія полей, по Яп. *касй.*

Сирарорд. С. Аинско-Японское селеніе въ 16½ верстахъ къ югу отъ Кусуная на рѣчкѣ Сирарохпай (Шм.)

Сирасіа. Прил. умершій раньше ровесниковъ, недожившій, см. *сира́сино.* — *а́йну*, умершій раньше ровесниковъ, недожившій до ихъ лѣтъ.

Сира́сино. Прил. пережившій (ровесниковъ), напр. **Хи-ихи**, *Яма́суку.*

Сира́тте. Прил. негладкій (о полозьяхъ), нехорошо истолченый, сухой и бѣлый (языкъ въ болѣзняхъ). Син. *авсипу́фъ.*

Сира́туе а́йну. С. собственное мужское имя.

Сира́тэ. Прил. полужидкій, мягкій (объ калѣ).

Сира́у (сирàвъ). С слѣпень, оводъ.

Сира́ккари. Гл. миновать, не зайти (въ село или въ домъ); мимо.

Сирбекиръ. Кл. Кам. блескъ; свѣтлый.

6680. *Сирбикируà.* Кр. свѣтлый.

Сирбу́къ. Кр. налимъ морской.

Сиргуюва. Кл. Кам. пожаръ.

Сиреба. Мос. приходить, прибывать, попадать, застать. — *анъ рууэ табанъ кушу.* Мос. когда и поелику пришли. — *анъ.* Мос. быть пришедшимъ

Siránusi.（地） 1．カルサコフ（Karsakov, Карсаков）の西方 139 露里およびクスナイ（Kusunaj, Кусунай）の南方 242 露里にある岬（クリリオン（Kril'on, Крильонъ））．2．クスナイ（Kusunaj, Кусунай）の南方 236 露里にある日本人とアイヌの混住の村．北緯 45 度 54 分．

Sirápa.（名）しずく．（動）漏る（天井から）．

Sirapauba. Kl. Kam. しずく．

Sirára.（名）干潮（海の），深くない場所，浅瀬（海の）．

Sírara.（名）男性の名．

— *pa.*（動）突き出る（痩せた人の骨について），⇒ *poni.*

Siráraka.（地）マヌヤ（Manuya, Мануя）の南方 6 露里にある岬とアイヌと日本人の混住の村．Shm.では誤って *Siraroro* と書かれている．

Sirarimak. Kl. Kam. 真珠，珠玉．

6670 *Siráripye.*（名）肥料用の干したニシン，日本語では *Kasi.*

Sirarorò.（名）シラロフナイ（Sirarokhnaj, Сирарохнай）川沿いにあり，クスナイ（Kusunaj, Кусунай）の南方 16.5 露里にあるアイヌと日本人の混住の村（Shm.）．

Sirasià.（形）同年齢者よりも早く死んだ～，生き長らえなかった～，⇒ *sirásino.* — *ájnu,* 同年齢者よりも早く死んだ者，彼らの年齢まで生き長らえなかった者．

Sirásino.（形）長生きした～（同年齢者より），たとえば，**Kh***i-i***kh***i, Yamásuku.*

Siráttye.（形）ざらざらした（そりの滑り木が），よくつき砕かれていない，（病気のときの舌が）乾いて白い．（同）*avyeipùf.*

Sirátuye ájnu.（名）男性の名．

Siráte.（形）半液体の，軟らかい（大便が）．

*Sira***u** *(siràv).*（名）アブ．

Sirákhkari.（動）素通りする，立ち寄らない（村および家に）； 通り過ぎて．

Sirbyekir. Kl. Kam. 輝き； 明るい．

6680 *Sirbikiruà.* Kr. 明るい．

Sirbùk. Kr. チチュウカイロックリング．

*Sir***g***uyuva.* Kl. Kam. 火事．

Siryeba. Mos. やって来る，到着する，（思いがけなく）ある場所にやって来る，会える．— *an ruue taban kushu.* Mos. やって来たとき，あるいはやって来たので． — *an.* Mos. よそ者である．（angekommen sein），⇒ *an.* — *an ruue.* Mos. やって来たとき． *Siryeba-otta.* Mos. やって来た場所で，やって来たなら，到着したとき．

(angekommen sein), см. *анъ*. — *анъ руу́э*. Мос. когда пришли. *Сиреба-отта*. Мос. гдѣ или если приходятъ, когда прибыли.

Сире́коро, см. *экуфтэ*.

Сирекуро̀хъ. Прил. темный. Нар. темно; против. *то́ноно*.

Сире́руппе-янъ-мснàсь. С. южный вѣтеръ для Тобучи (отъ Сире́токо).

Сире́токо. Геогр. мысъ (Анива) въ 253 верстахъ къ югу отъ Мануи и въ 98 верстахъ къ востоку отъ Карсакова. 46° 2′ С. Ш.

Си́ри. С. мѣсто. 1. земля, область. 2. погода, время 3. цѣна. Гл. стоить, имѣть стоимость. Кл. Мат. берегъ. Бальб. Сах. земля (ssiri). С. знакъ, признакъ, примѣта. *Сири*, въ значеніи: „знакъ, признакъ, примѣта“ часто принимаетъ предъ собою глаголъ *анъ*, видоизмѣненный для благозвучія въ *ай* (есть), или частицу *нэ*, замѣняющую тоже глаголъ *есть* съ прибавленіемъ для благозвучія краткой *й* (*нэй-сири*); при этомъ послѣ нея ставится, какъ и безъ этихъ прибавленій глаголъ *анъ* (есть), такъ что всю комбинацію можно переводить словами: „видно, виднѣется“. *Пензай арегн си́ри анъ*, видно, что пришло судно. *Нку́сьта а́йсири анъ ува на!* вонъ виднѣется не очень далеко!—*Сонно нэ́йсири анъ!* дѣйствительно видно! (или *сонно ампе!* дѣйствительно!)

— *аръ*. Кр. раки морскіе.

6690. — *венъ*. Нар. пасмурно. С. дурная погода, ненастное время.

— *генъ* (*сириґенъ*). Кр. дождь; ср. *сиривенъ*.

— *карà*. Гл. заплатить. Син. *си́ри ко́нтэ*, *атàй карà*.

— *ката*. Кл. Мат. земля. *Сирикатъ* (сокр.). С. полъ, земля. — *ката ю́гке*, лежать на полу (на землѣ).

— *ко́нтэ*, уплатить, заплатить. *Си́ри охтà ко́нтэ*, отдать въ уплату. Син. *атàй охтà ко́нтэ*.

Siryékoro, ⇒ *ekufte.*

Siryekuròkh. （形）暗い．（副）暗く；（反）*tónono.*

Siryéruppye-yan-myenàs'. （名）トブチ（Tobuchi, Тобучи）にとっての南風（シレトコ（Siryétoko, Сиréтоко）から）．

Siryétoko. （地）マヌヤ（Manuya, Мануя）の南方 253 露里およびカルサコフ（Karsakov, Карсаков）の東方 98 露里にある岬（アニヴァ（Aniva, Анива）．北緯 46 度 2 分．

Síri. （名）場所． 1．土地，地方． 2．天気，時間． 3．値段．（動）（値が）～する．価値をもつ． Kl. Mat. 岸． Bal'b. Sakh. 土地（ssiri）．

（名）しるし，きざし，前兆．「しるし，きざさし，前兆」の意味の *Siri* は，しばしば動詞 *an*（「～がある」の意味）を前に置いたり（*an* は音調を整えるために語形を *aj* に変えられることがある），あるいは小詞 *ne* を *Siri* の前に置いたりする（音調を整えるために，動詞の代わりをする *j* を付加して *nej-siri* とすることがある）； その際，小詞の後には，これらの付加がない場合と同じように，動詞 *an* が置かれることがある．その結果，語結合全体を「～が見える」という単語で翻訳することができる．*Pyenzaj aryegi síri an*「船がやって来たのが見える」．*Ikús'ta ájsiri an uva na!*「ほら，そんなに遠くないところに見える！」 ― *Sonno néjsiri an!*「本当に見える！」（*sonno ampye!*「本当に！」とも言う）．

― *ar.* Kr. 海のエビ（複数）．

6690 ― *vyen.* （副）陰気に．（名）悪天候，悪天候の時．

― **g***yen (siri*ґ*yen).* Kr. 雨；（比）*sirivyen.*

― *karà.* （動）支払う．（同）*síri kónte, atàj karà.*

― *kata.* Kl. Mat. 土地． *Sirikat*（省略形）．（名）床，地面． ― *kata gókhkye,* 床に横たわる（地面に）

― *kónte,* 返済する，支払う． *Síri okhtà kónte,* 支払いとして渡す．（同）*atàj okhtà kónte.*

Сири-ку́не, употребительнѣе *сиро(у)ку́не*. С. начало ночи, закатъ солнца, сумерки. Кл. Мат. мракъ. *Сироку́не амамъ ипѐ*, ужинать (Руссизмъ).
— *куру̀*. Син. *сируку́не*, или *сироку́ни*.
— *мо́йри*. С. безвѣтріе, тишина. Син. *я́йсири-анъ*.
— *па́каре*. Гл. цѣнить, оцѣнять.
— *пи́рика*, ясная погода.
6700. — *поро̀*. С. Русскій серебряный рубль, цѣлковый. *Ка́мпе си́ри-поро̀*, рублевая ассигнація.
Сиригада. Дав. внизу.
Си́рика. С. верхъ, лицевая сторона одежды, см. *си́рипо*.
Сирикіо. Пт. пятно.
Сири́кура-не́тука, чортово ухо. Син. *вень-каму̀й-ки́сара-пуй*.
Си́рима. С. пыль (на мебели), муть, осадокъ (*са́ке-о*).
— *траорѐнъ*, осадокъ падаетъ на дно.
Си́риманъ, вчера ночью, прошлую ночь. — *ку го́хке оро́вано ку арака̀*, я заболѣлъ послѣ того, какъ легъ (спать) прошлую ночь. *Квани си́риманъ сне ма́йминс кутуро́хке ману ку такара̀*, я видѣлъ прошлую ночь во снѣ, что я лежу съ одною дѣвушкой.
Сиримау, или *сиримаука*. Геогр. синонимъ селенія Тарайка.
Сирине-коро, наслѣдникъ; получать наслѣдство.
6710. *Сиринки*. Кр. Геогр. 4-й Курильскій островъ (на генеральной картѣ о. Дьякона), 3-й по счету Миллера.
Си́рипе. С. подпожная вода. — *асѝнь*, выступаетъ вода изъ-подъ слѣдовъ (весною).
Си́ри-пекири. С. время солнечнаго восхода, см. *сири-ку́не*.
Си́рипо. С. Гиляцкая бѣлая рубашка; исподъ, подкладочная сторона одежды (иначе *си́рибо*).
Сири́пуфъ-тре́ра, сѣверный вѣтеръ, сѣверо-сѣверо-западный вѣтеръ.
Сиркуннѐ. Кр. ночь. Пал.
Сиро́киса. Гл. совершенно разъясняться, очищаться отъ облаковъ.

Siri-kúnye, *siro(u)kúnye* の方がより多く使われる．（名）夜の始まり，日の入り，黄昏．Kl. Mat. 闇． *Sirokúnye amam ipyè,* 夕食を食べる（ロシア語の表現））．

— *kurù.* （同）*sirukúnye,* あるいは *sirokúni.*

— *mójri.* （名）凪，静けさ．（同）*yájsiri-an.*

— *pákarye.* （動）値をつける，評価する．

— *pírika,* 晴天．

6700 — *porò.* （名）ロシアの１ルーブル銀貨． *Kámpye síri-porò,* １ルーブル紙幣．

Sirigada. Dav. 下方に．

Sírika. （名）衣服の表，表側， ⇒ *síripo.*

Sirikio. Pt. しみ．

Siríkura-nyétuka, 悪魔の耳[35]．（同）*vyen-kamùj-kí-sara-puj.*

Sírima. （名）埃（家具の），澱（おり），沈殿物（*sákye-o*）．

— *tr**a**oryèn,* 沈殿物が底に沈む．

Síriman, 昨日の夜に，昨夜． — *ku gókhkye orórvano ku arakà,* 私は昨夜横になった（寝た）あと病気になった． *Kvani síriman snye májminye kuturgókhkye manu ku takarà,* 私は昨夜ある娘と寝ている夢を見た．

Sirimau, あるいは *sirimauka.* （地）タライカ（Tarajka, Тарайка）村の同義語．

Sirinye-koro, 相続人；遺産を受け取る．

6710 *Sirinki.* Kr. （地）４番目のクリルの島（ジヤコン（D'yakon, Дьякон）の全図で），ミッレルの計算では３番目．

Síripye. （名）足もとの水． — *asìn',* 足跡の下から水がしみ出てくる（春に）．

Síri-pyekiri. （名）日の出の時刻， ⇒ *siri-kúnye*

Síripo. （名）ギリヤークの白いシャツ； 衣服の裏面，裏地側（*síribo* とも言う）．

Siripuf-tryéra, 北風，北北西の風．

Sirkunnyè. Kr. 夜． Pal.

Sirókisa. （動）すっかり晴れる，曇り空が晴れる．

⒆ 本辞書では *vyen-kamùj-kí-sara-puj*（貝殻の一種）と同義語と書かれているが，他の文献では「キノコの一種」との記載がある。

Сирокуне. С. сумерки. — *тэ ореги анъ*, пришелъ въ сумерки.

Сирома. Гл. быть (жить) на (одномъ) мѣстѣ.

— *анъ*, быть спокойнымъ, невертлявымъ (о лодкѣ).

6720. — *окай*, или *осирома окай*, жить безвыѣздно, никуда не выѣзжать.

Сиромъ-дайну. С. собственное мужское имя.

Сиортонай. Геогр. Шм. (или *Сиротохтонай*), рѣка и мысъ на западномъ берегу Сахалина подъ 49° 33′ С. Ш. съ пластами каменнаго угля.

Сироси. С. надпись (на бутылкѣ), печать (на письмѣ), цѣль, мѣта (для стрѣльбы), щель, зазубрина (на топорѣ). Мос. имя.

Сиротохтонай Геогр. Шм. или *Сиортонай* съ Русскимъ постомъ Сиретунай при пластахъ каменнаго угля на западномъ берегу Сахалина.

Сирпукъ. Кр. налимы морскіе.

Сирріамъ. Кл. Кам. холодъ.

Сирсиммуе (sȳrsȳmmūjeh). Кл. Кам. землетрясеніе.

Сиру. Гл. шаркать (спичкою).

— *сиру.* Гл. тереть, натереть, потирать, чистить. *Тайкоросъ ани сиру-сиру*, натереть тёркою (рѣдьки).

Сирубусисъ. С. собственное мужское имя.

6730. *Сиругенъ* (ssirugen). Ланг. Кам. дождь. *Сиругенъ.* Пал.

Сируйнъ. Кл. Кам. Ланг. Кур. (ssyrūyhn), дождь.

Сирукуй. С. пожаръ, палы.

Сирукуне, или *сирукуру*, см. *сири.* С. сумерки.

Сирункуру. С. нищій, голышъ.

Сирусъ. С. плѣсень.

— *сахне*, высохшая съ плѣсенью (*гемдй —*).

Сирутуру. Геогр. 1. Аинское селеніе (теперь изчезнувшее) въ 43 верстахъ къ югу отъ Мануи. 2. рѣка въ 78 верстахъ къ сѣверу отъ Мануи.

Сирущисъ. Геогр. гора недалеко отъ Русскаго зимовья на Кусунайско-Мануевской дорогѣ; водораздѣлъ Кусунайско-Мануевскій.

Сиръ-экурокъ (sȳr äkūrok). Кл. Кам. мракъ (Finsterniß).

Sirokúnye.（名）黄昏. ― *te aryegi an,* 黄昏時にやって来た.

Síroma.（動）（同じ）場所に居る（住む）.

― *an,* 落ち着いている，揺れていない（舟が）.

6720 ― *okàj,*あるいは *osíroma okàj,* 家に引きこもって暮らす，どこへも出かけない.

Siròm-ájnu.（名）男性の名.

Sirortonaj.（地 Shm.）（*Sirotokhtonaj* とも言う），石炭層のある北緯 49 度 33 分付近のサハリン西岸の川と岬.

Sirósi.（名）銘（瓶の），スタンプ（手紙の），的，標的（射撃用の），割れ目，刃こぼれ（斧の）. Mos. 名前.

Sirotokhtonaj（地 Shm）*Sirortonaj* とも言う. サハリン西岸の石炭層付近にある，ロシアのシレトゥナイ（Siryetunaj, Сиретунай）哨所がある.

Sirpuk. Kr. チチュウカイロックリング.

Sirriam. Kl. Kam. 寒さ.

Sirsimmuye（sȳrsȳmmūjeh）. Kl. Kam. 地震.

Sirù.（動）擦る（マッチを）.

― *sirù.*（動）こする，塗る，すり込む，磨く. *Tájkoros' áni sirù-sirù,* おろし金でおろす（ダイコンを）.

Sirúbusis'.（名）男性の名.

6730 *Sirugyen*（ssirugen）. Lang. Kam. 雨. *Sirugyén'.* Pal.

Sirujn. Kl. Kam. Lang. Kur.（ssyrūyhn），雨.

Sírukuj.（名）火事，（森林の）火事.

Sirukúnye, sirúkuru とも言う， ⇒ *síri.*（名）黄昏.

Sirúnkuru.（名）乞食，貧乏人.

Sirùs'.（名）カビ.

― *sákhpye,* カビが生えて干からびた（*gyemòj* ―）.

Sirúturu.（地） 1．マヌヤ（Manuya, Мануя）の南方 43 露里にあるアイヌの村（いまは無くなった）. 2．マヌヤの北方 78 露里にある川.

Sirútsis'.（地）クスナイ・マヌヤを結ぶ道路上にあるロシアの越冬用建物の近くにある山；クスナイ・マヌヤ分水嶺.

Sir-ekurok（sȳr äkūrok）. Kl. Kam. 闇（Finster-niǩ）.

Сисе, или *сисё*, правая (по нашему лѣвая) сторона комнаты (юрты). Син. *си́монъ-ома́йсо*. С. первый Японскій военный чинъ (*сисѐ* или *сисё*)—прапорщикъ.

Си́скевъ. С. уголъ. *Синдх* —, *тишѐ* —, уголъ сундука, уголъ дома.

6740. — *гѐ*. С. бородка плотничьяго топора (см. *ńа́нь-чо-му́кара*).

Си́скеумъ. С. глазница (лучше *си́ськеумъ*). — *по́ни*. С. кости глазницы.

Си́скеуну. С. четыреугольникъ.

Си́стуръ. Гл. заблудиться (въ лѣсу), блуждать (въ потемкахъ); заблудившійся (*си́стуръ а́йну*); иначе *си́сьтуръ*.

Систэ́но. Прил. полный (стаканъ).

Сись. С. глазъ. Множ. *сикй* (въ сложныхъ и *сикѐ*); глазной.

— *ка*. Геогр. рѣка и Ольчанско-Японское селеніе въ 149 верстахъ къ сѣверу отъ Мануи, рядомъ съ п. Тихменьевскимъ. 49° 15′ С. Ш.

— *каму*. С. наглазникъ (козырекъ) для одного глаза.

— *капъ*. С. вѣко (въ сокращеніи *си́ська*).

— *ка́сьма*. Гл. беречь, хранить. *Сиська́сьма каму́й*, боги хранители. *Сиська́сьма-у́тара*—покровительствующій (resp. властвующій) народъ.

— *касьмарѐ*. Гл. дать похранить, заставить поберечь.

6750. — *касьмарй*. Гл. дать похранить, дать подержать (шапку).

— *нах*. Прил. слѣпой. *Си́сьнах тусуйгй хетанѐ?* желаешь что ли быть слѣпымъ?

— *нись этд*. С. внутренній уголъ глаза, см. *сикогбнкесь*.

— *ну*, или *си́хъну*; см. *си́хъну*.

— *нупе*. С. слеза.

— *ńи*. С. хрусталикъ (въ глазу), см. *ни*.

— *нуй*. С. глазничная впадина.

— *симо́йс*. С. землетрясеніе.

— *табу*, или *си́сьтрах*. С. рѣсницы.

*Sisye,*あるいは *sisyó,* （ユルタの）部屋の右（我々では左）側． （同）*símon-omájso.* （名）日本の武官の最初の位（*sisyè* あるいは *sisyo*）—陸軍准尉．

Sískyev. （名）隅． *Sipòkh* —, *tishyè* —, 長持の隅，家の隅．

6740 — *gyè.* （名）大工の斧の顎鬚[36]（⇒ *pán'cho-múkara*）．

Sískyeum. （名）眼窩（*sís'kyeum* の方が良い）． — *póni.* （名）眼窩の骨．

Sískyeunu. （名）四角形．

Místur'. （動）道に迷う（森で），さまよう（暗闇の中を）； 道に迷った人（*sistur ájnu*）；*sís'tur* とも言う．

Sisténo. （形）溢れるばかりの（コップが）．

Sis'. （名）眼． 複数形は *siki*（複合語の中では *sikyè* も）； 眼の．

— *ka.* （地）マヌヤ（Manuya, Мануя）の北方 149 露里にある川及びオリチャと日本人の混住の村，チフメニ（Tikhmyen', Тихмень）哨所の隣，北緯 49 度 15 分．

— *kamu.* 片目用の護眼帯（眼庇）．

— *kap.* （名）まぶた（省略形は *sis'ka*）．

— *kás'ma.* （動）守る，保護する． *Sis'kás'ma kamùj,* 守護の神々． *Sis'kás'ma-útara* — 庇護す（resp.[37] 統治する）人々．

— *kas'maryè.* （動）守らせる，大事にさせる．

6750 — *kas'marì.* （動）守らせる，手に持っていさせる（帽子を）．

— *nakh.* （形）盲目の． *Sís'nakh tusujgì khyetanyeà?* 盲目になることを望むのか？

— *nis' etò.* （名）目頭， ⇒ *sikogónkyes'.*

— *nu,*あるいは *síkh'nu*； ⇒ *sí***kh***'nu.*

— *nupye.* （名）涙．

— *pi.* （名）水晶体（眼の）． ⇒ *pi.*

— *nuj.* （名）眼窩．

— *simójye.* （名）地震．

— *tabu,*あるいは *sís'trakh.* （名）まつ毛（複数）．

⒆ 何を意味するのか不明。

⒇ 何の省略か不明。respectively? respect?

Сись-то́й-русь. С. слизистая оболочка вѣкъ.
— *то́нке.* С. штиль, тишина, мертвый штиль (вода какъ стекло).
— *то́ну.* С. разсвѣтъ, полный разсвѣтъ, время предъ самымъ восходомъ солнца. *Сисьтоно.* Пт. свѣтъ.
6760. — *то́ну курубохта̀*, время предъ разсвѣтомъ. Син. *нисятъ экасу̀.*
— *тору̀сь.* С. сумерки. — *тэ арги анъ*, пришелъ въ сумерки; время тотчасъ послѣ заката предъ *ареону́манъ.*
— *трах*, или *си́сьтабу.* С. рѣсницы.
— *ця̀.* С. вѣко. *Го́рикотай* —, *хороотай* —, верхнее вѣко, нижнее вѣко.
Си́сьпо. С. соль. *Си́сьпо-вахка*, соленая вода.
— *ама̀.* Гл. солить, посолить (рыбу).
— *усѝ.* Гл. солить, посолить.
— *усь (чебъ).* Прил. соленый (о рыбѣ).
Си́сьто. С. локоть.
Си́сьтомусь. С. дерево похожее на *игюрекане.*
Сисьту. С. скула. — *по́ни.* С. скуловая кость (у животныхъ, но не у человѣка).
6770. *Сисьтука́хта*, недоходя, недошедши.
— *ома́нытэ хо́сиби*, возвратиться во время пути, недошедши (до мѣста назначенія); посланный воротился недошедши.
Сисьтэ́не. С. топь, грязь.
Си́сьтэсьпаре, потуплять взоръ отъ стыда, не мочь смотрѣть прямо въ глаза отъ стыда.
Си́сюфъ. С. локоть (мѣра длины).
Си́ся (отъ *си́сь* и *сахъ*). Прил. слѣпой.
Си́сямъ. Геогр. Японскій.
— *арака̀.* С. венерическая болѣзнь, сифилисъ.
— *китò.* С. лукъ (растеніе).
6780. — *корò у́тара.* С. Японцы.
— *кота̀нъ о́ро-у́нтара*, обитающіе въ Японскихъ селеніяхъ.
— *пе́нтсай*, Японская джонка.
Сита-сита. Мос. ну! ладно! такъ и быть! (междометіе).

*Sis'-tój-***r***us'.*（名）まぶたの粘膜.

— *tónkye.*（名）凪，静けさ，べた凪（ガラスのような水面）.

— *tónu.*（名）夜明け，完全な夜明け，日の出直前の時間.　*Sis'tono.*　Pt.　光.

6760 — *tónu kurubokhtà,*　夜明け前の時間.（同）*nisyàt ekasù.*

— *torùs'.*（名）黄昏.　— *te aryegi an,*　黄昏時にやって来た；　*aryeonúman*[38] 前の日没直後の時間.

— *trakh,*あるいは *sís'tabu.*（名）まつ毛.

— *tsyà.*（名）まぶた.　*Górikotaj* —, *khorootaj* —,　上まぶた，下まぶた.

Sís'po.（名）塩.　*Sís'po-vakhka,*　塩水.

— *amà.*（動）塩をふりかける，塩漬けにする（魚を）.

— *usì.*（動）塩をふりかける，塩漬けにする.

— *us' (chyeb).*（形）塩漬けにした（魚について）.

Sís'to.（名）ひじ.

Sís'tomus'.（名）*igyúryekanye*[39] に似た木.

Sis'tu.（名）頬骨.　— *póni.*（名）頬骨（動物の，しかし人のではない）.

6770 *Sis'tukákhta,*　到着せずに，たどり着かずに.

— *ománte khósibi,*　旅のとき，（目的地に）たどり着かずに戻ってくる；　使者がたどり着かずに戻ってきた.

Sis'ténye.（名）泥ねい地，ぬかるみ.

Sís'tes'parye,　恥ずかしくて目をふせる，恥ずかしくて目を直視できない.

Sísyuf.（名）ひじの長さ（長さの尺度）.

Sísya（*sís'* および *sakh* から）.（形）盲目の.

Sísyam.（地）日本の，日本人の.

— *arakà.*（名）性病，梅毒.

— *kitò.*（名）ネギ（植物）.

6780 — *korò útara.*（名）日本人（複数）.

— *kotàn óro-úntara,*　日本人の村に住んでいる人々.

— *pyéntsaj,*　日本のジャンク（帆船）.

Sita-sita.　Mos.　さあ！　承知した！　まあよかろう！（間投詞）.

⒅ arionuman（日没後の時間）のことか？

⒆ 不明。

Ситáйки. Гл. ударять, бить, колотить (но не драться).
— *карà.* Гл. ткать.
Ситакко. Мос. (コツタム), безпрестанный, вѣчный.
Ситанà. Междометіе удивленія, сл. Яп. *Ийрика —!* отлично! (Японизмъ). *'Яйкисте —!* опасно! (Японизмъ).
Ситáхни. С. чорная береза (betula daurica).
Ситáхпа. С. складка на кожѣ.
6790. *Ситò.* С. хлѣбъ.
Ситокеу. Мос. рука.
Ситомаре! удивительно! ужасно! (въ смыслѣ удивленія).
— *на!* удивительно! необыкновенно дивно!
Ситóмене. Гл. шаркать (объ одежду спичкою).
Ситóри. С. большая птица съ длиннымъ носомъ [аистъ? (глотаетъ по цѣлой селедкѣ)]. Син. *но.* *Ситори* ра, или *ситори трапъ*, перо этой птицы.
Ситтено. Дав. въ Нѣм. грузъ полный.
Ситтоке. Мос. (ケトツム), рука.
Ситтоки. Мос. (キトツム), нитки дорогихъ камней, употребляемыя какъ головной уборъ.
Ситý. С. лыжи. — *икà*, или — *эсоà.* С. петли у лыжъ.
Ситýвсека. Гл. свалиться (съ нарты), извалиться.
6800. *Ситýйко.* Нар. лёжмя, въ лежачемъ положеніи. — *йнкара*, смотрѣть (посматривать) лёжа.
Ситуйтуйе, отбивать (снѣгъ, отъ сапоговъ, одежды и проч.).
Ситýйтуэ. С. мопка, мопкарà.
Ситумбе. С. чернобурая лисица *(ситýмпе).*
Сітури. Гл. выпрямлять (ногу).
Ситурýкина. С. видъ пучекъ.
Ситэйсуйè. Гл. размахивать руками (при ходьбѣ).
Сіу. Геогр. (*Ссіу.* Шм.), см. *Сю.* У Шрепка *Ли.*
— *кинà.* С. трава ядовитая для людей *(махнс-кинà* одной травы, которой *охкаю-кина* называется *порóкуту*).
Сіунùнь. Прил. синій, желтозеленый. С. синякъ (на тѣлѣ); голубой.
— *вахка.* С. жолчь. — *вáхка эáту*, рветъ жолчью.
6810. *Сіунъ*, или — *аракà*, костоѣда.

Sitájki. （動）打つ，殴る，叩く（しかし，けんかをするのではない）.

— *karà.* （動）織る.

Sitakko. Mos. （シタツコ），絶え間のない，永遠の.

Sitanà. 驚きの間投詞，日本語の単語. *Pírika —!* すばらしい！（日本語の表現）. *Yájkistye —!* 危ない！（日本語の表現）.

Sitákhni. （名）黒いシラカバ（ヤエガワカンバ）（betula daurica）.

Sitákhpa. （名）皮膚のたるみ（しわ）.

6790 *Sitò.* （名）パン（穀類）.

Sitokyeu. Mos. 手.

Sitomarye! 驚いた！ すごい！（驚きの意味で）.

— *na!* 驚いた！ とてもすばらしい！

Sitómyenye. （動）こする（マッチで衣服を）.

Sitóri. （名）長いくちばしをもつ大きな鳥.［コウノトリ？[40]（ニシンを一匹ずつ丸呑みする）］.（同）*no.* *Sitori* **r***a,*あるいは *sitori trap,* この鳥の羽.

Sittyeno. Dav. Nem. いっぱいの積荷.

Sittokye. Mos.（シツトケ），手.

Sittoki. Mos.（シツトキ），高価な宝石を糸で通した物，頭の飾りとして使われる.

Sitù. （名）スキー. — *ikà*（あるいは— *esoà*）（名）スキーの止め具.

Sitúvsyeka. （動）落ちる（犬ぞりから），転がって汚れる

6800 *Sitújko.* （副）寝て，寝た状態で. — *ínkara,* 寝転んで見る（ときどき見る）.

Situjtujye, 叩いて落とす（長靴や衣服などから雪を）.

Sitújtue. （名）ブヨ.

Situmbye. （名）ギンギツネ（*sitúmpye*）.

Síturi. （動）伸ばす（足を）.

Siturúkina. （名）セリ科の一種（ハナウド）.

Sitejsujyè. （動）手を前後に振る（歩く際に）.

Siu. （地）（*Ssíu.* Shm.），⇒ *Syu.* シュレンク（Shryenk, Шренк）では *Pi.*[41]

— *kinà.* （名）人間にとっては毒草（ある草の *makhnye-kinà*[42]； その *okhkayu-kina*（芯）は *porókutu*（チシマゲンゲ）と呼ばれる）.

Siunìn. （形）青い，黄緑色の.（名）痣（あざ）（身体の）；空色の.

— *vakhka.* （名）胆汁. — *vákhka eátu,* 胆汁を吐く.

*Siun,*あるいは— *arakà,* カリエス.

⒇ 原文のまま。

(41) 何の省略か不明。

(42) 不明。

Сіупе. С. жолчь, неправильно: жолчный пузырь.
— *ва́хка.* С жолчь.
— *пе.* С. жолчь.
Сіупу́я. Кр. дымъ.
Сіуритъ. Ланг. Кам. корень.
Сіусь-мунъ. С. мягкая трава, растущая на тундрахъ, которую сушатъ на зиму и кладутъ въ сапоги вмѣсто чулковъ и стелекъ.
Сіуунѐ. Кр. см. *каму́й.*
Сі-у-энъ-тэ. Мос. быть брошеннымъ. Н: *чивентэ*, ср. *сювенди.*
Сі́хьну. Прил. живой.
— *охіо́ро.* Прил. живущъ,—а *(чебъ).*
6820. *Сі́чаача.* Кр. мартышки (птица).
Сичамъ (ss'itscham). Ланг. Японцы. Брот. (seecham). Японецъ.
Сича́песпе. С. лѣсная мышь.
Сичапесьпо. С. іюнь.
Сичоулёо (sȳroulōoh). Кл. Кам. чесотка.
Сіюпу. Нар. старательно, усердно, неутомимо *(монтра́йки). — ка́не!* постарайся! поспѣши!
Сіюх. Гл. наряжатьтя въ праздничное (resp. парадное) платье (напр. на медвѣжьемъ праздникѣ).
Сіяскутанъ. Кр. Геогр. 9-й Курильскій островъ (8-й по счету Миллера).
Скайуши игонь Дав. колика.
Сканнаски томби. Дав. полнолуніе.
Сканнашки. Мос. круглый (キツナンカム).
6830. — *амби.* Дав. 1. круглый. 2. шаръ.
— *номи.* Дав. буравъ. Мос. круглое долото.
Скаре или *шкаре.* Мос. (レカム), круглый; также частичка, означающая постоянство.
Скарунъ. Дав. 1. поминать. 2. воображать. Мос. (ンルカム), размышлять, подражать, учиться, замѣчать.
Скеріобу. Геогр. Шм. гора (шпицъ) въ губѣ d' Estaing.
Скобанъ-айга. Дав. безнадежный, по Пф. можетъ быть *исикоба айганнъ*, намѣреніе недостижимо (die Absicht zu erreichen nicht möglich), т. е. неспособно къ выполненію.

Síupye. （名）胆汁，不正確に言って：胆嚢.

— *vákhka.* （名）胆汁.

— *pye.* （名）胆汁.

Siupúya. Kr. 煙.

Siurit. Lang. Kam. 根.

Sius'-mun. （名）ツンドラに育つ柔らかい草，冬のために乾燥させて，長靴下および敷革の変わりに長靴に入れる.

Siuunyè. Kr. ⇒ *kamùj.*

Si-u-en-te. Mos. 投げ捨てられている，廃れている． N： *chivyente,* （比）*syuvyendi.*

*Si***kh***'nu.* （形）生きた.

— *okhgóro.* （形）生きている（*chyeb*）.

6820 *Síchaacha.* Kr. アジサシ（複数）（鳥）.

Sicham（ss'itscham）. Lang. 日本人（複数）. Brot. （seecham）. 日本人（単数）.

Sichápyespye. （名）森のネズミ.

Sichapyes'po. （名） 6 月.

Sichoulyoo（sȳroulōoh）. Kl. Kam. 疥癬，ひぜん.

Siyúpu. （副）一生懸命に，熱心に，根気よく（*mon-trájki*）. — *kánye!* がんばれ！ 急げ！

Siyùkh. （動）晴れ着を着る（resp.[43] 祝祭の）（たとえば，熊祭りに）.

Siyaskutan. Kr. （地） 9 番目のクリルの島（ミッレルの計算では 8 番目）.

Skajushi igon'. Dav. 激痛.

Skannaski tombi. Dav. 満月.

Skannashki. Mos. 丸い（シカンナツキ）.

6830 — *ambi.* Dav. 1．丸い． 2．球.

— *nomi.* Dav. 穴あけ機． Mos. 丸鑿（のみ）.

Skarye あるいは *shkarye.* Mos. （シカレ），丸い；恒常性を意味する小詞.

Skarun. Dav. 1．想い起こす． 2．想像する． Mos. （シカルン），思索にふける，まねる，学ぶ，覚えておく.

Skyeriobu. （地 Shm）d' Estaing 湾にある山（尖った山）.

Skoban-ajga. Dav. 望みのない，Pf によると，おそらく *isikoba aj***g***app,* 目論見が達成されない（die Absicht zu erreichen nicht möglich），つまり，実現できない.

⒆ 何の省略か不明。respectively? respect?

Скобанъ - кушиневана. Дав. непремѣнно, по Пф. вѣр. *исикоба* (намѣреніе) *кошине* (легкое). Н: вѣроятнѣе: *сикопа-кушу-нэ-ва-на!*

Сне. Числ. одинъ, см. *синѐ.* Мос. одинъ.

— *ва́но (сневангѐ).* Числ. двѣсти. *Ва́мпе ика́сьма* —, двѣсти десять. *Сне-ика́сьма-снегох-ика́сьма-снева́но*, двѣсти двадцать одинъ.

— *ва́но ка*, двѣсти веревокъ *Сневано-вайванго*, четыреста тысячъ. *Вайснева́но-вайванго*, четыре милліона.

6840. — *го́хне*, двадцать (съ существительными). — *вайснева́но (вайвангѐ)*, сорокъ тысячъ. — *го́хне то*, двадцать дней.

— *гдх (снегѐ*, рѣдко *синегѐ, синьго).* Числ. двадцать. *Снегдх-ика́сьма-снева́но*, двѣсти двадцать.

— *го́ци*, двадцать (дурное слово).

— *го́цись*, двадцать (дурное слово).

— *ика́сьма асиснегдх*, сто одинъ.

— *икасьма вампе* (неправ. *сне ика́сьма ва́нто*), одиннадцать.

— *ика́сьма ва́мпе э́тугох (этрегох, эйньгох* и пр.*)*, тридцать (50, 70) одинъ.

— *ика́сьма ивангдх*, сто двадцать одинъ.

— *ика́сьма снего́х*, двадцать одинъ.

— *йта́.* Нар. вмѣстѣ; въ одно. *Сне́йта укоѐ*, складывать въ одну кучу.

— *кивутуму.* Дав. единодушно. Н: *сне-кеутомо.*

6850. — *па́каре карà.* Гл. разсчитывать, обдумывать (напр. при покупкѣ, сколько нужно заплатить). Син. *йсине-па́каре.*

— *тимъ.* Дав. сажень. Мос. *сне-темъ.*

— *тише унтара*, живущіе въ одномъ домѣ, несоб. односемейные.

— *тра́му корѐ*, единомышленникъ, единодушный.

— *ута́хта нэ кусу*, поелику мы родственники (или близкіе).

— *у́тара*, родъ, семейство, одинъ народъ.

— *э́убусь*, одна веревка селедокъ (у Русскихъ съ 10, у Айновъ съ 20 навздеванными селедками). *Ту э́убусь, тре э́убусь*, двѣ, три веревки селедокъ.

Skoban-kushinyevana. Dav. きっと，Pf. によると，おそらく，*isikoba*（目論見が）*koshine*（たやすい，軽い）．N：たぶん： *sikopa-kushu-ne-va-na!*

Snye.（数）個数詞の 1，⇒ *sinyè.* Mos. 個数詞の 1．

— *váno (snyevangò).*（数）個数詞の 200. *Vámpye ikás'ma* —, 個数詞の 210. *Snye-ikás'ma-snyegokh-ikás'ma-snyeváno,* 個数詞の 221.

— *váno ka,* 200 本の縄. *Snyevano-vajvango,* 個数詞の 40 万. *Vajsnyeváno-vajvango,* 個数詞の 400 万.

6840 — *gókhnye,* 個数詞の 20（名詞とともに）. — *vajsnyeváno (vajvangò),* 個数詞の 4 万. — *gókhnye to,* 20 日.

— *gòkh*（*snyegò,* 稀に *sinyegò, sin'go*）.（数）個数詞の 20. *Snyegòkh-ikás'ma-snyeváno,* 個数詞の 220.

— *gótsi,* 個数詞の 20（粗野な語）.

— *gótsis',* 個数詞の 20（粗野な語）.

— *ikás'ma asisnyegòkh,* 個数詞の 101.

— *ikas'ma vampye*（*snye ikás'ma vánto* は間違い），個数詞の 11.

— *ikás'ma vámpye étugokh*（*et**r**yegokh, eín'gokh* など）. 個数詞の 31（51，71）.

— *ikás'ma ivangòkh,* 個数詞の 121.

— *ikás'ma snyegókh,* 個数詞の 21.

— *jta.*（副）いっしょに； 一つに. *Snyéita ukoò,* 一山に積む.

— *kivutumu.* Dav. 一致して. N： *snye-kyeutomo.*

6850 — *pákarye karà.*（動）計算する，熟考する（たとえば，買い物の際に，いくら払う必要があるか）.（同）*ísinye-pákarye.*

— *tim.* Dav. サージェン[44] Mos. *snye-tyem.*

— *tishye untara,* 同じ家に住んでいる者，同じ家族の者（本来の意味ではない）.

— *trámu korò,* 同じ意見の人，同意した.

— *utákhta ne kusu,* 我々は親戚だから（あるいは，親しいから）.

— *útara,* 一族，家族，同胞.

— *éubus',* 一縄のニシン（ロシア人のところでは 10 匹，アイヌのところでは 20 匹のニシンが通された縄）. *Tu éubus', trye éubus',* 二縄，三縄のニシン.

(44) ロシアの長さの旧単位（1 サージェン＝3 アルシン≒2.23 cm）。

Сниненъ успи. Дав. пара (въ вещахъ), по Пф. сомн.; можетъ быть *сне-нинъ-усъ-бе*, вещь заключающая одного человѣка.

Сноцу, или *шноцу* или *шноцъ.* Мос. (ソノし), веселиться, забавляться.

Сноцъ. Дав. шутить. Мос. разговаривать, см. *ватара.*

— *шідмоки.* Дав. ненарочно, см. *синохця* и *шноцъ.*

Снутци. Дав. играть.

6860. *Со.* С. долгъ; рифы, камни, выдающіеся изъ моря. Кр. постеля. Дав. водопадъ. Мос. водопадъ (иначе *шіб*). Ланг. Кам. (sso), озеро. *Со атàй карà*, уплачивать долгъ.

— *карà*, стлать постелю.

— *корò* (Японизмъ по *'Эйсихне*) или — *уфъ*, занимать, брать въ долгъ.

Содикъ-мунъ (sâdik-muhn, d. i. trocken* Graß). Кл. Кам. солома.

Содконай. Геогр. Шм. рѣка къ югу отъ Ктаузи.

Сойда. Кл. Сах. доска. Дав.—Мос. *со-ида*, доски на палубѣ судна, иначе *шіо-ита* (タイヨし).

Сойд. Гл. сверлить дыру (въ камнѣ).

— *сумà*, дырчатый извѣстнякъ.

Сойò. С. Японская соя.

Сóйта. Нар. внѣ, снаружи, внѣ дома, на дворѣ. Прил. наружный, внѣшній. — *асинъ*, выходить изъ дому, наружу.

6870. — *камýй*, внѣшній богъ (въ противоположность домашнему).

Соитта (soitta). Лапер. лавка байдары.

Сóка, или *сокъ.* Нар. назадъ, взадъ. — *йнкара*, оглядываться, смотрѣть назадъ. Син. *гóроко йнкара.*

Сóканкирара. Гл. прощаться.

Сóки. Гл. стружить (безъ дѣла о дѣтяхъ). *Ни* —, стружить палку. Пт. Прил. моржевый. *Соки имаки*, моржевые клыки.

Соккота. Геогр. Руд. бухта на параллели 49° 39′ С. Ш. на западномъ берегу Сахалина съ пластами каменнаго угля.

Сокò. С. веревка на звѣрей, веревка для ловли звѣрей.

Сокомъ-ита. С. продольныя доски гроба (боковыя).

---

*正しくは trockenes（原著巻末に訂正あり）

Sninyen uspi. Dav. 一対（持ち物における），Pf.によれば，*snye-nin-us-bye*「一人の人を入れる物」かもしれない〈疑わしい記述〉

*Snotsu,*あるいは *shnotsu* あるいは *shnots.* Mos.（シノツ），楽しむ，気晴らしをする．

Snots. Dav. ふざける． Mos. 語り合う， ⇒ *vatara.*

— *shíòmoki.* Dav. 故意でなく， ⇒ *sinokhtsya* および *shnots.*

Snuttsi. Dav. 遊ぶ．

6860 *So.*（名）借金； 暗礁，海から突き出た石． Kr. 寝床． Dav. 滝． Mos. 滝（*shiô* とも言う）． Lang. Kam.（sso）， 湖． *So atàj karà,* 借金を返済する．

— *karà,* 寝床を敷く．

— *korò*（エイシフニェ（*Éjsi***kh***nye,* **Эйсихне**）によると日本語の表現）あるいは— *u***f***,* 借りる，借金をする．

Sodik-mun（sâdik-muhn つまり trockenes Graḳ）． Kl. Kam. 藁．

Sodkonaj.（地 Shm）クタウジ（Ktauzi, **Ктаузи**）の南方にある川．

Sojda. Kl. Sakh. 板． Dav. —Mos. *so-ida,* 船の甲板の板，*shio-ita*（シヨイタ）とも言う．

Sojyè.（動）（石に）穴をあける．

— *sumà,* 多孔性の石灰石．

Sojò.（名）日本の醤油．

Sójta.（副）～の外に，外で，家の外に，戸外で．（形）外の，外部にある． —*asìn',* 家から出る，外へ出る．

6870 — *kamùj,* 外の神（家の神に対して）．

Soitta（soitta）． Lapyer. 海獣の皮で作った小舟の椅子

*Sóka,*あるいは *sok.*（副）後ろに，後へ． — *ínkara,* 見まわす，後ろを見る．（同）*góroko ínkara.*

Sókankirara.（動）別れを告げる．

Sóki.（動）鉋をかける（用もなしに，子供が）． *Ni* —， 棒に鉋をかける． Pt.（形）セイウチの． *Soki imaki,* セイウチの牙（複数）．

Sokkota.（地）Rud. 石炭層のあるサハリン西岸の北緯 49 度 39 分の緯線上の入江．

Sokô.（名）獣用の縄，獣を捕獲するための縄．

Sokom-ita.（名）棺の縦の板（複数）（側面の）．

Сокотай. С. подсвѣчникъ.
Сокотэске. Гл. обивать (комнату цыновками, шпалерами).
6880. *Сома*. С. конвертъ, свертокъ (табаку, платья). — *кара*, сдѣлать свертокъ.
— *ни анъ кара*, завернуть (въ бумагу), свернуть.
Сомо. Нар. нѣтъ (у Южно-Сахалинскихъ), не имѣется.
Сомпа. С. уголъ.
Сомпану. С. коробочка, сундучекъ.
Сонах. Прил. вдовый. С. вдовецъ.
Сони. Геогр. 1. мысъ въ 219 верстахъ къ югу отъ Кусуная. 2. рѣчка и Японское селеніе въ 217 верстахъ къ югу отъ Кусуная.
Сонки. Дав. накладъ; по Пф. Яп. сл. *сонъ* значитъ: вредъ, убытокъ.
— *анъ*. Дав. убытокъ.
Сонко. С. жалоба; соб. увѣдомленіе, извѣщеніе (объ обидѣ).
— *кара*. Син. *сонкоаре*, увѣдомить, дать извѣстіе (объ обидѣ).
6890. *Сонкоаре*, объявлять, разсказывать (объ обидѣ), извѣщать (писать) объ оскорбленіи; вар. *сонкуаре*.
Сонно. Нар. вѣрно, поистинѣ, очень, весьма, дѣйствительно, да.
— *айну*, настоящій человѣкъ (богатый и честный).
— *ампе!* вѣрно, совершенная правда!
— *венъ* (но не *поро-венъ*), очень дурной; очень худо.
— *ка а-яй кураму осьма*, я очень доволенъ, я очень радъ.
— *нейману?* правда ли это? такъ ли это? Син. *сонно-ампе-хетанеа? сунке-ампе-хетанеа?*
— *нэвана!* вѣрно! совершенная правда!
— *нэйсири анъ!* вѣрно! совершенная правда.
— *нэкуна кураму*, я думаю, это навѣрно будетъ.
6900. — *нэкуни кусу*, или *сонно нэнанго*, вѣроятно сбудется (будетъ).
— *трамy пирика айну* или *сонно кейтумъ пирика айну*, совершенно добрый человѣкъ, благороднѣйшій человѣкъ.
— *укопіяну*, страстный до пѣнія.

Sokotàj. （名）燭台.

Sókoteskye. （動）張る（部屋に莚を，壁紙を）.

6880 *Somá.* （名）封筒，巻いたもの（煙草，衣服の）． ― *karà,* 束（巻いたもの）をつくる.

― *ni an karà,* 包む（紙に），巻く.

Somò. （副）～がない（南サハリンの人々のところで），存在しない.

Sómpa. （名）角，隅.

Sómpanu. （名）小さい箱，小さい長持.

Sónakh. （形）やもめの． （名）男やもめ.

Sóni. （地）1．クスナイ（Kusunaj, Кусунай）の南方 219 露里にある岬． 2．クスナイ（Kusunaj, Кусунай）の南方 217 露里にある小川と日本人の村.

Sonki. Dav. 損失． Pf.によると，日本語の単語． *son* の意味は： 損害，損.

― *an.* Dav. 損.

Sónko. （名）訴え； 元々は通知すること，通告すること（侮辱について）.

― *karà.* （同）*sonkoaryè,* 通知する，通告する（侮辱について）.

6890 *Sonkoaryè,* 公表する，語る（侮辱について），侮辱について知らせる（書く）； （粗）＊ *sonkuaryè.*

Sónno. （副）正しく，まことに，とても，はなはだ，まったく，確かに.

― *ájnu,* まことの人（金持ちで誠実な）.

― *ámpye!* その通り，まったくの真実だ！

― *vyen*（しかし *porò-vyen* ではない），とても悪い； とても悪く.

― *ka a-yaj kuramu os'ma,* 私はとても満足している，私はとてもうれしい.

― *nyejmanu?* それは本当か？ その通りなのか？ （同）*sonno-ampye-khyetanyea? sunkye-ampye-khyetanyea?*

― *nevana!* その通り！ まったくの真実だ！

― *nejsiri an!* その通り！ まったくの真実だ！

― *nekuna kuramu,* たぶんそれは起こると私は思う.

6900 ― *nékuni kusù,*あるいは *sónno nenangò,* おそらく実現するだろう（起こるだろう）.

― *trámu pírika ájnu* あるいは *sonno kyejtum pírika ájnu,* まったく善良な人，最も気高い人.

― *ukopiyánu,* 歌が大好きな.

Сóнно-хáцико, весьма малый (или *трéкоро хáцико*).
Сóпаусь (отъ *саба-усь?*)-*камýй*. С. старшій домашній богъ. Син. *тише-юпу-камýй*.
Сорй. С. сани.
Соро. Дав. стругъ. Мос. стругъ, скобель, иначе *шіоро* (ㄖ ㄋ ㄴ).
— *омари*. Дав. строгать.
— *руби*. Дав. стружки. Мос. стружки, иначе *шіорорубе* (по Пф. отъ *соро* и частичекъ *ру* и *бе*)
Сорóма. С. папоротникъ пушистый.
6910. — *вáта*. С. волоски этого папоротника, употребляемые Айнами вмѣсто трута.
— *цинькема*. С. собственное женское имя.
Сорóмпай. С. счёты (инструментъ), сл. Яп.
Соромпе. Лапер. большой деревянный уполовникъ.
Сороруби. Кл. Сах. высокій. Клапротъ цѣликомъ бралъ слова изъ Нѣмецк. перевода Давыдова, гдѣ это слово, означающее остружина, стружка, перемѣшано съ *ріива* въ толкованіяхъ.
Сóрумпе. С. плоскій черпакъ (для вытаскиванія рыбы изъ котла), большія остроконечныя деревянныя ложки для мѣшанія въ котлахъ.
Сосидэнъ, третій Японскій военный чинъ (поручикъ).
Сóске. Гл. разорвать (бумагу). С. дыра (въ платьѣ), разрывъ.
Сосд. Гл. изорвать, разорвать (тряпку).
Сось. С. моржъ, листъ (бумаги). *Сне кáмбе* —, одинъ листъ бумаги.
Сóсьмахъ-тэвахтэ, съ сложенными назади руками (ходить).
6920. *Сóсьну*,—*сóсьну камъ*, мясо переваренное и легко раздѣляющееся на отдѣльные мясные пучки.
Сóтуй. С. бранное прозвище шамана *Пéпуту*.
Сóтуйпа. Гл. стричь. *Саба* —, стричь волосы на головѣ, стричь голову.
Соутурунь-тýкц. С. большія чашки для питья *саке* (каждая содержитъ двѣ *укýсьпе*).
Сóхкана. С. быкъ рыба.
Сóхкара. С. цыновка, матрацъ, тюфякъ.
Сóхки-áйну, предложившій свою чашку *саки* слѣдующему (по учтивости).

Sónno-khátsiko, はなはだ小さい（*tryékoro khátsiko* とも言う）.

Sópaus'（*saba-us'* からか？）— *kamùj.* （名）年長の家の神. （同）*tishye-yúpu-kamùj.*

Sorì. （名）橇.

Soro. Dav. 鉋. Mos. 鉋，両手鉋，*shioro*（シヨロ）とも言う.

— *omari.* 鉋をかける.

— *rubi.* Dav. 鉋屑. Mos. 鉋屑，*shiororubye* とも言う（Pf.によると，*soro* および小詞 *ru* および *bye* から）

Soróma. （名）綿毛でおおわれたシダ.

6910 — *váta.* このシダの毛； アイヌは火口（ほくち）の代わりに使う.

— *tsin'kyema.* （名）女性の名.

Sorómpaj. （名）そろばん（道具），日本語.

Sorompye. Lapyer. 大きい木製のひしゃく.

Sororubi. Kl. Sakh. 背が高い. クラプロト（Klaprot, Клапротъ）はダヴィドフ（Davydov, Давыдов）の語彙集のドイツ語訳からまるごと語を引いていた. そこで「鉋屑，削り屑」を意味するこの語は，解釈において *riiva* と混同された.

Sórumpye. （名）平べったい柄杓（大鍋から魚をすくうための），大鍋をかき混ぜる大きな先の尖った匙.

Sosidèn. 日本の３番目の武官（陸軍中尉）.

Sóskye. （動）引き裂く（紙を）. （名）穴（衣服の），裂け目.

Sosò. （動）方々引き裂く，引き裂く（布切れを）.

Sos'. （名）セイウチ，一枚（紙）. *Cnye kámbye* —, 一枚の紙.

Sós'makh-tevakhtè, 手を後ろに組んで（歩く）.

6920 *Sós'nu,* — *sós'nu kam,* 煮なおされて，簡単に一つ一つ別れてしまう肉.

Sótuj. （名）*Pyéputu* シャーマンを罵るときのあだ名..

Sótujpa. （動）刈る. *Saba* —, 髪の毛を刈る，頭を刈る.

Souturun-túki. （名）*sakye* を飲むための大きな酒盃（*ukús'pye*（小さな酒盃）が二杯分入る）

*Só***kh***kana.* （名）ハゼ.

Sókhkara. （名）莚（むしろ），マットレス（藁，干草を詰めた），敷布団.

Sókhki-ájnu, 次の人に自分の盃を勧めた人（礼節に従って）.

Со́хпай-а́йну, несчастливый въ торговлѣ, сл. Яп.
Со́хто (Сокто). Геогр. восточный рукавъ рѣки Сіу, см. *найпту*.
Со́хтонко. С. постеля, сл. Гиляцкое; см. *сики́бутонъ*.
6930. *Сочу* (или *со́ччу*). С. спиртъ, крѣпкая Японская водка, водка.
Со́я. Дав. шмель и пчела. Мос. пчела, иначе *шіо́я* (ヤ | ヨ し). Геогр. Мос. *Со́я*, названіе мѣста на островѣ Мацмаѣ, иначе *Соуя* (ヤウソ). Павл. рѣчка въ 15 в. къ вост. отъ Карсакова. Шм. нѣкогда бывшая деревня къ югу отъ Ктаузи. Гл. мысъ составляющій вмѣстѣ съ Отани-Эндумга окончаніе къ югу Соя-Сусуснайскаго хребта.
— *у́нтара*. Геогр. жители сѣверной части Мацмая (*айны*). Син. *я́унутара*.
Специвъ. С. собственное мужское имя.
Стайги или *стайки*. Мос. ударить. — *отта*. Мос. гдѣ или какъ бьютъ.
Стаичи. Мос. ударить.
— *ва раму*. Дав. замахнуться. Н: *ситайки-ва раму*.
Стакоре. Мос. (レコタし), иней, изморозь.
Стапу́. Кр. собака. Ланг. Кам. Кур. (stahpu). Кл. Кам. (stāhpŭ).
Сторкигъ. Ланг. Кур. *Сторккигъ*. Кл. Кам. волкъ.
Стука́мбисъ. Бѣлк. Шм. Геогр. перевальный мысъ въ 85 верстахъ къ сѣверу отъ Кусуная (при подошвѣ горы Ичара или Lamanon).
6940. *Су*. С. котелъ.—Кл. Кам. (sūh).
— *а́они* или — *а́уни*. С. крюкъ (деревянный) для вѣшанія котла (надъ очагомъ).
— *о́охпе*, или *суо́хпе*, см. *суа́они*. Пт. таганъ.
— *пасъ*, сажа на котлѣ.
— *пасъ усъ*, вымарать сажей отъ котла (руку).
Суабъ. Страл. шесть.
Субу́нъ (супу́нъ). С. красноперка (рыба).
Суе́. Гл. зацѣпить на уду (рыбу).
Суй. С. разъ. *А* —, *ту* —, *тре* —, разъ, два раза, три раза (*сита́йки*); нора (лисья, мышиная). Нар. еще, опять, далѣе, потомъ.

Sókhpaj-ájnu, 商売が上手くいかない人，日本語.

Sókhto (Sokto). （地）シウ（Siu, Ciy）川の東の支流， ⇒ *najptu.*

Sókhtonko. （名）寝床，ギリヤーク語の単語； ⇒ *sikíbuton.*

6930 *Sochu*（*sóchchu* とも言う）．（名）アルコール飲料，強い日本ヴォッカ.

Sóya. Dav. マルハナバチおよびミツバチ． Mos. ミツバチ，他に *shiôya*（シヨーヤ）．（地）Mos. *Sôya,* マツマイ島の地名，*Souya*（ソウヤ）とも言う． Pavl. カルサコフ（Karsakov, Карсаков）の東方 15 露里にある小川． Shm. クタウジ（Ktauzi, Ктаузи）の南方にかつてあった村． Gl.[45] オタニ・エンドゥムガ（Otani-Endumga, Отани-Эндумга）とともにソーヤ・ススナイ山脈の南端をなす岬.

— *úntara.* （地）マツマイ島の北部の住人（*ajny*）．（同）*yáunutara.*

Spyetsiv. （名）男性の名.

Stajgi あるいは *stajki.* Mos. 打つ，たたく． — *otta.* Mos. 殴られる場所，殴られる様子.

Staichi. Mos. 打つ，たたく.

— *va ramu.* Dav. （道具や手を）勢いよく振り上げる（打つために）． N： *sitajki-va ramu.*

Stakorye. Mos. （シタコレ），霜，白霜.

Stapù. Kr. 犬． Lang. Kam. Kur. （stahpu）． Kl. Kam. （stāhpŭ）

Storkgig. Lang. Kur. *Storkkig.* Kl. Kam. オオカミ.

Stukámbis. Byelk. Shm. （地）クスナイ（Kusunaj, Кусунай）の北方 85 露里にある峠の岬〔（イチャラ（Ichara, Ичара）山あるいは Lamanon 山の山麓付近）〕.

6940 *Su.* （名）釜． — Kl. Kam. （sūh）.

— *áoni* あるいは— *áuni.* （名）（炉の上に）釜を掛けるための（木製の）鉤.

— *óokhpye,* あるいは *suókhpye,* ⇒ *suáoni.* Pt. 五徳.

— *pas',* 釜の煤.

— *pas' us',* 釜の煤で汚す（手を）.

Suab. Stral. 6 .

Subùn (supùn). （名）ラッド（魚）.

Suyè. （動）釣竿で（魚を）捕る.

Suj. （名）回． *A* —, *tu* —, *trye* — 1 回， 2 回， 3 回*(sitájki)*； 穴（キツネの，ネズミの）.

（副）もっと，再び，さらに，あとで.

⒆ 不明。

Суй-áхкари порò, еще больше.

6950. — *оясима*, послѣ послѣзавтра, на третій день послѣ сего.

— *оято*, на третій день, въ третій день.

Суйè. Гл. качать. *Ни трéра* —, вѣтеръ качаетъ деревья.

Суйпуя (ssuipuja). Ланг. Кам. дымъ.

Сукай. Мос. кислый (Ян. *суи*).

Сукè. Гл. варить. *Амàмъ* —, *чай* —, варить рисъ, чай (въ котлѣ).

Сукéнно. С. собственное мужское имя.

Сукнò. С. сукно

Сукочýпу или *сюкочýпу*. Гл. запахнуться.

Сукувъ, или *сукýпъ*. С. юноша, молодой человѣкъ. Прил. молодой, растущій, увеличивающійся (*áйну*, *чуфъ*).

6960. *Сукупъ*, см. *сукувъ* и *сукуфъ*. Кл. Кам. чемерица.

— *мастэкý*, молодая женщина.

Сукýсь. Нар. свѣтло, ясно, против. *ниськурàнъ*.

— *чире*. Гл. загорѣть (о лицѣ); сокр. *нусукýсь-чире*.

Сукýфъ. Гл. расти, увеличиваться (о человѣкѣ, лунѣ, но не о травѣ).

— *рутомъ эяйкоро*, умереть молодымъ.

— *хемакà-чуфъ*. С. полнолуніе. Син. *сикáрись-хемакà-чуфъ*.

— *чуфъ*. С. ☽ мѣсяцъ между новолуніемъ и первою четвертью, см. *асùсь-чуфъ* и *насукуфъ-чуфъ*.

Сумà. С. камень. — *пуй*, дыра въ камнѣ.

Сумакотанъ. Гл. или *Сумаóкотанъ*. Геогр. Аинское селеніе въ 102 верстахъ къ югу отъ Мануи.

6970. *Сумáри*. С. лисица (красная).

— *кара*. Гл. обманывать; обманывающій (— *áйну*).

— *ýнкýру*. С. обманщикъ (слово плохое, по Чивоканке).

Суматомарану. Геогр. Шм. мысъ къ югу отъ р. Орокесъ.

Сумай. С. Аинское селеніе въ 64 верстахъ къ югу отъ Мануи.

Suj-ákhkari porò, もっとたくさん.

6950 — *oyasima,* 明々後日，今日から3日目.

— *oyato,* 3日目に.

Sujyè. （動）揺らす. *Ni tryéra* —, 風が木々を揺らす.

Sujpuya（ssuipuja）. Lang. Kam. 煙.

Sukaj. Mos. 酸っぱい（日本語の単語 *sui*）.

Sukyè. （動）煮る. *Amàm* —, *chaj* —, 米を炊く，茶を沸かす（釜で）.

Sukyénno. （名）男性の名.

Suknò. （名）ラシャ.

Sukochúpu あるいは *syukochúpu.* （動）身体をくるむ.

Sukuv, あるいは *sukùp.* （名）青年，若者. （形）若い，育っている，大きくなっている（*ájnu, chuf*）.

6960 *Sukup,* ⇒ *sukuv* および *sukuf.* Kl. Kam. バイケイソウ属.

— *makhtekù,* 若い女性.

Sukùs'. （副）明るく，はっきり，（反）*nis'kuràn.*

— *chirye.* （動）日焼けする（顔について）； *nusukús'-chirye* の省略形.

Sukùf. （動）育つ，大きくなる（人，月について，しかし草についは言えない）.

— *rutom eyáikoro,* 若くして死ぬ.

— *khyemakà-chuf.* （名）満月. （同）*sikáris'-khyemakà-chuf.*

— *chuf.* （名）新月と上弦の月の間の月， ⇒ *asìs'-chuf* および *nasu-kuf-chuf.*

Sumà. （名）石. — *puj,* 石に開いた穴.

Sumakotan. Gl.[46] *Sumaókotan* とも言う. （地）マヌヤ（Manuya, Мануя）の南方102露里にあるアイヌの村.

6970 *Sumári.* （名）キツネ（赤い）.

— *kara.* （動）だます； 欺く人（— *ajnu*）.

— *únkuru.* （名）詐欺師（チヴォカンケ（Chivokankye, Чивоканке）によると，悪い言葉）.

Sumatomaranu. （地 Shm.）オロケス（Orokyes, Орокесъ）川の南方64露里にある岬.

Sumayà. （名）マヌヤ（Manuya, Мануя）の南方64露里にあるアイヌの村.

⒆ 不明。

Сумй̀. С. уголь (негорящій, потухшій), сл. Яп.
Сумкели. Кл. Кам. ложь.
Сумохнайбу. Геогр. Шм. рѣка у мыса Стукамбисъ.
Сумъ. С. пѣна.—Брот. рыбій жиръ.
Сунѐ. Гл. свѣтить (фонаремъ).
— *э́тари*, свѣтить (выходящему, или чтобъ отыскать что-нибудь), посвѣтить.
6980. *Су́нке.* Гл. лгать, врать, обманывать.
— *а́йну.* С. лжецъ, обманщикъ.
Су́нкехчи. Гл. надувать, обманывать, надуть, обмануть.
Су́нку. С. ель. — *ни*, ель.
Сунъ-тре́ра. С. теплый, южный вѣтеръ (въ Чепухнаѣ *кой исямъ*), югозападный вѣтеръ.
Супуя (ssupūjah). Ланг. Кур. дымъ. Кл. Кам.
Сура̀. Гл. свистать. Син. *маусура̀.*
Сура́нчуфъ. С. ноябрь.
Сура́та. Гл. спускать (съ привязи), отпускать (веревку).
Сурїу̀ръ. Кр. орлы, орлы бѣлокрылые, орлы черные.
Суркуръ. Кл. Кам. орелъ.
Су́руку или *сю́руку.* С. лютикъ, борецъ (аконитъ).
6990. *Сусу̀.* Кр. тальникъ. Кл. Кам. ива.
Сусуйкотанъ. Геогр. Гл. см. *Сусуя.*
Сусукабу̀. С. кора тальника.
— *никуфъ.* С. поясъ изъ тальниковаго лыка.
Сусунѝ. С. тальникъ. — *ко*, порошокъ изъ древесины тальника.
Сусухна̀й (Сусусна̀й). Геогр. Аинско-Японское селеніе въ 65 верстахъ къ югу отъ Мануи.
Сусуя. Геогр. 1. Аинско-Японское селеніе въ 7 верстахъ къ западу отъ Карсакова. 2. рѣка въ 10 верстахъ къ западу отъ Карсакова.
Суте (sute). Кл. Мат. осень.
Су́туру. С. нагаръ въ котлѣ, см. *су* и *туру̀.*
Суукаука. Гл. шить, зашивать.
Суута́хке. С. заплата (на одеждѣ).
7000. *Су́фкае.* Прил. кислый, сл. Яп.
Су́фке. С. цыновка плетеная изъ травы (въ землянкахъ замѣняетъ полъ).

Sumì. （名）炭（燃えていない，消えた），日本語の単語.

Sumkyeli. Kl. Kam. 嘘.

Sumokhnajbu. （地 Shm.）ストゥカムビス（Stukambis, Стукамбисъ）岬付近の川

Sum. （名）泡. ― Brot. 魚の脂肪.

Sunyè. （動）照らす（灯火で）.

― *étari,* 照らす（出て行く者を，あるいは何かを探すために），（しばらく）照らす.

6980 *Súnkye.* （動）嘘をつく，欺く.

― *ájnu.* （名）嘘つき．ペテン師.

Súnkyekhchi. （動）騙す，欺く

Súnku. （名）トウヒ，エゾマツ. ― *ni,* トウヒ，エゾマツ.

Sun-tryéra. （名）暖かい南風（チェプフナイ（Chyepukhnaj, Чепухнай）では *koj isyam*），南西の風.

Supuya（ssupūjah）. Lang. Kur. 煙. Kl. Kam.

Surà. （動）口笛を吹く．（同）*mausurà.*

Suránchuf. （名）11 月.

Suráta. （動）放す（鎖から），放つ（縄を）.

Surgùr. Kr. 鷲（複数），翼の白い鷲（複数），黒い鷲（複数）.

Surkur. Kl. Kam. 鷲（単数）.

Súruku あるいは *syúruku.* （名）キンポウゲ，トリカブト属の植物（ヨウシュ）.

6990 *Susù.* Kr. ヤナギ（おもに低木性の）. Kl. Kam. ヤナギ.

Susujkotan. （地）Gl. ⇒ *Susuya.*

Susukabù. （名）ヤナギの樹皮.

― *nikuf.* （名）ヤナギの靭皮製の帯.

Susunì. （名）ヤナギ. ― *ko,* ヤナギの木部を粉末にしたもの.

*Susu***kh***nàj (Sususnàj).* （地）マヌヤ（Manuya, Мануя）の南方 65 露里にあるアイヌと日本人の混住の村.

Susuya. （地）1．カルサコフ（Karsakov, Карсаков）の西方 7 露里のアイヌと日本人の混住の村. 2．カルサコフ（Karsakov, Карсаков）の西方 10 露里にある川.

Sutye（sute）. Kl. Mat. 秋.

Súturu. （名）釜の中の燃え滓， ⇒ *su* および *turù.*

Suukauka. （動）縫う，縫い合わせる.

Suutákhkye. （名）継ぎ（衣服の）.

7000 *Súfkaye.* （形）酸っぱい，日本語の単語.

Súfkye. （名）草を編んで作った莚（むしろ）（半地下小屋では床の代わりをする）.

Сýфсу, или *сýхсу*, какая то внутренность у животныхъ (поджелучная* желѣза?).
Сýхки. С. большая, выросшая осока; маленькая еще зеленая называется *токóки* или *ки*.
Сухъ. С. подошва (берега); см. *кипери*.
Сýци. С. бабушка, прабабушка и т. д.
Сучипъ (ssūtschip). Ланг. Кам. рыба.
Сшикай. Дав. гвоздь.
Сшубуя. Ланг. Юж. Сах. дымъ.
Сшуму унино ангуру. Дав. ублюдокъ; по Пф. *шіомо-унено анъ гуру*, непохожій человѣкъ.
Сшюу. Дав. котелъ, см. *су*.
7010. *Съйнифъ* (sjnif). Кл. Мат. горькій.
Съйю (s̄jiu). Кл. Мат. зеленый.
Съятте (sjatte). Кл. Мат. лѣто.
Сыи. Дав. испражненіе.
Сыннай. Бѣлк. Геогр. рѣчка въ 166 верстахъ къ югу отъ Кусуная.
Сыттено-кушя. Дав. грузъ полный.
— *фугу*. Дав. надуть.
Сыэгуру. Дав. больной.
Сю. Кр. котелъ. Геогр. рѣка впадающая въ заливъ Терпѣнія при Аинско-Ольчанскомъ селеніи Сиська (самая большая на Сахалинѣ); см. Шеуни, Лёмори, Камтать, Онори, Муйга, Кетомай, Хуи, Сохто и Найпту, Лейденксе и Куинай.
7020. *Сювенди айно*. Дав. дряхлый. Н: *сивентэ = чивенте*.
Сюгуткарува кунни. Дав. загорѣть отъ солнца.
Сюкýсь. Прил. ясный, свѣтлый. Нар. ясно, свѣтло.
Сю́у-пась, или употребительнѣе *сý-пась*. С. жирная сажа Японскихъ котловъ, употребляемая Аинками для крашенія губъ.
Сяхкотанъ. Геогр. рѣчка (съ Яп. сараемъ) въ 98 верстахъ къ сѣверу отъ Мануи.
Сяхтопу. Геогр. 1. Аинское селеніе въ 232 верстахъ къ югу отъ Мануи. 2. рѣчка въ 232 в. къ югу отъ Мануи.

* 正しくは поджелудочная（原著巻末に訂正あり）

*Súfsu,*あるいは *súkhsu,*　動物の内臓（膵臓？[47]）.

Súkhki.（名）大きく伸びたスゲ属の植物；　小さくまだ緑のものは *tokóki* あるいは *ki* と呼ばれる.

Sukh.（名）底部（岸の）；　⇒　*kípyeri.*

Sútsi.（名）祖母，曾祖母など.

Suchip（ssūtschip）.　Lang. Kam.　魚.

Sshikaj.　Dav.　釘.

Sshubuya.　Lang. S. Sakh.　煙.

Sshumu unino anguru.　Dav.　私生児；　Pf.によると，*shiomo-unyeno an* **g***uru,*　似ていない人.

Sshyuu.　Dav.　釜，　⇒　*su*

7010　*S·jnif*（sjnif）.　Kl. Mat.　苦い.

S·jyu（sjiu）.　Kl. Mat.　緑の.

S·yattye（sjatte）.　Kl. Mat.　夏.

Sy·i.　Dav.　排便.

Synnaj.　Byelk.（地）クスナイ（Kusunaj, Кусунай）の南方 166 露里の小さい川.

Syttyeno-kushya.　Dav.　いっぱいの積荷.

―　*fugu.*　Dav.（吹いて）膨らます.

Sy·eguru.　Dav.　病人.

Syu.　Kr.　釜.（地）アイヌとオリチャの村シシカ（Sís'ka, Сиська）付近でチェルペニエ（Tyerpyeniye, Терпеніе）湾に注ぐ川（サハリン島でもっとも大きい）；　⇒　シエウニ（Shyeuni, Шеуни），リョーモリ（Lyomori, Лёмори[48]），カムタチ（Kamtat', Камтать），オノリ（Onori, Онори），ムイガ（Mujga, Муйга），ケトマイ（Kyetomaj, Кетомай），フイ（Khui, Хуи），ソフト（Sokhto, Сохто）およびナイプトゥ（Hajptu, Найпту），レイデンクセ（Lyejdyenksye, Лейденксе）およびクイナイ（Kuinaj, Куинай）.

7020　*Syuvyendi ajno.*　Dav.　老いぼれた.　N：　*sivyente = chivyentye.*

Syugutkaruva kunni.　Dav.　日焼けする.

Syukùs'.（形）晴れた，明るい.（副）こうこうと，明るく.

Syúu-pas',　*sú-pas'* の方がもっと使用される　（名）日本の釜の油っぽい煤，アイヌが唇を染めるのに使う.

Syakhkotan.（地）マヌヤ（Manuya, Мануя）の北方 98 露里にある小川（日本人の納屋がある）.

Syakhtopu.（地）1．マヌヤ（Manuya, Мануя）の南方 232 露里にあるアイヌの村.　2．マヌヤ（Manuya, Мануя）の南方 232 露里にある小川

⑷⑺　原文のまま。

⑷⑻　Лёмори の ё は，キリル文字にはないもの。ё と書くべきところであろう。